T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA KULLANMA DURUMLARINA GÖRE ÇOK KÜLTÜRLÜ EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

DOKTORA TEZİ

Nesrin HARK SÖYLEMEZ

DİYARBAKIR - 2017

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA KULLANMA DURUMLARINA GÖRE ÇOK KÜLTÜRLÜ EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

HAZIRLAYAN
Nesrin HARK SÖYLEMEZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Behçet ORAL

DİYARBAKIR – 2017

"Bu araştırma, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: ZGEF.16.003"

ONAY SAYFASI

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir. 27/11/2017

Başkan	: Prof. Dr. Bürhan AKPUNAR	.....
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Behçet ORAL	.....
Üye	: Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN	.....
Üye	: Doç. Dr. Rıfat EFE	.....
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Ata PESEN	.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. İlhami BULUT

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Doktora tezi olarak sunduğum "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" adlı çalışmanın tarafımdan bilimsel ahlâk ve ilkelere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir, toplu intihal yapmadığımı, yazdıklarımın tümünden şahsımın sorumlu olduğunu beyan ve taahhüt ederim.

27/11/2017

Nesrin HARK SÖYLEMEZ
Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi

ÖNSÖZ

Sosyal medyayı ve çok kültürlülüğü aynı çerçevede ele alan bu çalışmada öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algıları, sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre incelenmiştir. Çalışmada genel tarama ve nedensel karşılaştırma desenleri kullanılmıştır. Sorulan açık uçlu sorularla çalışma zenginleştirilmiştir. Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçların öğretmen yetiştiren kurumlara ışık tutması beklenmektedir.

Sadece bu çalışma sürecinde değil akademik hayata adım attığım ilk günden beri yanımda olan, desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen, bana yol gösteren, öncelikle iyi bir insan sonrasında başarılı bir akademisyen olma konusunda kendisini örnek aldığım değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Behçet ORAL'a, yüksek lisans ve doktora eğitimim boyunca akademik bilgi birikimlerinden yararlandığım Sayın. Prof.Dr. Bürhan AKPUNAR'a, Doç.Dr. Bayram AŞILIOĞLU'na, Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN'a, Doç.Dr. Rıfat EFE'ye, Yrd. Doç Dr. Fatih YILMAZ'a ve Yrd. Doç. Dr. Taha YAZAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

Doktora eğitimim boyunca bana burs desteği sağlayan TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığına'na (BİDEB) ve araştırmama sağladıkları destek için Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü' ne teşekkürlerimi sunarım.

Değerli hocalarımın yanı sıra her zaman ve her koşulda yanımda olan, bütün üzüntülerimi sevinçlerimi benimle en derinden paylaşan ve varlıklarıyla bana huzur veren canım aileme özellikle dualarıyla etrafıma görünmez bir kalkan ören melek anneme sonsuz teşekkür ederim. Teşekkürün en büyüğünü bana annelik duygusunu tattıran, çoğu sabah "Annecim bugün hafta sonu mu? İşe gitmeyecek misin?" diye sorarak içimi acıtan, beni işe her gün "Anneciğim seni çok seviyorum" diyerek yollayan, dönüşümü heyecanla bekleyen bitanecik kızıma... İyiki varsın kızım….

CANIM ANNEME VE CANIM KIZIMA İTHAFEN….

Arş.Gör. Nesrin HARK SÖYLEMEZ

Diyarbakır, Kasım - 2017

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI ii
BİLDİRİM iii
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER vi
ÖZET xii
ABSTRACT xv
TABLOLAR LİSTESİ xviii
ŞEKİLLER LİSTESİ xxii
KISALTMALAR xxiii
1. GİRİŞ 24
1.1. Problem Durumu 24
1.2. Araştırmanın Amacı 30
1.3. Araştırmanın Önemi 32
1.4. Sayıltılar 35
1.5. Sınırlılıklar 35
1.6. Tanımlar 35
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 36
2.1. Sosyal Medya Kavramı 36
2.2. Sosyal Medyanın Özellikleri 38
2.3. Sosyal Medya Araçları 41
2.4. Sosyal Medyanın Avantajları 47
2.5. Sosyal Medyanın Dezavantajları 48
2.6. Çok Kültürlülük 49
2.7. Çok Kültürlü Eğitim 52
2.8. Çok Kültürlü Eğitimin Tarihi 57

2.9. Çok Kültürlü Eğitimin Amaçları 59
2.10. Çok Kültürlü Eğitimin Boyutları 61
2.11. Çok Kültürlü Eğitimin Gerekliliği 62
2.12. Çok Kültürlülüğe Yapılan Eleştiriler 64
2.13. Çok Kültürlü Öğretmen Eğitimi 66
2.14. Sosyal Medya ve Çok Kültürlülük 70
2.15. İlgili Araştırmalar 73
2.15.1.Sosyal Medya İle İlgili Yapılmış Çalışmalar 73
2.15.2.Çok Kültürlülük İle İlgili Yapılmış Çalışmalar 79
3. YÖNTEM 87
3.1. Araştırmanın Modeli 87
3.2. Evren ve Örneklem 88
3.3. Veri Toplama Araçları 90
3.3.1. Sosyal Medya Kullanım Anketi 91
3.3.2. Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği (ÇEİAÖ) 91
3.3.2.1.Ölçek İçin Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi 93
3.3.2.2.Bu Araştırma İçin Ölçeğin Güvenirlik Analizi 96
3.3.3. Açık Uçlu Sorular 97
3.4. Verilerin Toplanması 97
3.5. Verilerin Analiz Edilmesi 98
4. BULGULAR 101
4.1. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Bulgular 101
4.1.1. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesi 101
4.1.2. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi 102

4.1.3. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi 103
4.1.4. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi 103
4.1.5. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi 104
4.1.6. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye " Göre İncelenmesi 106
4.1.7. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi 107
4.1.8. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesi 108
4.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Bulgular 110
4.2.1. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesi 110
4.2.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi 111
4.2.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi 112
4.2.4. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi 112
4.2.5. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi 114
4.2.6. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesi 115

4.2.7. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi 116

4.2.8. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesi 117

4.3. "Eşitlik ve Adalet" Boyutuna İlişkin Bulgular 118

4.3.1. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesi 118

4.3.2. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi 119

4.3.3. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi 120

4.3.4. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi 121

4.3.5. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi 123

4.3.6. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye " Göre İncelenmesi 125

4.3.7. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi 125

4.3.8. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesi 126

4.4. Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulguları 127

4.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşler 130

4.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler 134

4.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşler 137
5. TARTIŞMA 141
5.1. "Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Tartışma 141
5.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Tartışma 144
5.3. "Eşitlik ve Adalet" Boyutuna İlişkin Tartışma 149
5.4. Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Tartışma 153
5.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Tartışma 153
5.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Tartışma 159
5.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Tartışma 162
6. SONUÇLAR 166
6.1. "Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Sonuçlar 166
6.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Sonuçlar 167
6.3. "Eşitlik ve Adalet" Boyutuna İlişkin Sonuçlar 169
6.4. Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 171
6.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar 171
6.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar 172
6.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar 172
7. ÖNERİLER 174

7.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler 174
7.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 175
KAYNAKÇA 178
EKLER 202
ÖZ GEÇMİŞ 216

ÖZET

Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri

Nesrin HARK SÖYLEMEZ
Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Behçet ORAL
Kasım 2017

Bu araştırmanın temel amacı eğitim fakültesi lisans programlarının son sınıflarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda; öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarının alt boyutlar açısından sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının; sosyal medya ortamlarını kullanmanın çok kültürlü bakış açısı üzerindeki etkisine, çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçlarına, üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Bu amaca uygun olarak araştırmada genel tarama ve nedensel karşılaştırma desenlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Türkiye'deki devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinin son sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni büyük olduğu için çalışma evrenine ulaşmada zaman ve maliyet tasarrufu sağlayabilmek amacıyla örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırma küme örnekleme yöntemiyle, 2016-2017 öğretim yılının güz döneminde Türkiyenin her coğrafi bölgesinden 10 devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinin son sınıflarında öğrenim görmeye devam eden 2152 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu araştırmada veri toplama aracı

olarak Sosyal Medya Kullanım Anketi, Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği (ÇEİAÖ) ve açık uçlu sorular kullanılmıştır.

Verilerin analizinde kestirisel ve betimsel istatistik yaklaşımları kullanılmıştır. Betimsel istatistik teknikleri kapsamında çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime ilişkin açık uçlu sorulara verilen yanıtlara ilişkin veriler frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen yanıtların frekans ve yüzde değerleri, öğretmen adayları tarafından verilen yanıtlardan yapılan alıntılar ile desteklenmiştir. Kestirisel istatistik teknik ve yöntemlerinin kullanılacağı verilerle ilgili analizlere geçmeden önce, değişkenlerin nasıl bir dağılım gösterdiği incelenmiş ve kullanılacak analiz yönteminin parametrik mi non-parametrik mi olacağına karar verilmiştir. Veriler normal dağılıma sahip olmadığından parametrik testin varsayımlarını sağlamamaktadırlar. Bu nedenle verilerin analizinde non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmış ve anlamlılık değeri $p<.05$ olarak kabul edilmiştir. Kruskall Wallis varyans analizinde anlamlı bir farklılık bulunduğu taktirde anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını test etmek için non-parametrik Post-hoc yöntemi olarak Dunn Testi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda ulaşılan ve öne çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algılarının sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algılarının en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

- Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarının çok kültürlü bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde;

öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündükleri görülmüştür.

- Araştırmada öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından olumlu olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

- Araştırmada öğretmen adaylarının üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerinde olumlu bir etki yaptığını belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Medya, Çok Kültürlülük, Çok Kültürlü Eğitim, Öğretmen Adayları

ABSTRACT

Student Teachers' Opinions of Multicultural Education Based on Their Use Cases of Social Media

Nesrin HARK SÖYLEMEZ
Dicle University, Institute of Educational Sciences
Curriculum and Instruction
Supervisor: Prof. Dr. Behçet ORAL
October 2017

The main purpose of this research is to assess the opinions of the student teachers, currently studying in the final year of BA programs at education faculties, on multicultural education according to their use of social media environments. In accordance with this purpose, the student teachers' perceptions of multicultural education were examined to find out whether there was a statistically significant difference in terms of sub-dimensions such as duration of membership of social media sites, the total number of friends on social media sites, the number of actively used social media sites, the most used social media site, the purpose of using social media sites, the average time spent on social media sites a day, the number of subscribed groups/communities on social media sites, the content of the social media group that are used most.

The senior student teachers of education faculties at the state universities in Turkey in the fall semester of 2016-2017 academic year constitute the universe of the research. Since the research universe was large, a cluster sampling method was used in order to save time and cost to reach the study universe. 2152 senior student teachers of education faculties across 10 state universities from each geographical region of Turkey in the fall term of 2016-2017 academic year participated in the study.

To evaluate the opinions of teacher candidates about multicultural education according to social media use situations, the following data collection tools were used in this survey: Social Media Usage Questionnaire, Faculty of Education Undergraduate Students Multiculturalism and Multicultural Education Questionnaire and an open-ended questionnaire.

Inferential and descriptive statistical approaches were used to analyze the data. In the context of descriptive statistical techniques, data from open-ended questionnaires on

multiculturalism and multicultural education were given in frequency and percentage. Frequency and percentage values given to open-ended questionnaires were supported by quotations from responses given by student-teachers. Before analyzing the data related to inferential statistical techniques and methods, the distribution of variables were examined and it was decided whether the analysis method to be used should be parametric or non-parametric. Since the data do not possess normal distribution, they do not provide the parametric test assumptions. For this reason, Mann Whitney U and Kruskal-Wallis analysis of variance were used for nonparametric tests for the data analysis and the significance value was accepted as $p < .05$. The Dunn test was used as a non-parametric post-hoc method to test the groups from which the significant difference is derived when there is a significant difference in the Kruskall Wallis variance analysis.

The results reached and highlighted as a result of the study are as follows:

- The perceptions of the student-teachers that participated in the survey showed a statistically significant difference related to the outcomes of the multicultural education in terms of the purpose of using social media sites, the average time spent on social media sites a day and the content of the social media group that is used most.

- The perceptions of the student-teachers that participated in the survey showed a statistically significant difference related to the effect of university education on multicultural education in terms of the most used social media site, the number of membership of groups/communities on social media sites and the content of the social media group that are used most.

- The perceptions of the student-teachers that participated in the survey showed a statistically significant difference related to the equality and justice in terms of the most used social media site, the purpose of using social media sites and the content of the social media group that is used most.

- When the opinions of student-teachers on the effect of using social media environments on the multicultural perspective were examined; it was seen that the vast majority of student-teachers believe that the use of social media can provide a multicultural perspective.

- When the opinions of the student teachers on the results of the adoption of the multicultural education system in terms of education system were examined; it was found out that most of the prospective teachers evaluate the results of the adoption of the multicultural education system positively in terms of the education system.

- When examining the opinions of student-teachers on the effect of university education on aspects of multicultural education, it was seen that the vast majority of student-teachers indicated that university education had a positive effect on the aspects of multicultural education.

Keywords: Social Media, Multiculturalism, Multicultural Education, Teacher Candidates

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sosyal Medyanın Dezavantajları 49
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları 89
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Bölümlerine ve Anabilim Dallarına Göre Dağılımları 89
Tablo 5. Açık Uçlu Sorulara Cevap Veren Katılımcı Sayıları 90
Tablo 6. Doğrulayıcı Faktör Analizi İçin Veri Toplanan Öğretmen Adaylarının Bölümlere Göre Dağılımı 93
Tablo 7. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İndeksleri 94
Tablo 8. Güvenirlik İstatistiği 96
Tablo 9. Normal Dağılıma Uygunluk Analizi Sonuçları 99
Tablo 10. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 101
Tablo 11. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 102
Tablo 12. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 103
Tablo 13. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 104
Tablo 14. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 105
Tablo 15. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 106

Tablo 16. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 107
Tablo 17. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 109
Tablo 18. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 110
Tablo 19. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 111
Tablo 20. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 112
Tablo 21. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 113
Tablo 22. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Sonuçları 114
Tablo 23. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 115
Tablo 24. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve DunnTesti Sonuçları 116
Tablo 25. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine"

Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 117
Tablo 26. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 119
Tablo 27. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 120
Tablo 28. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 121
Tablo 29. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 122
Tablo 30. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 123
Tablo 31. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 125
Tablo 32. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları 126
Tablo 33. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları 127
Tablo 34. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları 130
Tablo 35. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı Kazandırabileceğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans Ve Yüzde Dağılımı 130
Tablo 36. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı Kazandıramayacağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı 132

Tablo 37. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Sonuçlarının Eğitim Sistemi Açısından Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları 134
Tablo 38. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Eğitim Sistemi Açısından Olumlu Sonuçlar Doğuracağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı 134
Tablo 39. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Eğitim Sistemi Açısından Olumsuz Sonuçlar Doğuracağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı 136
Tablo 40. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları 137
Tablo 41. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısını Olumlu Yönde Etkilediğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı 138
Tablo 42. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısını Olumsuz Yönde Etkilediğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı 139

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı..... 94
Şekil 2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Oluşturulan Model 129

KISALTMALAR

ÇEİAÖ – Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği

NCATE – National Council for Accreditation of Teacher Education

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

SPSS – Statistical Program for Social Science

ANOVA – Analysis of Variance

Sig. – Significance

vb. – ve benzeri

vd. – ve diğerleri

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmaya ilişkin problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, sayıltılara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bilgi veya bilişim çağı olarak adlandırılan günümüzde, iletişim teknolojileri hızla gelişmekte ve insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmektedir. İletişim teknolojilerinde meydana gelen bu gelişim, web ortamlarında gerçekleştirilen tek yönlü iletişime yeni bir boyut kazandırmış ve onu etkileşimli bir hale dönüştürmüştür (Büyükşener, 2009). Bu gelişmeyle birlikte internetin kullanım alanları hiç tahmin edilmeyecek bir şekilde çeşitlenmiş (Koçak, 2012) ve bu sayede internet, kullanıcılara çok sayıda seçenekler sunan etkileşimli bir dünyanın kapılarını açmıştır. İnternetin kullanım alanlarını genişleten bu web tabanlı yeni mecra, gündelik yaşamın akışını değiştiren popüler iletişim ortamlarından biri haline gelmiştir (Altunay, 2010).

Bireylerin internet üzerinden birbirleriyle gerçekleştirdikleri diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur (Bostancı, 2010). Sosyal medya olarak tanımlanan ve bireyler arasında fotoğraf, video, metin gibi çeşitli medyaların paylaşılmasına imkân tanıyan uygulamalar, sanal iletişime yeni bir boyut kazandırarak kullanım oranlarını gün geçtikçe artıran bir platform durumundadırlar (Vural ve Bat, 2010). Sosyal medyayı, kitle iletişim ortamlarını teknoloji ile bir araya getirerek iletişim ortamında yeni bir dönem başlatan araçlar olarak ifade etmek mümkündür (Sarı, 2014). Kullanıcıların ağ teknolojileri kullanarak etkileşime geçmelerini sağlayan araç, hizmet ve uygulamalardan oluşan sosyal medya (Boyd, 2008) zaman ve mekân sınırlamasının olmadığı; paylaşım ve etkileşim temelli bir iletişim şeklidir (Bostancı, 2010).

Sosyal medya, uygulamaları aracılığıyla bireylere gruplar ve topluluklar arası bağlantıya geçmeleri bakımından kolaylıklar sağlamıştır (Düvenci, 2012). Sosyal medyanın etki alanını önceden kestirmek mümkün olmayabilir. Sosyal medyayı kullanarak bilgiye daha çabuk erişim sağlayan bireyler, aynı zamanda kendi görüş ve düşüncelerini de

sosyal medya vasıtasıyla yayınlayıp bunu tüm dünyaya servis edebilme imkânını elde etmişlerdir (Koçak, 2012).

Sosyal medya, sosyal ağların, blogların, mikroblogların, podcastlerin, forum sitelerinin ve hatta haber sitelerinin yorum alanlarının oluşturduğu platformların bütünü ile ifade edilmektedir. Sosyal ağların parçalarını oluşturan ve kullanıcılar tarafından üretilen içerik, sosyal medyanın temelini oluşturmaktadır (Büyükşener, 2009). Sosyal medya uygulamalarında içeriğin oluşturulmasını sağlayan bireyler, birbirleri ile bu uygulamaları kullanarak etkileşime geçmektedirler. İnsanlar bu sayede birbirleriyle çeşitli içerik ve bilgi paylaşımında bulunarak aradıkları ve ilgilendikleri içeriklere ulaşma imkânına sahip olmaktadırlar (Zafarmand, 2010). Kaplan ve Haenlein (2010) de sosyal medyayı, içeriği kullanıcılar tarafından oluşturulan ve çeşitli değişikliklere imkân tanıyan uygulamalar olarak ifade etmektedirler.

Sosyal medya ile bireyler etkileyici olma yolunda ilerlemektedirler (Koçak, 2012). Bu ortamlar aracılığıyla bireyler kendilerini ifade edebilmekte, video, müzik vb. formatlarda kültürel ürünler üretebilmekte, içerisinde bulundukları medya ve bilgi ortamlarına müdahalede bulunabilmektedirler. Daha demokratik bir katılım süreci sağlayan sosyal medya ortamları, kullanıcıların topluma ve kültüre adaptasyon süreçlerini kısaltmaktadır. Kullanıcıların içerik üzerinde çok fazla yetkiye sahip olmaları ve sözü edilen içeriklerin kişisel olması, kullanıcıların sosyal medya içeriklerinden yüksek düzeyde verim elde etmelerini kolaylaştırmaktadır (Vickery ve Wunsch Vincent, 2007).

Kullanıcı tarafından üretilen içerik, kullanıcıların farklı konulardaki fikirlerinden, yorumlarından, haberlerden, fotoğraflardan, videolardan ve müzik kaynaklarından oluşmaktadır. Sosyal medya ile ortaya çıkan içeriğin üretimi olgusu, beraberinde kültürel ürünlerin üretim ve paylaşım süreçlerini de değiştirmektedir. Kullanıcılar hem içeriği üretebilmekte, hem de başkaları tarafından üretilen içeriği kullanabilmektedirler. Bu durum kullanıcıların birbirleriyle içerik paylaşmalarını sağlarken farklı konularda işbirliği yapmalarını da mümkün kılmaktadır. İçeriğin üretim sürecinde yer alan bireyler, kültürel dolaşımın sağlanmasında aktif bir şekilde rol almış olurlar (Koren, 2012).

Sosyal medyanın çoklu kullanıma imkân tanıması, sosyal paylaşım yapmak için elverişli olması, hızlı bir şekilde geri bildirimler sağlaması (Gilbert ve Karahalios, 2009) ve sürekli güncellenebilmesi gibi özellikleri, onu bireylerin kendilerini ifade edebilecekleri en uygun mecralardan biri haline getirmiştir. Kullanıcılar sosyal medya ortamlarında herhangi bir konu hakkındaki düşüncelerini yazabilmekte, farklı düşünceler hakkında tartışabilmekte, yeni fikirler ortaya koyabilmekte ve gerçek dünyayı bu ortama taşıyabilmektedirler. Bu nedenler sosyal medyayı, kullanıcıları için daha cazip bir hale getirmektedir (Vural ve Bat, 2010).

Farklı iletişim şekillerini içerisinde barındıran, karşılıklı etkileşime imkân tanıyan ve küresel bir platform oluşturan bu ortamlar (Castells, 2005), kültürel dönüşümleri beraberinde getirmekte, bireylerin her türlü kültürel alışkanlıklarını değişime uğratmakta (Kızılarslan, 2012), bireylerin ve toplumların deneyim, davranış, tutum ve algılarını şekillendirmektedir (Tekinalp ve Uzun, 2004; Griffin, 2003). Birey ve toplum üzerindeki bu etkileri bakımından sosyal medya oldukça önemli görülmektedir (Kirschenbaum, 2004). Sosyal medya kullanımının bir alışkanlık haline gelmesi, bireylerin sosyal çevreleri ile ilişkilerinde oldukça etkili olmaktadır. Gün geçtikçe daha etkileşimli bir hale gelen bu ortamlar, her kesimden ve her kültürlerden bireylerin sosyal taleplerine çözüm bulmalarını kolaylaştırmaktadır (Vural ve Bat, 2010).

Sosyal medya adı verilen ve öngörülemeyen bir kullanım yaygınlığına erişen bu yeni medya ile birlikte küreselleşme olgusunda yeni bir süreç başlamıştır (Kızılarslan, 2012) ve küreselleşme büyük bir ivme kazanmıştır (Uluç ve Yarcı, 2017). Kişiler arasında sanal bir düşünsel bütünlük meydana getiren sosyal medyanın elektronik küreselleşme olarak adlandırabileceğimiz etkisi, özellikle toplumsal yaşam üzerinde önemli değişimlere yol açmıştır (Kızılarslan, 2012). Küreselleşmenin etkisiyle, bireyler ve toplumlar arasındaki etkileşim çok ileri bir düzeye gelmiş durumdadır. Bu nedenle daha önce farklı ve birbirine uzak kültürlere sahip bireylerin ve toplumların yaşam tarzları giderek benzeşmekte, benzer bir tarz ve üslup ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, kültürel etkileşim ve küreselleşmeyi tek yönlü bir süreç olarak düşünmemek gerekir. Etkileşim iki yönlü olmaktadır. Bir taraftan küresel yerele ulaşırken tam ters yönde akış ile yerel de küresele ulaşmaktadır; bu

da benzerlik kadar farklılaşmayı beraberinde getirmektedir (Uluç ve Yarcı, 2017). Bu farklılaşmanın esasını çok kültürlülük kavramı ile açıklamak mümkündür (Beşirli, 2011).

20. yy'ın ortalarında ortaya çıkmaya başlayan çok kültürlülük kavramı, farklı kültürlerin birbiri altında ezilmemesini, yabancıların var olma mücadelesini temsil etmiş ve farklılıkların toplum tarafından kabul edilmesinin ve uyumlu bir toplum oluşturma çabasının sonucu olarak yansımıştır (Yalçın, 2002). Çok kültürlülük, çoğulculuğu vurgulama, ırkçılıkla ve önyargılarla yüzleşme ve çeşitli bakış açılarından gerçekleri görme durumudur (Nieto ve Bode, 2008; Akt. Alanay, 2015). Reitz (2009)'e göre çok kültürlülük, çeşitliliği kabul etmek ve kültürleri tek bir kültür altında toplamak yerine eşit bir şekilde yaşamalarını sağlamaktır. Bu bağlamda çok kültürlülük, bir kültüre sahip topluluğun kimliğinin, yaşam tarzının, inançlarının ve önem verdiği değerlerin diğer kültürler tarafından yok sayılmasını engelleyip, her kültürün kendi değerlerinin devam etmesini sağlayan bir yapıdır.

Çok kültürlü toplumların birlikte yaşayabilmelerinin, karşılıklı hoşgörü ve empati ile mümkün olduğu belirtilebilir. Bu anlamda sosyal medyanın demokratik bir alan olup olmadığı, kişilerin düşüncelerini özgürce ifade edip edemediği tartışılacak olursa, sosyal medyanın toplumunun farklı kesimlerindeki bireyleri sanal bir ortamda buluşturduğu, demokrasilerin gereği olan eşitlik, adalet, özgürlük ve çoğulculuğun bu platformlarda görülebildiği söylenebilir.

Ergin (2000), kültürel gelişmede temel gereksinimin özgürlük, adalet ve farklı kültürlere saygı duymaktan geçtiğini belirtmiştir. Öte yandan kültürün yaşayıp gelişebilmesinin en önemli öğesi ise eğitimdir. Kültür, eğitim yolu ile kendisini zenginleştirmekte ve dış dünya ile iletişime geçmektedir. Çok kültürlü eğitim, öğrencilerin farklılıklarını önemseyen ve eğitimin eşit bir ortamda devam etmesini sağlayan bir süreç (Rey, 2001) olarak ifade edilmektedir.

Gay (1994), farklı yazarların bakış açılarına göre, çok kültürlü eğitimle ilgili tanımları aşağıda vermektedir:

- Öğrencilerin akademik başarı düzeylerini yükseltebilmeleri konusunda eşit haklara sahip olabilmeleri için eğitim kurumlarının yeniden yapılandırılması hareketi.

- Kültürel çeşitliliği sağlayabilmek için öğretim materyallerinin, organizasyonel yapının, eğitim programlarının, değerlerin ve kuralların değiştirilmesiyle ilgili reform hareketi.
- Farklılık, sosyal adalet ve insan hakları gibi konularda, farklı yaşam modelleri üzerine kurulan hümanist bir görüş.
- Çok kültürlülüğü destekleyen, demokratik değerler doğrultusunda ortaya çıkmış bir yaklaşım.

Yapılan tanımlar incelendiğinde çok kültürlü eğitimin öğrenci odaklı olduğunu söylemek mümkündür. Bu yaklaşım içerisinde oldukça önemli görülen, öğrencilerin eğitim ve öğretim süreçlerinin sorumluluğu ise öğretmenlere aittir. Öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerinde, dolayısıyla hayatlarında oldukça büyük bir etkiye sahip olan öğretmenlerin kültür ve kültürel çeşitlilik kavramlarını anlamaları ve içselleştirmeleri beklenmektedir. Çünkü öğretmenlerin bu kavramlara yönelik algıları, onların farklılıklara karşı sergilemiş oldukları tavır ve davranışları şekillendirmektedir (Helen Jones, 2004).

Son dönemlerde öğretmen yetiştirme alanında yapılan çalışmalarda, öğretmen adaylarının kültüre ve kültürel farklılıklara karşı daha duyarlı olmaları gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır (Ünlü ve Örten, 2013). Çünkü öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında farklı dil, din ve etnisiteye sahip olabilecek sınıf ortamlarında çalışma olasılıkları oldukça yüksektir.

Öğretmen Eğitimi Ulusal Akreditasyon Komisyonu (NCATE) ve UNESCO-Uluslararası Eğitim Birimi (IBE) öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara karşı duyarlı olarak yetiştirilmelerinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Kültürel farklılık, dil, din, ırk, cinsel yönelim, cinsiyet, engellilik, etnik köken, sosyo-ekonomik düzey, yaşadıkları coğrafi bölgeye bağlı olarak gruplar ya da bireyler arasında ortaya çıkan farklılıklar şeklinde ifade edilmektedir (NCATE, 2008).

Spiecker ve Steutel (2001) ise 21. yüzyıl öğretmeninin sahip olması gereken nitelikleri, öğretmenin farklı yaşam şekillerine karşı daha hoşgörülü olması, her yurttaşın eşit haklara sahip olduğunun bilincinde olması ve buna karşı saygılı olması, çok kültürlü

bir bakış açısına sahip olması, ayrımcılığa karşı güçlü bir duruş sergilemesi, demokratik tutumlara sahip olması vb. şeklinde belirtmişlerdir (Akt. Tutkun ve Aksoyalp, 2010). Cogan ve Pederson (2001), 21. yüzyılın öğretmenlerinin çok kültürlü bir bakış açısına ve çok kültürlü öğretmen yeterliliklerine sahip olması gerektiğini savunmaktadırlar. Benzer şekilde Polat (2012), 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme alanında eğitim programlarının boyutlarını araştırdığı çalışmasında, öğretmenlerin kültürlerarası eğitimi destekleyen demokratik bir anlayışla yetiştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Öğretmen adaylarının eğitim öğretim süreçlerini tamamladıktan sonra duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor alanlarda öğretmenlik mesleğine uygun tavır ve davranışlar sergilemeleri beklenmektedir. Öğretmen adaylarına etkili öğretmenlik niteliklerini kazandırmak, eğitim fakültelerinin en temel amaçları arasında yer almaktadır. Etkili öğretmenlik nitelikleri arasında öğretmen adaylarının neyi, ne zaman ve nasıl öğreteceklerini bilmeleri, kültürel farklılıklara saygı göstermeleri, demokratik bir eğitim-öğretim ortamı oluşturabilmeleri gibi özellikler oldukça önemli görülmektedir. Öğretmenler, eğitim-öğretim ortamlarını, bireylerin hak ve özgürlüklerinin önemli olduğu ve her bireyin farklı yeteneklere ve kültürel değerlere sahip olduğu gerçeğini dikkate alarak düzenlemelidirler. Böyle bir eğitim öğretim ortamında öğretmenlerin farklılıklara karşı saygılı ve hoşgörülü olması, sahip olunması gereken en önemli nitelik olarak ifade edilebilir (Çoban, Karaman ve Doğan, 2010).

Türkiye'de çok kültürlülük, çok kültürlü eğitim, çok kültürlü öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler oldukça yeni çalışma alanları olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Eğitim alanında çok kültürlülük ile ilgili yapılan çalışmalar, genellikle ölçek geliştirme, ölçek uyarlama, durum tespiti, öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının çok kültürlü tutum ve yeterliklerini ölçmeye yöneliktir. Türkiye'de yapılan bazı çalışmalarda öğretmen adaylarının (Polat, 2009; Yavuz ve Anıl, 2010; Çoban, Karaman ve Doğan, 2010; Demir ve Başarır, 2013; Coşkun, 2012; Alanay, 2015), öğretmenlerin (Yazıcı, Başol ve Toprak, 2009) ve öğretim elemanlarının (Demir, 2012; Başbay, Kağnıcı ve Sarsar, 2013) çok kültürlülüğe ilişkin olumlu görüş ve tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçların aksine Esen (2009), öğretmenlerin Türkiye'nin mozaik bir yapısının olduğuna inandıklarını ancak bölünme endişesi taşıdıklarını, öğretmenlerin farklılıklara

karşı ön yargılı olduğunu ortaya koymuştur. Karaçam ve Koca (2012), öğretmen adaylarının bilgi ve farkındalık düzeylerinin yeterli olmadığı ve bazı kimlikler hakkında olumsuz görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Demirçelik (2012) ve Esen (2009) ise öğretmenlerin bu konuda eğitim almaya istekli olduklarını ifade etmişlerdir.

Bazı araştırmalarda ise çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime gereken önemin verilmediği ifade edilmektedir. Açıkalın (2010), Türkiye'deki eğitim uygulamalarında çok kültürlü eğitim yaklaşımlarına önem verilmesi gerektiğini; Başbay ve Bektaş (2009) Türkiye'de çok kültürlülüğe yeterince yer verilmediğini, çok kültürlü eğitime ve çok kültürlü öğretmen yeterliklerine önem verilmesi gerektiğini, Cırık (2008) ileride uluslararası platformlarda söz sahibi olabilecek bireylerin yetiştirilebilmesi için çok kültürlü eğitim uygulamalarına tüm öğretim kademelerinde yer verilmesi gerektiğini ve Türkiye için çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim uygulamalarının gerekli olduğunu belirtmiştir.

Yapılan incelemelerden sonra öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanmalarının çok kültürlü eğitime ilişkin algıları üzerindeki etkisini araştıran bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Ancak gelişen teknolojiyle birlikte sosyal medyanın bireyleri ve toplumu farklı şekillerde etkileyen bir faktör haline geldiği (Banks, 2009), günlük yaşantı üzerindeki etkisi nedeniyle kültürel bakış açısını biçimlendirici bir nitelik taşıdığı (Kılıç, 2015) dikkate alındığı zaman; çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime ilişkin algının bu ortamların kullanılması durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu araştırma kapsamında öğretmen adaylarının, sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşleri incelenmeye değer bulunmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının "çok kültürlü eğitimin sonuçları" na ilişkin algıları;

a. Sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine,

b. Sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına,

c. Aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına,

d. En fazla kullanılan sosyal medya sitesine,

e. Sosyal medya sitelerini kullanma amacına,

f. Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana,

g. Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına,

h. En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine,

göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Öğretmen adaylarının "üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi"ne ilişkin algıları;

a. Sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine,

b. Sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına,

c. Aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına,

d. En fazla kullanılan sosyal medya sitesine,

e. Sosyal medya sitelerini kullanma amacına,

f. Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana,

g. Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına,

h. En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine,

göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Öğretmen adaylarının "eşitlik ve adalet" e ilişkin algıları;

a. Sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine,

b. Sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına,

c. Aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına,

d. En fazla kullanılan sosyal medya sitesine,

e. Sosyal medya sitelerini kullanma amacına,

f. Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana,

g. Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına,

h. En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine,

göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmen adaylarının;

a. Sosyal medya ortamlarını kullanmanın çok kültürlü bakış açısı üzerindeki etkisine,

b. Çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçlarına,

c. Üniversite eğitiminin, çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısı üzerindeki etkisine, ilişkin görüşleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

İçinde bulunduğumuz yüzyılda sosyal medya modern toplumun ayrılmaz bir parçası haline gelmiş durumdadır. Üstelik hızla yenilenen teknolojik cihazların ve sayıları artan sosyal medya araçlarının bilinmezliği ve nerelere varacağının kestirilememesi sosyal medyayı daha değerli bir hale getirmektedir. Dolayısıyla sosyal medyanın ve onun üzerinden gerçekleşen kitle hareketlerinin birey ve toplum üzerinde giderek daha etkin bir role sahip olacağı söylenebilir (Hoffer, 2003).

Sosyal medya, toplumları yönlendirme, kültürü çeşitli şekillere büründürerek yayma gibi birçok şeyi hem çağındaki nesillere hem de gelecekteki nesillere aktarmada büyük öneme sahiptir. Sosyal medyanın inançları ve fikirleri istediği yöne çekme, dikkati kendinde toplama gibi etkileri dikkate alındığında ne kadar etkili bir güce sahip olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bireyler, sosyal medyadan gördükleri ve okudukları ile farklı konularla ilgili bilgi sahibi olmakta, tutum ve davranışlarını ona göre belirlemektedirler. Sosyal medya, insanların dünya görüşünü, hal ve hareketlerini etkilemekte ve sunduğu bildirimler ile insanları belirli bir yönde etkileyebilmektedir (Sarı, 2014). Dolayısıyla sosyal medya ile kültür, kültürel bakış açısı, çok kültürlülük, çok kültürlü eğitim ilişkisini açıklamaya çalışan çalışmaların yapılması önemli bir gereksinim olarak görülmektedir.

Sosyal medya yeni bir kültürel mekân oluşturarak küresel değerlerin, kimliklerin, kültürel yapıların hızlı bir şekilde dolaşım sürecine dâhil olmasını sağlamaktadır. Sosyal medyanın kültürel alanda sahip olduğu bu etki bir yandan homojenleşmiş küresel bir sosyal medya kültürünün inşasına imkân tanırken bir yandan da bu homojen kültürü oluşturan alt kültürlerin kendilerini ifade etmesine imkân tanımaktadır. Bu farklı kültürlerin bir araya gelerek bireylere kazandırdıkları küresel kültür aynı zamanda çok kültürlü bakış açısını da etkilemektedir. Bu durumda sosyal medyanın; küresel bir kültürün oluşumu, bu kültürün ve içerisinde barındırdığı alt kültürlerin taşınması ve bireylerin kültürel bakış açıları üzerinde etki sahibi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla sosyal medya kullanımının çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısı üzerindeki etkisinin incelenmesinin alanyazına katkı sağlayacağı ve oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Sosyal medya kullanıcılarının büyük çoğunluğu 15-24 yaş aralığındadır (Koçak, 2012) ve bu yeni iletişim ortamı içerisinde kendilerine yer bulan ağ nesli olarak ifade edilen üniversiteli gençler değişimlere ve dönüşümlere en açık olan kesimdir (Düvenci, 2012). Sosyal medya ile birlikte bireyler yerellikten küreselliğe taşınmaktadırlar. Bu küresel gücün toplumun özellikle genç bireylerinin üzerindeki etkisinin incelenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, ağ nesli olarak ifade edilen topluluk içerisinde yer alan öğretmen adaylarının, sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi bakımından da önemli görülmektedir.

Ayrıca Avrupa Birliğine uyum süreciyle birlikte Türkiye' deki eğitim programlarında çok kültürlülüğe daha fazla önem verilmekte, eğitim öğretim süreçlerinde tüm öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlemeler yapılmaya çalışılmaktadır (Günay ve Aydın, 2015). Programın uygulayıcıları olan kişiler, öğretmenler olduğundan öncelikle öğretmen adaylarının çok kültürlü bir bakış açısına sahip olmaları gerekmektedir (Polat, 2009). Eğer öğretmenler, öğrencilerin çok kültürlü bakış açısına sahip vatandaşlar olmalarına yardımcı olacaklarsa, öncelikle kendilerinin kültürel, ulusal ve küresel kimlikler geliştirmek zorundadırlar (Başarır, 2012). Dolayısıyla eğitim öğretim sürecinde çok kültürlü eğitimin uygulayıcıları olacak öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin algıları merak edilmektedir. Alan yazın incelendiğinde ülkemizde öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesin ilişkin yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerinin, son yıllarda oldukça sık ve anlık olarak kullanılan, bireylerarası, toplumlararası ve kültürlerarası iletişimi ve etkileşimi oldukça üst düzeylere taşıyan sosyal medya ortamlarını kullanım durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemesi bakımından oldukça önemlidir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan sonuçların öğretmen yetiştiren kurumlarına ışık tutması beklenmektedir.

Yapılan bu çalışmanın, çok kültürlülüğe ilişkin yürütülen çalışmaların henüz yeni olması nedeniyle ülkemizde yürütülebilecek faaliyetlere yol gösterici olması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, elde edilen sonuçlar, hem sosyal medya konusuyla hem çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitimle ilgilenen araştırmacılara, hem de sosyal medyayı çok kültürlülük ile ilişkilendirmek isteyen araştırmacılara bu alanlara ilişkin daha kapsamlı bir bakış açısı kazandırabilecektir.

Ayrıca bu araştırma kapsamında öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algıları, genel olarak sosyal medya sitelerini kullanma durumlarına göre incelenmenin yanı sıra kullanılan sosyal medya sitesine göre de ele alınmıştır. Araştırmada en fazla kullanılan sosyal medya siteleri belirlenmiş ve öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algıları alt boyutlar çerçevesinde en fazla kullandıkları sosyal medya sitesine göre incelenmiştir. Çıkan sonuçlar kullanılan sosyal medya sitelerinin sahip olduğu özellikler ve

sitelerin ayrı ayrı bireyler üzerinde oluşturabileceği örtük etkiler ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle de araştırmanın alan yazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıltılar

- Araştırmada yer alan katılımcıların, veri toplama araçlarındaki soruları içtenlikle cevapladığı kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılı ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, örnekleme alınan üniversitelerin eğitim fakültelerine devam eden öğretmen adayları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Çok Kültürlülük: Çok kültürlülük, farklı din, dil, ırk ve milletlerden oluşan, farklı dilleri konuşan, çeşitli gelenek, görenek, örf ve adetlere sahip olan ve birlikte yaşayan toplumsal yapıları ifade etmek için kullanılmaktadır (Özhan, 2006).

Çok Kültürlü Eğitim: Her türlü ayrımcılığa karşı çıkan, eğitim öğretim faaliyetlerini ve karşılıklı ilişkileri etkileyen, sosyal adaletin sağlanması için demokratik ilkeler geliştiren ve tüm öğrencileri sürece dâhil eden kapsamlı bir okul reformudur (Gay, 1994).

Sosyal Medya: Bireylerin internet aracılığıyla zaman ve yer kısıtlaması olmadan görüşlerini ifade etmelerine imkân tanıyan, sunmuş olduğu çoklu ortam özelliklerinin istenildiği şekilde kullanımına olanak sağlayan, başka bireylerle paylaşıma ve görüş alışverişine dayalı geniş tabanlı ve interaktif bir platformdur (Bulunmaz, 2011).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Medya Kavramı

Sosyal medya, mekân ve zaman sınırlamasının olmadığı, paylaşım, etkileşim ve tartışma temelli bir iletişim şeklidir. Sosyal medyanın; bloglar, mikrobloglar, sosyal imlemeler, podcastler, wikiler ve video paylaşım siteleri gibi çeşitli formlarla karşımıza çıkması sosyal medya ile ilgili birçok tanımın yapılabileceğini göstermektedir (Sarı, 2014).

Sosyal medya, bireylerin sosyal ve profesyonel etkinliklerini paylaşabildiği, bilgilerini depolayabildiği, veri aktarımını gerçekleştirebildiği, beğeni ve yorum bildirebildiği kısacası dijital ortamda sosyalleşebildiği ortamlar olarak ifade edilebilir (Çıngay, 2015). Onat (2010) sosyal medyayı kullanıcıların birbirleriyle paylaşımda bulundukları, etkileşim içerisinde oldukları çevrimiçi araçlar olarak tanımlamaktadır. Taşkıran (2009)'a göre sosyal medya, bireylerin çevrimiçi paylaşımlarının, etkileşimlerinin ve yorumlarının yer aldığı platformlardan oluşmaktadır. Bir başka tanıma göre sosyal medya; ileti, fotoğraf, video paylaşılabilen sosyal ağlardan, bloglardan ve haber sitelerinden özetle; kullanıcının aktif olduğu pek çok sanal ortamdan oluşmaktadır (Kızılarslan, 2012). Michael Fruchter'e göre sosyal medya topluluk, iletişim, yorumlama, işbirliği, uyum ve katkı kavramları ile ifade edilmektedir (Akt. Askeroğlu, 2010).

Sosyal medya internet bağlantısına sahip olan herkesin dâhil olabildiği (katılımcılık), çok yönlü bilgi akışına izin veren (açıklık), hızlı erişim ve karşılıklı sohbeti mümkün kılan (eşzamanlılık), toplumsal dayanışma ve kaynaşmanın gerçekleşebildiği (toplumsallık), dünyanın her yerindeki herhangi bir networke bağlanılabilen (bağlantılılık), birlikte oyun, bilgi, fotoğraf ve video paylaşımı yapılabilen (sosyalleştiricilik) sanal mecraların genel adıdır (Çıngay, 2015).

Kullanıcıların hayatında somut bir yeri olan sosyal medya, sunduğu hizmetler aracılığıyla kullanıcılarının gerçek yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (Dikme, 2013). Sosyal medya araçları, fikirlerin ve düşüncelerin paylaşılmasına olanak sağlayan; insanların kendilerini ifade edebilme ihtiyaçlarını karşılayan; iletişim şekillerini değiştiren; sanal topluluklar oluşturup birlikte hareket etme imkânı sağlayan; yeni davranış ve tutum

kalıpları kazandıran; farklı düşünce akımlarını yaygınlaştıran etkili iletişim araçlarıdır (Akyazı ve Ateş, 2012).

Bireylerin özgür bir şekilde duygu ve düşüncelerini paylaştığı bir ortam olarak ifade edilebilen sosyal medya, sanal platform üzerinde oluşturduğu etkileşim ortamı ile bireylerin istedikleri alanlarda paylaşımda bulunabilmesine imkân tanımakta ve kullanıcılarını bu anlamda cesaretlendirmektedir (Ulusoy, 2012). Sosyal medya aracılığı ile bireyler, hiç karşılaşmadıkları ve tanımadıkları kişiler ile arkadaşlıklar kurabilmekte; benzer duygu, düşünce ve ilgi alanlarına sahip insanlarla etkileşime geçebilmekte; gruplar oluşturabilmekte ve paylaşımlarıyla dünyanın her yerinden milyonlarca kişiye aynı anda ulaşabilmektedirler (Sarı, 2014; Koçman, 2011; Acun, 2011). Bu platformlar bireyleri bir araya getirebilmesi ve bireyler arasındaki etkileşimi artırması, gerçek dünyayı sanal ortamlara taşıması bakımından oldukça önemli görülmektedir (Akıncı Vural ve Bat, 2010).

Günümüzde bireyler gündelik rutinleri yaparken bile sosyal medyada bulunma imkânına sahiptirler (Tektaş, 2014). Özellikle gençler, günlük hayatlarının stresinden ve sıkıntısından uzaklaşabildikleri, kendilerine bağımsız bir alan yaratabildikleri, arkadaşlarıyla sosyal etkinlikler yapabildikleri ve paylaşımda bulunabildikleri için sosyal medya ortamlarını günlük hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmişlerdir (Düvenci, 2012). Özellikle "Ağ Nesli" olarak ifade edilen üniversiteli gençler, her türlü sosyal yaşantılarını bu ortama taşımaya başlamışlardır. Ağ nesli olarak etiketlenen bireyler daha çok 1990 sonrası doğan gençler olarak ifade edilmektedir. Sosyal medya özellikle bu ağ neslinin sosyalleşme imkânı elde etiği önemli bir toplumsal etkileşim alanı ve kültürel bir sanal mekândır (Özen, 2012).

Bireyler sosyal medyada oluşturdukları kimlikleri ile arkadaşlar edinmekte, gruplara dahil olarak grup üyeleriyle etkileşime geçebilmekte, duvar denilen ve kendilerine ait olan paylaşım alanlarını isteklerine göre düzenleyebilmektedirler (Utku, 2015). Her bir sosyal medya kullanıcısı bir içerik üreticisi olarak kabul edilmekte (Bilen, Ercan, ve Gülmez, 2014), kullanıcılar sosyal medya duvarlarında önem verdikleri paylaşımlar yapabilmekte, bu paylaşımları yaparken sahip oldukları algıyı da ifade edebilmektedirler (Utku, 2015). Sosyal medya uygulamalarında içerik bireyler tarafından oluşturulmakta (Bostancı, 2010), bu ortamlardaki iletişim; görseller, kelimeler, videolar veya ses dosyaları aracılığıyla

sağlanmaktadır. İnsanlar, bilgi ve birikimlerini diğer bireylerle bu formatlarla paylaşmakta (Zuckerberg, Hughes, ve Dustin, 2013), bireylerin yaptıkları paylaşımlar ve birbirleriyle gerçekleştirdikleri diyaloglar sosyal medyayı oluşturmaktadır. Sosyal ağlar, sohbet siteleri, bloglar, mikrobloglar, forumlar gibi içerik ve bilgi paylaşımına imkân tanıyan uygulamalar ve anlık mesajlaşma programları sayesinde kullanıcılar ihtiyaç duydukları içeriklere daha kolay erişebilmektedirler. Paylaşılan içerikle ilgilenen bireylerin sayısı arttıkça, bir araya gelen kişi sayısı artmakta ve daha büyük gruplar oluşmaktadır (Bostancı, 2010).

Sosyal medya aracılığıyla insanlar arasındaki coğrafi, ekonomik ve kültürel sınırların kaldırılması mümkündür (Owyang ve Toll, 2007). Sosyal medya, bireylere hem özgür bir ortam sunmakta hem de katılımcı bir kimlik kazandırmaktadır. Kültürel, ideolojik, siyasi, ekonomik alanlara katılımı sağlamakta (Gürbüz, 2014), toplumun davranışlarını etkilemektedir (Kirschenbaum, 2004).

2.2. Sosyal Medyanın Özellikleri

İnsan hayatının pek çok alanına etki eden ve iletişim teknolojileri arasında önemli bir yere sahip olan sosyal medya ortamları, farklı özellikleri dolayısıyla kullanıcılarının hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiş durumdadır.

Kristina Lerman (2007) sosyal medya ortamlarının şu özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmektedir:

- Sosyal medya kullanıcıları farklı medya türlerinde içerik oluşturabilmeli ve sosyal medya içeriklerine katkıda bulunabilmelidir.
- Sosyal medya kullanıcıları bu ortamlardaki içerikleri etiketleyebilmelidir.
- Sosyal medya kullanıcıları var olan içeriği aktif ya da pasif bir kullanımla değerlendirebilmelidir.
- Sosyal medya kullanıcıları diğer kullanıcılar ile ortak ilgi alanları tanımlayabilmelidir.

Erkul (2009)'a göre sosyal medya uygulamalarının dört ortak özelliği bulunmaktadır. Bunlar:

- Sosyal medya platformlarında yayıncıdan bağımsız kullanıcıların bulunması,
- Sosyal medya platformlarında kullanıcı kaynaklı içeriklerin yer alması,
- Sosyal medya kullanıcıları arasında ileri düzey bir etkileşimin gerçekleşmesi,
- Sosyal medya ortamlarında zaman ve mekân sınırlamasının olmaması, şeklinde ifade edilmektedir.

Sosyal medya ileri düzeyde etkileşimin var olduğu bir ortam olarak ifade edilmekte ve aşağıdaki özellikleri içermektedir (Mayfield, 2010):

- **Katılımcılık:** Sosyal medya, kullanıcılarını katılımları konusunda cesaretlendirmektedir.
- **Açıklık:** Sosyal medya, kullanıcılarının geri bildirimlerine açıktır. Bu servisler bilgi paylaşımı, yorum ve oylama konularında kullanıcılarını cesaretlendirmektedir.
- **Konuşma:** Geleneksel medyada içerik aktarımı ya da bilginin alıcıya ulaşımı söz konusu iken sosyal medya çift yönlü iletişime imkân tanımaktadır.
- **Topluluk:** Sosyal medya ortamlarında topluluk oluşumları için izin verilir. Topluluklarda ilgi alanları doğrultusunda fotoğraflar, videolar ve resimler paylaşılmaktadır.
- **Bağlantılılık:** Sosyal medya ortamları kullanıcılarına ilgileri doğrultusunda link paylaşımında bulunma imkânı verir.

Güngör (2011) sosyal medyanın özelliklerini şu başlıklar altında sıralamaktadır: Etkileşimli olması, üreticinin ve tüketicinin yer değiştirebilmesi, anındalık özelliği, ekonomik oluşu, ticari kazanç amacı gütmemesi, küçük grup iletişimi, bireysellik ve kitlesellik özelliği, hiyerarşik ilişkilerin önemsenmemesi, profesyonellik gerektirmemesi, kozmopolitlik, iletilerin değiştirilebilirliği, zincirleme iletişim, multimedya özelliği, mülkiyet yapısında farklılık, uzamsızlık, fazla miktarda enformasyon sağlama, zaman aşırılık.

Mavnacıoğlu (2009) ise sosyal medyanın özelliklerini şu şekilde aktarmaktadır: Mekân ve zaman sınırlaması olmadan, tartışmaya ve paylaşıma dayanan internet uygulamaları zinciridir. Kullanıcılar, ürettikleri içerikleri internet ortamında ve mobil ortamda yayımlayabilmekte başka kullanıcıların yorumlarını ve paylaşımlarını takip

edebilmektedirler. Kullanıcılar, sosyal medya ortamlarında hem takip edilen hem de takip eden pozisyonundadırlar. Sosyal medya içerikleri informal bir yapıya sahiptirler ve zamanla kullanıcıları arasında bir dedikodu halkasına dönüşebilmektedirler.

Sosyal medya sitelerinin bazı ortak özelliklere sahip olduklarını belirten Lietsala ve Sirkkunen (2008) ise bunları şöyle ifade etmektedir: İçeriğin paylaşılabilmesine imkân tanıyan bir alanın olması; katılımcıların nerdeyse tüm içeriği oluşturabilmesi, paylaşabilmesi ve değerlendirebilmesi; sosyal medya ortamlarının sosyal etkileşime dayalı olması; içeriklerin diğer harici ağlara bağlantılı olarak verilebilmesi; üyelerin diğer kullanıcılarla, içeriklerle ve uygulamalarla bağlantı kurabilecekleri kendilerine ait hesaplarının olması.

Sosyal medya sitelerinin diğer bazı özellikleri ise ücretsiz olarak kullanılabilmesi, bir topluluk duygusu oluşturuyor olması, etiketleme sisteminin olması, içeriklerin sitenin içinde veya dışında dağıtılabilmesi şeklinde özetlenebilir. Ayrıca sosyal medya araçları gelişmeye devam etmektedir ve süreç içerisinde değişime uğrayacaktır (Lietsala ve Sirkkunen, 2008).

Özkan ve McKenzie (2008) ise bu ortamların özelliklerini şöyle sıralamışlardır:

- Sosyal ağlar kullanıcılarına chat, e-posta, video, blogging, anlık mesajlaşma, fotoğraf paylaşımı, dosya paylaşımı gibi hizmetler sağlar ve kullanıcılarının birbirleriyle etkileşimlerini kolaylaştırır.
- Bu ortamlarda kullanıcıların veri tabanı tutulur, dolayısıyla bu ortamlarda arkadaş bulmak, topluluk oluşturmak ve paylaşımda bulunmak oldukça kolaydır.
- Kullanıcıların kendi profillerini oluşturma imkânı bulunmaktadır.
- Bu ortamlar genellikle ücretsizdir ya da çok düşük maliyetler gerektirir.
- Sosyal ağlar kullanıcılardan gelen dönütler sayesinde yeni özellikler eklenerek geliştirilir, kullanıcılar kendi geliştirdikleri uygulamaları bu ortamlara ekleyebilmektedirler.
- Kullanıcılar profillerinin gizlilik ve erişim kurallarını kendileri düzenleyebilmekte, kimlerle, neyi, ne kadar paylaşmak istediklerine karar verebilmektedirler.

- Kullanıcıların temele alındığı kişisel çevrimiçi topluluklar olarak ifade edilebilirler.

2.3. Sosyal Medya Araçları

Sosyal medya kullanıcılarının bilgiyi kendilerinin ürettiği, kullandığı ve paylaştığı toplumsal çevrimiçi ağlar olarak ifade edilmektedir (Gürbüz, 2014). Sosyal medya, işbirliğini ve dijital iletişimi sağlayan, kolay ulaşılabilir sanal ortam araçlarıdır (Owyang ve Toll, 2007). Sosyal medya olarak adlandırılan uygulamaları kategorize eden tek bir sistem bulunmamaktadır. Bunun için farklı bakış açıları doğrultusunda farklı sınıflamalar sunulmuştur (Başer, 2014).

Sosyal medyayı genel olarak yedi farklı şekilde sınıflandırabilmek mümkündür: Bilgi içeriklerinin eklendiği ve düzenlendiği veri tabanları olan wikiler, çevrimiçi günlükler olarak kullanılan bloglar, müzik ve video indirilen podcastler, belirli başlıklar ve konuların tartışıldığı forumlar, çeşitli içeriklerin düzenlendiği ve paylaşıldığı içerik toplulukları, kullanıcıların profil sayfaları aracılığıyla içerik oluşturdukları ve paylaştıkları sosyal paylaşım ağları ve küçük alanlı bloglar olarak ifade edilen mikrobloglar. (Durmuş, Yurtkoru, Ulusu ve Kılıç, 2010).

Sosyal medyanın en belirgin örneklerinden biri olarak ortaya çıkan bloglar, özellikle gruplar ve bireyler tarafından, büyük bir kullanıcı kitlesi için fikirler ve yorumlar sunan web siteleridir. Yorumlar, blogların en önemli kısmını oluşturmakta, yapılan yorumlar aracılığıyla okuyucular ve yazarlar arasında iletişim sağlanmaktadır (Menteşe, 2013). Blog sitelerinin yaygın olmasının en önemli nedenlerinden birisi kendisini internet ortamında ifade etmek isteyen bireylerin, bu ortamı ücretsiz olarak kullanabilmeleri ve yazarların hiç bir yerde yayınlanmayan içeriklerinin takipçileri tarafından basit bir şekilde ulaşabilmesidir (Dağıtmaç, 2015).

Blogların birçok çeşidi bulunmaktadır. Bu blog çeşitlerine bakıldığında, en yaygın olanları şu şekilde sınıflandırabilir: Kişisel günlük bloglar, haber blogları, aktivist blogları, politik bloglar, eğitim blogları, teknoloji blogları, şirket ve endüstri blogları en yaygın olan bloglardır (Sarı, 2014). İnternet kullanıcıları, ilgilerini çeken blogları, blog arama motorları

olan Alltop, Technorati, Best of the Web Blog Directory, Spillbean'den bulabilirler. Popüler blog sitelerine örnek olarak Wordpress, Blogger, Tumblr verilebilir.

Sanal ansiklopediler olarak ifade edilebilen wikiler ise internet kullanıcılarının yeni içerikler ekleyebilecekleri, var olan sayfalarda düzenlemeler yapabilecekleri, kendi kendilerini örgütleyen sitelerdir. Dolayısıyla bu ortamlardaki okuyucular aynı zamanda yazar durumundadırlar. Wikilerin temelini oluşturan düşünce birçok kullanıcının içerikten yararlanması, içeriklerin düzenlenmesi ve bu şekilde hataların da düzeltilebilmesidir (Kolbitsch ve Maurer, 2006). Wiki sayfaları, herkesin oluşumuna katkıda bulunabildiği, içerikleri değiştirebildikleri özgür platformlardır. Diğer bir deyişle açık kaynak kodlu ortamlardır. Açık kaynak kodlu ortamlar, herkesin dâhil olabildiği geliştiriciler tarafından oluşturulan ve herkese sunulan bilgi çeşididir (Bostancı, 2010).

Yüzbinlerce insanın katkısıyla oluşan ve büyük bilgi toplulukları olarak ifade edilen Wikipedia, wiki yazılımları arasında yer alan en önemli örneklerdendir. Wiki yazılımlarının alt yapısıyla düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Bu ortamlar internet üzerinden takip edilebilir. Wikilerin dikkatli bir şekilde takip edilen üyelik sistemleri bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise bu ortamı kullanan bireylerin wiki sistemine veri girişi yapabilmesini kolaylaştırmaktır. Bu ortamlar aracılığıyla kısa sürede büyük bilgi depoları oluşturulabilir ve geliştirilebilir (Eldeniz, 2010). Wikipediadan sonra en popüler wiki sitelerini Wikia, Baike.com (Çince), WikiAnswers olarak ifade edebiliriz.

Sosyal medya platformlarından bir diğeri olan podcast, video ya da ses dosyalarının bir amaç doğrultusunda internetten paylaşılması için oluşturulan uygulamalardır. 2004 yılında ortaya çıkan podcast kavramı ses dosyalarının taşınabilir oynatıcılar ile dinlenebilmesini ifade etmek için kullanılmıştır. Bu ortamlarda haber, müzik, eğlence ve eğitim gibi içerikler görüntülü ve sesli olarak yayınlanabildiği için popülaritesi yüksek ortamlar haline gelmişlerdir (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008). Yayın dağıtım sistemi olarak ifade edilen podcastler aracılığıyla takip edilmek istenilen profesyonel ya da amatör radyo ve televizyon programlarına abone olunarak, istenildiği zaman istenilen araçla izleyebilmek mümkündür (Menteşe, 2013).

Ses dosyaları sunan servisler podcast olarak ifade edilirken, video dosyaları sunan servisler videocast olarak ifade edilmektedir. Ancak genellikle hem ses dosyaları hem de video dosyaları podcast kapsamında yer almaktadır. Podcast sahipleri kendi ses ve video dosyalarını yükleyip, paylaşımda bulunabilmektedirler. Podcastlere abone olan kullanıcılar ise onların seslerinin veya şovlarının düzenli izleyicisi ve dinleyicisi olabilmektedirler (Mayfield, 2010).

Bir başka sosyal medya ortamı olarak ifade edilen forumlar, sosyal medyanın kendisinden bile önce ortaya çıkmış (Mayfield, 2010), kullanıcıların bazı konulardaki bilgilerini, fikirlerini ve deneyimlerini, fikirlerini ve bilgilerini paylaşabildikleri etkileşimli online ortamlardır (Bickart ve Schindler, 2001). Forumlar, ilgi alanları ve özgün konu başlıkları çerçevesinde oluşan tartışma ortamlarıdır. Bu nedenle forumlar yeni haberler öğrenmek, özel konular hakkında bilgi edinmek, diğer kullanıcıların tecrübelerinden, düşüncelerinden ve önerilerinden faydalanmak için ideal bir ortam meydana getirmektedirler (Zafarmand, 2010).

Forumlarda belli bir konu etrafında tartışmalar yapılabileceği gibi birçok konudan da bahsedilebilir. Bloglardan ve wikilerden farklı olarak bu ortamlarda çok sıkı bir şekilde denetlenen kurallar ve üyelik sistemleri mevcuttur. Forumlarda yapılan tartışmalar belirli kurallar çerçevesinde yapılmakta ve yöneticiler tarafından sürekli denetlenmektedirler. Forumlarda oluşturulan tartışma başlıkları silinebilir veya kilitlenebilir. Tartışma başlığı kilitlendiği zaman ilgili içeriğe yorum getirilmesi mümkün olmamaktadır. Konusuna göre özellikle etnik köken, ırk, din gibi hassas konularda yapılmak istenen tartışmalara genellikle izin verilmemekte ve katı kurallar uygulanmaktadır. Kurallara uymayan kullanıcıların üyelikleri forum yöneticileri tarafından silinebilmektedir (Eldeniz, 2010). Dünyada en popüler forum sitelerine örnek olarak Reddit, Craigslist, Stack Overflow, Quora, Türkiye'de ise Donanım Haber, Memurlar.net, Shift Delete.net. verilebilir.

Multimedya içeriklerinin paylaşılmasını ve saklanmasını sağlayan içerik toplulukları da, oldukça hızlı bir şekilde büyüyen sosyal medya ortamları arasında yer almaktadır. Fotoğraf ve video gibi içeriklerin paylaşılabildiği bu siteler, bireylerin içerik tüketicileri olmalarının yanı sıra içeriğin üretimine de aktif olarak katkıda bulunmalarını sağlamaktadır (Anderson, 2007). Kullanıcıların ücretsiz ve kolay bir şekilde video ve resim gibi içerikleri

yayınlayabildikleri içerik paylaşım siteleri, içeriklerin yüklenmesi ve düzenlenmesi konularında teknik bilgi sahibi olmayı gerektirmemektedir. Birçok paylaşım sitesinin aşamalı bir fiyatlandırma seçeneğinin olması ya da tamamen ücretsiz olması bu sitelerin en önemli özellikleri arasında yer almaktadır (Akar, 2010).

Youtube en fazla takip edilen video içerik paylaşım sitesidir. İçerisinde farklı türlerden videolar barındırmaktadır. Bir sosyal medya aracı olarak YouTube, kullanıcılarının eklediği mesajları dünyanın farklı konumlarındaki birçok kişiye ulaşacak şekilde yayınlanabilmesine imkân tanır. Youtube sayesinde birçok kişi ünlü olma imkânı elde etmektedir. Bu site yeteneklerinizi ve düşüncelerizi paylaşabilmek için oldukça elverişlidir (Brown, 2008). Kullanıcıların bildirimleri doğrultusunda paylaşım şartlarına uymayan videolar YouTube yetkilileri tarafından değerlendirilerek silinebilmektedir. YouTube üyeleri izledikleri videoları değerlendirebilmekte, not verebilmekte, video klipler hakkında yorumlar yazabilmektedirler. Kullanıcılar YouTube'a kullanım şartları gereğince telif hakkı izni alınan videolar yükleyebilirler (Menteşe, 2013). Youtube dışında paylaşım hizmeti sağlayan ve video ev sahipliği yapan sosyal medya sitelerine örnek olarak; Vimeo, DailyMotion, Twitch, LiveLeak gibi siteler verilebilir (Akar, 2010). Birçok sosyal medya kullanıcısı bu alanlarda aktif olarak yer almaktadır.

Sosyal medya ortamları arasında oldukça yoğun bir kullanıma ve çok önemli bir katılıma sahip olan sosyal ağ siteleri, kullanıcılarına profil oluşturma ve kişisel sayfalarını düzenleme imkanı sunan ve bunları diğer kullanıcılarla paylaşma imkanı sağlayan çevrimiçi iletişim sistemleridir. Bu uygulamalar, kullanıcılarına kişisel içeriklerini paylaşabilmeleri için diğer kullanıcıların erişebildiği kişisel web sayfaları oluşturma imkânı tanımaktadır. Bu siteler, etkileşimi kolaylaştıran yapılarıyla bilginin dağıtılmasını kolaylaştırmaktadırlar (Consantinides, 2009).

Boyd ve Ellison (2007)'a göre sosyal ağ siteleri aracılığıyla bireyler, sınırlandırılmış bir profil oluşturabilmekte, bağlantı paylaşan kullanıcıların listesindekilerle iletişim kurabilmekte, onların bağlantı listelerine bakabilmekte ve buradan farklı profillere çapraz geçişler yapabilmektedirler. Sosyal ağ sitelerinde kullanıcıların kendilerini ve sosyal ağlarını temsil eden profilleri oldukça önemlidir. Kullanıcılar bu profiller aracılığıyla diğer bireylerle bağlantı kurabilmektedirler. Bu sitelerde de diğer sosyal ağ siteleri gibi görünür

olup olmama düzeyi ayarlanabilmekte ve gizliliğin kontrolüne izin verilmektedir (Tüfekçi, 2008).

Facebook, sosyal ağ siteleri arasında oldukça popüler bir örnektir. Facebook kullanıcıları özel veya herkese açık, farklı düzeylerdeki izinlerle birbirleri ile iletişim kurabilmekte, gruplara katılabilmekte ve paylaşımda bulunabilmektedirler (Uysal, 2013). Facebook'u diğer sosyal ağ sitelerinden ayıran en belirgin özellik, uygulama alanlarını sürekli geliştirmesi ve genişletmesidir. Facebook kurulduğu günden itibaren kullanıcılarının ihtiyaçları doğrultusunda kendisini geliştirmektedir (Toprak ve Yıldırım, 2009).

Facebook'un kullanıcı sayısının yoğun bir şekilde artmasının sebebi olarak, sitenin sürekli olarak kendisini yenileyerek ve geliştirerek kullanıcılarına sunduğu kalitesini arttırması gösterilebilir. Facebook, üyelerine sayfa ve profil oluşturma, grup kurma, çeşitli gruplara katılma ve haber kaynağı hizmetleri gibi çeşitli imkanlar sunmaktadır. Facebook'a üye olan kullanıcılar takip ettiği arkadaşlarıyla video, fotoğraf, durum paylaşabilmekte, arkadaşlarını herhangi bir durum/fotoğrafta etiketleyebilmekte, arkadaşlarının paylaşımlarını beğenebilmekte ve yorum yapabilmektedir. Facebook'un bu temel özelliklerinin yanı sıra; görüntülü konuşma, mesaj, etkinlikler, bildirimler, oyunlar ve uygulamalar gibi farklı özellikleri bulunmaktadır (Üksel, 2015). Facebook dışındaki sosyal ağ sitelerine örnek olarak Linkedin (Profesyonel iş ağı), VK (Rusya temelli sosyal ağ), Google+ ve QZone (Çin temelli sosyal ağ) gösterilebilir.

Bir diğer sosyal medya aracı olarak ifade edilebilecek mikrobloglar ise blog, durum güncellemesi, anlık mesajlaşma özelliklerini bir arada bulunduran karma bir iletişim şeklidir. Buna imkân sağlayan olgu da, geribildirime ve katılıma dayalı akıcı bir sistem içerisinde güncellemeleri yayınlama kolaylığıdır (Passant, Hastrup, Bojars ve Breslin, 2008). Kolay bir yapısının olması, mikroblog uygulamalarının ve aktivitelerin koordine edilmesi, fikirlerin paylaşılması konularında ciddi bir kolaylık sağlamaktadır (Honeycutt ve Herring, 2009). Mikrobloglar, belli sayıda karakter kullanımına izin vererek kullanıcıların link, bilgi ve çeşitli görselleri paylaşmalarını sağlamaktadırlar. Gönderilen iletiler tek taraflıdır. Halka açık platformlarda yayınlanan iletileri, diğer kullanıcılar kendi sayfalarından cevaplayabilmektedir. Microblog iletilerinin yayınlandığı ileti sayfalarına

müdahale söz konusu olmamakta, iletiler arama motorlarında görüntülenebilmektedir (Yurdakul, 2013).

Mikroblogların birçok özelliği vardır ama bu özellikler arasından en fazla dikkat çekenler şu şekilde sıralanabilir (Holotescu ve Grosseck, 2010):

- Sanal ortamda fikirler kolayca açıklanabilir ve tartışma ortamları oluşturulabilir.
- Hiç beklenmedik konularda ve zamanlarda topluluklar oluşturulabilir.
- Süreç odaklı işbirlikli bir öğrenme çevresi meydana getirir.
- Farklı kültürlerden gelen bireylerin gruplar oluşturmasını sağlar.
- Proje yönetiminde işbirliği yapmak veya öğrenci düşüncelerini değerlendirmek veya projelerle işbirliği yapmak gibi durumlarda oldukça yararlıdır.
- Konferans vb. etkinlikleri destekleyici bir işleve sahiptir.
- Bireylerin kendi öğrenme ağlarını kurmalarına imkân tanır.
- Günlük dil kullanımını anlamaya ve öğrenmeye yarar.
- Eğitim-öğretim sürecinde etkili olarak kullanılabilir.

Günümüzün en popüler microblog uygulaması Twitter'dır. Gerçek zamanlı bir bilgi ağı olan Twitter kullanıcılarının dikkat çeken konularda güncel bilgilere ulaşmasını sağlamaktadır (Tosun, 2013). Bu sayfalardaki gönderiler (tweet) en son gönderilenler en başta olmak üzere ters kronolojik bir sırayla yayınlanmaktadır. Kullanıcılar tweet akışlarının sadece onayladıkları kullanıcılara açık olmasını sağlayabilecekleri gibi herkese açık halde de yayınlayabilirler (Boyd, Golder ve Lotan, 2010). Twitter dışındaki microblog uygulamalarına örnek olarak Tumblr, cif2net, Jaiku dur.

Ülkelere yönelik sunmuş olduğu özellikler ve dil desteği nedeniyle Twitter, kullanıcıların tercih sebebi olmaktadır (Ceylan, 2013). Ülkemizde de oldukça aktif bir şekilde kullanılan Twitter, gündemde yer alan konuların tartışıldığı bir platform haline gelmiş durumdadır. Yaşanan gelişmeler hızlı bir şekilde o an en çok konuşulan konuların bulunduğu Trending Topic listesine girebilmektedir. Dünya çapında, ülkeler bazında ve hatta şehirlere göre özelleştirilebilen trending topic listeleri sayesinde kullanıcılar,

küreselden yerele kadar bütün kapsamlarda yaşanan gelişmelerden haberdar olabilmektedirler.

2.4. Sosyal Medyanın Avantajları

Sosyal medya gerek toplu halde gerekse tek tek bireylerin yaşam biçimlerine, hal ve hareketlerine yön veren bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medya ortamlarında bireyler düşüncelerini özgürce ifade edebilme ve bunu küresel boyutta deneyimleme imkânı bulmuşlardır (Solis ve Breakenridge, 2009). Sosyal medya, küreselleşen dünyada bireylerin ve toplumların birbirleri ile daha fazla haberleşmelerini, birbirlerinden etkilenmelerini, deneyimlerini paylaşmalarını sağlamakta (Düvenci, 2012), bireyleri bu konularda cesaretlendirmektedir (Solis ve Breakenridge, 2009). Aktif bir katılımcı olarak sosyal medya ortamlarında yer alan bireyler, günlük hayatlarında bir arada olamayacakları büyük bir kitleyle buluşabilme, bilgi ve yorumlarını paylaşabilme imkânı elde etmektedirler (Koçak, 2012).

Geray (2003)'e göre küresel bir iletişim ortamı olan sosyal medya ortamları kullanıcılarına bazı kolaylıklar sağlamaktadırlar. Bu kolaylıklar ana hatlarıyla şu şekilde ifade edilebilir:

- **Etkileşim:** Sosyal medya aracılığıyla geleneksel kitle iletişim araçlarında bulunmayan bir etkileşim imkânı elde edilmektedir. Etkileşim sosyal medyanın kullanıcılarına sunmuş olduğu en önemli özelliktir. Bu özellik dolayısıyla kaynak ve alıcı arasındaki uzaklık ortadan kalkmış olmaktadır.
- **Asenkronizasyon (Eşzamansızlık):** Sosyal medya platformları kullanıcılarına istedikleri zaman sisteme dâhil olma, istedikleri zaman yorum yapma, istedikleri zaman karşılık verme imkânı tanıyarak zaman sorununu ortadan kaldırmaktadır.
- **Kitlesizleştirme:** Sosyal medya ortamları kullanıcılarının hem kitle halinde iletişim kurabilmesine hem de bire bir iletişim kurabilmelerine imkân tanımaktadır. Dolayısıyla sosyal medyanın kitlesizleştirici bir özelliği olduğunu söylemek mümkündür.

Bostancı (2010) sosyal medya ortamlarının avantajlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Sosyal medya ortamları güncel ve hızlıdır.

- Sosyal medya ortamlarını kullanmanın maliyeti düşüktür.
- Sosyal medya ortamlarını kullanmak güvenilirdir.
- Sosyal medya ortamlarında iletişim kolaydır.

2.5. Sosyal Medyanın Dezavantajları

Sosyal medya ortamlarının olumlu özelliklerinin yanı sıra bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Sosyal medya kullanıcıları kendilerini bu ortamlarda oluşturdukları profillerle tutarlı davranmak zorunda hissederler. Fakat kullanıcılar duruma, zamana, menfaatlerine, karşısındaki kişiye ve onun kültürüne farklı davranışlar sergileyebilmektedirler. Bireyler bazı durumlarda sosyal medya kimlikleri doğrultusunda bir forma sokuldukları için dâhil oldukları grupların beklentileri doğrultusunda hareket edebilmektedirler. Ayrıca sosyal medya ortamları bireylerin arkadaşlarıyla ve aileleriyle yüz yüze iletişim kurmasını engelleyebilmektedir (Hazar, 2011).

Sosyal medyada kimlik oluşturmada kişi kendisini olmak istediği gibi gösterebilmekte bu da son derece sağlıksız bir durum oluşturabilmektedir. Fiziksel özelliklerini, kişiliğini, cinsiyetini, olduğundan farklı göstermesi ve kendini buna inandırması bazı psikolojik sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Uçsuz bucaksız derinliği olan sosyal medya doğru kullanıldığı takdirde çok önemli bir iletişim aracı oluştururken, mahremiyet ve kimlik oluşturma konularında yanlış kullanıldığında büyük sorunları da beraberinde getirebilmektedir (Kök, 2013).

Günümüzde çok hızlı geribildirim almayı sağlayan ve sürekli kullanılan cep telefonları ve gelişen bilgisayar teknolojisi ile sosyal medyanın kullanım oranları oldukça artmıştır. Sosyal medyanın çok hızlı yayılması sonucu takibinin ve kontrolünün zorlaşması da bu ortamın dezavantajlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Akıncı Vural ve Bat, 2010).

Kullanıcılar, internet ve bilgisayar teknolojilerini kullanılırken sosyal, psikolojik, fiziksel ve teknik açıdan şiddete maruz kalabilmektedirler. Kullanıcıların bu ortamlarda karşı karşıya kalabileceği durumlar şu şekilde sıralanabilir (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011):

- Teknik sıkıntılar,
- Yasadışı içeriklere maruz kalma,
- Bu ortamlardaki kullanıcıların ailelerine ya da kendilerine ait e-postalarının, kişisel bilgilerinin, bazı programlar aracılığıyla üçüncü şahıslar tarafından ele geçirilmesi,
- Ebeveynlerin izni olmadan alışveriş yapabilme,
- Kötü niyetli kişilerle iletişim kurma,
- Çevrimiçi dolandırıcılık, gizlilik ihlali, tehlikeli ve uygun olmayan durumlar.

Sosyal medyanın olumsuz yönlerine bakıldığında alışkanlık yaratma, bilgi kirliliği, etik kaygılar, yalnızlık hissi, yüzeysellik ve zaman kaybı olmak üzere altı temel konusu bulunduğu görülmektedir (Koçak, 2012). Tablo 1'de ana temalar ve alt temalar gösterilmektedir.

Tablo 1. Sosyal Medyanın Dezavantajları

Ana Temalar	Alt Temalar
Alışkanlık Yaratma	Kişiyi bağımlı hale getirmesi,
Bilgi Kirliliği	Gereksiz bilgi yığını ve bilgi erozyonuna sebep olması,
Etik Kaygılar	Taciz, bilgi hırsızlığı, şiddet, duyguların sömürülmesi ve siyasi suçlar gibi sanal suçların işlenebilmesi, sahte kimliklerin oluşturulması, özel hayatın görünür olması,
Yalnızlık Hissi	İnsanların robotlaşması, insanlar arası ilişkilerin zayıflaması, iletişimin sanallaşması,
Yüzeysellik	Yanlış anlaşılmalar, bilgiye güvensizlik, okuma alışkanlığının azalması, tembellik, okuma ve araştırma eksikliği, samimiyetsizlik, yüz yüze iletişime özlem gibi sanal ve yapay ilişkiler,
Zaman Kaybı	Gereksiz kullanım,

2.6. Çok Kültürlülük

Kültür, kuşaktan kuşağa toplumsallaşma yoluyla aktarılan, bir insanın doğumundan ölümüne kadar hayatının bütün aşamalarında etkisi görülen özelliklerdir (Yakışır, 2009). Toplumun sahip olduğu manevi ve maddi değerler bütünüdür. Bir toplumun bireye kazandırdıkları, yaşam biçimi, toplumsal ve bireysel davranış ve düşünme biçimi, öğrenilen davranış biçimleri gibi özellikler kültür kavramı içerisinde yer almaktadır

(Şişman, 2002). Kültür toplumun maddi ve manevi öğelerinden oluşmaktadır. Toplum üyelerinin geliştirdiği inanç, bilgi, ahlak, sanat, yetenek, adet, alışkanlık ve yetenekleri kapsamaktadır (Kroeber ve Kluckhohn; Akt. Kağıtçıbaşı, 1988).

Kültür, insanların çevreleriyle ve birbirleriyle etkileşimleri sonucunda oluşan ürünleri ifade etmektedir (Ertürk, 1998). Oğuzkan (1974) kültürü, eleştiri ve beğeni yeteneklerinin yaşantı ve öğrenim yoluyla geliştirilmesi olarak ifade etmektedir. Erden ve Akman (2002)'a göre kültür, bir topluluğun sergilediği ortak davranış, değer ve tutumlardan oluşmaktadır. Aynı toplum içerisinde oluşan topluluklar yaşadıkları bölgeye, ortak geçmişlerine, sosyo-ekonomik statülerine ve ekonomik uğraş alanlarına göre kültürel farklılıklar gösterebilmektedirler (Cırık, 2008).

Kültüre ilişkin yapılan tanımların bazı ortak noktaları bulunmaktadır. Kültür bir toplumun bilgi havuzunun, normlarının ve paylaşılan gerçekliklerinin oluşturduğu öğrenilmiş anlam sistemleridir. Bu sistemler kültürel gruba dâhil olan üyeler arasındaki etkileşimler ile oluşur, ortaktır ve nesiller arasında aktarılır. Bir diğer ortak nokta ise bu sistemin kültürel grup üyelerinin farklı ortamlara uyum sağlayabilme ve yaşamlarını sürdürebilme becerilerini arttırmasıdır (Ford ve Moore, 2004). Değişen ve gelişen dünyada farklılıklar ve çeşitlilikler, bir zenginlik ve varlık olarak nitelendirilmekte, bütünlüğü ve birlikteliği tehdit eden unsurlar olarak görülmemektedir (Tamer Gencer, 2011).

"Hepimiz farklılıklarımızla eşitiz" sloganı Batı dünyasında oldukça tartışılmış ve günümüz Türkiye'sinde de ele alınmaya başlanmıştır (Yıldırım, 2011). Toplumsal gruplar, kültürel yapıları doğrultusunda hayatı anlamlandırma ve algılama şekillerine göre farklılık göstermektedirler. Grupların değer sistemleri, yaşam biçimleri ve ahlak anlayışları birbirinden farklıdır (Perşembe, 2009). Günümüz toplumlarının sahip olması gereken en önemli özelliklerden birisi farklı kültürel gruplara dâhil olan insanların bir arada hoşgörü içerisinde yaşamaları gerektiği konusunda bilinçli olmaları ve bir arada yaşayabilme becerilerine sahip olmalarıdır (Fergeson, 2008). Toplumsal yapı içerisinde yer alan grupların sahip oldukları değerleri ve farklılıkları devam ettirebilmek amacıyla kimliklerinin tanınmalarını istemeleri, beraberinde çok kültürlülük anlayışını ortaya çıkarmıştır (Başbay ve Bektaş, 2009). Farklı etnisite ve toplumların bir arada yaşamalarıyla

birlikte çok kültürlü anlayışa duyulan ihtiyaç artmıştır. Çok kültürlülük bir vaka olarak her dönemde var olsa da bir dünya görüşü olarak yeni olduğunu söyleyebiliriz (Hazır, 2012).

Çok kültürlü anlayış, toplumların kültürel kimliklerini koruma çabalarına, saygı ve hoşgörü çerçevesinde yaklaşır (Köktürk ve Ak, 2013). Çok kültürlülük bir politika ve sosyal felsefe olarak farklı etnik ve kültürel gruplardan uyum içerisinde yaşayan bir toplum oluşturma, çeşitliliği kabul etme ve değer verme anlayışını ifade etmektedir (Aydın, 2013). Çok kültürlülükte amaçlanan, bütün ırkları, dinleri ve kültürleri bir araya getirerek aralarında oluşabilecek karmaşayı ve çatışmayı engellemek, farklılıkların bir arada barış ve huzur içerisinde yaşayabilmelerini sağlamaktır (Yakışır, 2009).

Banks (2008) çok kültürlülüğü; etnik köken, sosyal sınıf, din, dil, engelli olma, cinsel yönelim ve kültürel özellikler bakımından farklılıkların uyum içerisindeki birlikteliği olarak tanımlamıştır. Parekh (2002) 'e göre çok kültürlülük, farklılıkları bir arada tutan bağları kuvvetlendiren politik bir yapıyı ifade etmektedir. Bu şekildeki bir politik yapı, hem çeşitliliğin hem de birliğin önemini kabul ederek aralarında bütünleştirici bir bağ kurmayı gerektirmektedir. Canatan (2009)'a göre çok kültürlülük; esas olarak toplumdaki tek düzeliği, ortaklığı ve birliği bozan çeşitlilik anlayışına dikkatleri çekmektedir. Bilgin (2005) ise çok kültürlülüğü, çok sayıda kültürün yan yana oluşu olarak belirtir. Çok kültürlülük, çağın ruhuna uygun gözde kavramlardan birisidir ve aynı ülkede yaşayan farklı kültürlerin birlikteliği anlamına gelmektedir. Kültürel çeşitliliğin fazla olduğu toplumlarda farklı kültürel öğeleri ortadan kaldırma, tek bir potada eritme karşıtı bir görüştür (Marshall, 1999; Akt. Köktürk ve Ak, 2013).

Çok kültürlülük anlayışı, farklı kültürel kökenlere sahip insanlara hoşgörü ile yaklaşılan bir toplumda, insanların bir arada ve barış içerisinde yaşamalara engel bir durum değilken, farklılıkların kabullenilemediği bir yapı içerisinde sorun haline gelmektedir (Özbudun, 2003). Çok kültürlülük iki yönlü bir kavram olup, hem değer verici hem de tanımlayıcı yönleri bulunmaktadır. Çok kültürlülüğün tanımlayıcı yönü toplum içerisinde yer alan birçok sayıdaki kültürel ve etnik grupları işaret etmektedir (Özhan, 2006). Değer verici yönü ise farklı özellikler sahip bireyler arasında gerçekleşen toplumsal ilişkilerin özgün bir çerçevede şekillenmesidir (Başbay ve Bektaş, 2009). Bu bakımdan çok kültürlülükte önemli olan, farklı kültürlerin yalnızca varlıklarını sürdürmesine izin vermek

değil, onların değerli olduklarını da kabul etmektir (Taylor, Appiah, Habermas, Rockefeller, Walzer, ve Wolf, 2010).

Literatürde çok kültürlülük hem bir düşünce hem de toplumsal bir olgu olarak ele alınmaktadır. Toplumsal bir olgu çerçevesinde ele alındığında, bu olguyu oluşturan faktörlerden her birinin kendi özgün niteliklerini korumaya devam ederek aralarında var olan bazı ortak özelliklerle bir uyum oluşturabilecekleri söylenebilir. Bu olgu içerisinde yer alan herhangi bir unsur diğerinden daha öncelikli değildir. Toplumsal olgu özelliğinin yanı sıra bir düşünce olarak ele alındığında ise kültürel çoğulculuk ilkesi ile beraber ele alınan, hoşgörü, özgürlük ve bireysel farklılıklara saygı ilkeleri üzerine modellendiği söylenebilir (Vatandaş, 2002).

Çok kültürlülük, insanların sahip oldukları değerlerin ve farklılıkların bir artı ya da eksi olmadığını, bütün insanların barış içerisinde eşit haklara sahip olarak yaşaması gerektiğini belirtir (Banks, 2004). Yapılan açıklamalar doğrultusunda çok kültürlülüğün bireylere ve toplumlara göre değişen farklı tanımlarının olduğunu dolayısıyla sabit bir tanımından bahsetmenin mümkün olmadığını söyleyebiliriz. Ancak genel olarak çok kültürlülük farklı dine, dile, ırka, tarihe, etnik kökene, kültüre, ulusa, coğrafyaya mensup insanların uyum içerisinde yaşaması olarak ifade edilebilir. Çok kültürlülük kavramı sadece örf, adet, görenek, gelenek, gibi özelliklerden oluşmamaktadır. Bunların yanı sıra etnik özellik taşımayan cinsiyet, sakatlık, cinsel yönelim, siyasi düşünce gibi farklılıklar ve dışlanmış bütün sosyal gruplar da çok kültürlülüğün kapsamı içerisine girmektedir (Demirsoy, 2013).

2.7. Çok Kültürlü Eğitim

Çağdaş toplumlarda yaşayan bireylerin farklı etnik ve kültürel kökenlere sahip bireylerle etkileşim içerisinde olmaları ve bu etkileşimleri esnasında farklılıklara karşı olumlu bir bakış açısı kazanmaları beklenmektedir. Bu nedenle, gelişmiş ülkelerin eğitimle alakalı sorunlarının çözümünde çok kültürlü eğitim anlayışı oldukça önemli görülmektedir (Cırık, 2008).

Toplumlar, farklı din, dil, ırk, etnik köken vd. içeren kültürel gruplardan oluşmaktadır. Ancak üniversitelerin ve okulların eğitim programları baskın kültüre yakın olaylar, kavramlar ve paradigmalar etrafında düzenlenmektedir (Banks, 2004). Baskın kültürü temel alarak hazırlanan programlar tema, olay, konu ve kavramları baskın kültürün bakış açısıyla ele alır ve ülkede yer alan diğer toplulukları ve kültürleri genellikle yok sayar. Ancak okulların temel görevlerinden birisi farklı kültürel özelliklere sahip öğrencilerin kültürlerini eğitim programlarına dâhil ederek, ev ve okul kültürleri arasında arabuluculuk yapmaktır. Ayrıca eğitim programlarının öğrencilerin bakış açıları, yaşantı ve kültürleri dikkate alınarak hazırlandığında onlara daha yüksek bir motivasyon sağlamaktadır. Bu nedenle baskın kültürün merkeze alındığı eğitim programlarının, farklı kültürel yapıları da dikkate alarak çok kültürlü yapıya uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir (Acar Çiftçi ve Aydın, 2014). Çok kültürlü eğitim, baskın kültürün diğer kültürel yapıdaki öğrencilere verildiği bir eğitim değil çok kültürlülüğün dinamiklerini temel alan eğitimde fırsat eşitliğini sağlayan bir eğitim türüdür (Banks, 2008).

Küreselleşmenin beraberinde ortaya çıkan çok kültürlü eğitim henüz yeni bir olgudur. Bütün dünyada yaşanan küreselleşme ile birlikte eğitim öğretim sürecinde farklılıklara vurgu yapan çok kültürlü eğitim politikalarının benimsenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu durum hem eğitim sistemimizde hem de vatandaşlık anlayışımızda değişimlere yol açmaktadır (Keskin ve Yaman, 2014).

Küresel bir bakış açısı ile gerçekleştirilen çok kültürlü eğitimde, bütün farklı gruplar din, dil, kültür ve kimliklerini koruyarak varlıklarını devam ettirmekte bununla birlikte baskın kültürün bazı özelliklerini de benimsemektedirler. Çoğulculuk ve eşitlik bu bakış açısında oldukça önemlidir. Çok kültürlü eğitimin içerisinde yer alan küresel bakış açısı, bütün gruplara saygı duyulmasını sağlar (Ameny Dixon, 2004). Çok kültürlü eğitim, bireylerin birbirlerine saygı duyduğu, bütün öğrenciler için eşit şartların sağlandığı bir eğitim öğretim ortamı oluşturmaktadır (Başbay ve Kağnıcı, 2011).

Çok kültürlülüğün eğitim boyutunu ifade eden çok kültürlü eğitim, hangi dil, din, cinsiyet, ırk, etnik köken, sosyal sınıf ve kültürel arka plana sahip olursa olsun bütün bireyler için eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini savunur. Çok kültürlü eğitim

anlayışı bazı toplumsal ve bireysel sorunlara çözüm olarak görülür ve bu anlayışta farklılıklar zenginlik olarak düşünülür (Aydın, 2013).

Çok kültürlü eğitimin gerçekleştirilebilmesi için en fazla dikkat edilmesi gereken alanlardan birisi müfredattır. Böyle bir eğitim sisteminde müfredatın sahip olması gereken iki özellik bulunmaktadır. İyi bir müfredatın her şeyi kapsaması söz konusu değildir ancak içerik üzerine dikkatli bir şekilde odaklanılmalı ve öğrencilere dersin temsil biçimleri anlatılmalıdır. Bir diğer özellik ise öğretilme şekliyle alakalıdır. İçeriği genişleterek farklı dilleri, dinleri, kültürleri vs. eklemek yeterli değildir. Bu farklılıklar arasında verimli bir iletişimin kurulması gerekmektedir. Farklı bakış açıları arasında gerçekleşen verimli bir iletişim aracılığıyla bireyler farklı konulara ilişkin sağlıklı kararlar alabilirler (Parekh, 2002).

Gay (1994) çok kültürlü eğitimin, öğrencilere eşit akademik olanaklar sunan ve farklılıklara meşrutiyet sağlayan bir eğitim felsefesinin içerisinde yer aldığını ifade eder. Çok kültürlü eğitim anlayışında, eğitim politikalarının, öğretim materyallerinin, eğitim programlarının, örgütsel yapının çoğulculuk anlayışına dayalı olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Baptiste (1979) ve Hunter (1974) ise çok kültürlü eğitimi, toplum içerisinde yer alan farklı grupların ihtiyaçlarına cevap verebilmek, demokratik hedefleri gerçekleştirmek, sosyal adaleti sağlayabilmek için saygı, anlayış ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda çoğulculuk anlayışı temel alınarak eğitimin yapılandırılması olarak tanımlamışlardır (Akt.Gay, 1994).

Çok kültürlü eğitim, adaletli kararlar oluşturabilme, farklı yaşam ve düşünce biçimlerine karşı duyarlı olma, başkalarına saygı, etnik yönelimli bir anlayıştan uzaklaşma, özeleştiri amacı doğrultusunda yürütülen faaliyetlerden oluşmaktadır (Parekh, 2002). Başka bir ifadeyle çok kültürlü eğitim, öğretme ve öğrenme süreçlerini kültürel çoğulculuk anlayışını merkeze alarak şekillendirmektir. Bu süreçte asıl önemli olan farklı kültürlere saygı duyulmasını ve anlaşmayı sağlamaktır (Başbay ve Kağnıcı, 2011).

Nieto (2003) çok kültürlü eğitimi, farklı etnik köken, kültür vb. niteliklere sahip bütün öğrencilere, yapılan haksızlıkları önleyebilmek için umut verici bir başlangıç olarak kabul eder. Hidalgo ve arkadaşları (1996) ise çok kültürlü eğitimi, farklılık ve çoğulculuk

temeli üzerine kurulu, eşitlik, adalet ve demokrasi ilkelerine dayandırır. Çok kültürlü eğitimin demokratik temelini ise eğitimde fırsat eşitliği düşüncesi oluşturmaktadır. Bu düşünce, kültürel farklılıkların bütün öğrencilere eğitsel olanaklardan aynı eşitlikte yararlanma fırsatı verilmediği fikriyle hareket etmektedir (Yazıcı vd., 2009). Bu anlamda çok kültürlü eğitim, eğitim sisteminde bazı önemli değişiklikler yapabilmek için hazırlanmış bir reform hareketi olarak ifade edilebilir (Aydın, 2013). Bir kavram ya da fikir olarak eğitisel bir yenilik aynı zamanda demokratik bir süreçtir (Banks, 2013). Bu sürece dâhil olan tüm bireylerin eşitlikçi ve çoğulcu bir bakış açısı kazanması beklenmektedir.

Çok kültürlü eğitime ilişkin tanımlar değerlendirildiğinde, kültürel farklılıklara hoşgörü ile yaklaşma, insan haklarına saygı duyma, kültürel farklılıkları yansıtan eğitim öğretim ortamları düzenleme, eğitimde fırsat eşitliği sağlama, farklı fikirleri ve bakış açılarını değerlendirme öğelerinin yer aldığı söylenebilir (Cırık, 2008).

Gay (1994), çok kültürlü eğitimin farklı tanımlarının yapıldığını ve farklı anlamlarda kullanıldığını belirtir. Yapılan tanımlardan ortaya çıkan değer ve kavramlar:

- Tüm bireylerin eşit akademik başarı şansına sahip olduğu eğitsel bir reform,
- Etnik ve kültürel farklılıkların önemli olduğu bir felsefe,
- Saygı, sosyal adalet ve eşitlik ilkelerine dayalı bir anlayış,
- Kültürel çoğulculuk anlayışına dayalı bir reform hareketi
- Önyargılarından kurtulan öğrencileri farklılıklara duyarlı hale getirmeye çalışan bir anlayış,
- Sosyal adalet ve insan haklarına dayalı bir hümanizma,
- Kimlik, önyargı ve çatışma kavramlarına yönelik farkındalık,
- Farklı grupların sömürü ve baskısına karşı çıkma anlayışı,
- Kültürel farklılıklara saygı ile yaklaşan uygulama ve yaklaşımları kapsayan bir eğitim felsefesi,
- Ayrımcılığın her türlüsünün karşısında duran eğitimsel bir reform şeklinde ifade edilebilir.

Gezi (1981) çok kültürlü eğitime dair farklı yaklaşımlar olduğunu belirtmiştir. Bunlar; kültürel farklılıkları anlamayı amaç edinen, farklı kültürel özelliklere sahip bireylerin eğitim olanaklarını eşitlemeye odaklanan, farklı kültürel yapılarda bulunmayı kolaylaştıran, kültürel çoğulculuğu korumayı hedefleyen, çoklu sistem yeterliliğini geliştirmeyi hedefleyen yaklaşımlardır.

Castagno (2009) çok kültürlü eğitimle ilgili tanım ve yaklaşımları sentezlemiş ve bunları farklı şekillerde değerlendirmiştir. Bunlar:

- Öğrencilerin baskın toplumsal rolleri kabullenmeleri olarak tanımlanan asimilasyonu önleyici eğitim,
- Kültürel farklılıklara hoşgörü ile yaklaşılması, bireyler arasındaki ortak özelliklerin açığa çıkarılması,
- Önyargıların azaltılması anlayışlarını benimseyen kaynaşma için eğitim,
- Farklılıkların değerli görüldüğü çoğulculuk için eğitim,
- Farklılıklara ilişkin bilgi ve yeterliklerin desteklendiği kültürlerarası etkileşimin artırılmasının önemini vurgulayan kültürlerarası yeterlilik için eğitim,
- Kültürel farkındalığın başladığı ve sosyal yapıların sorgulandığı eleştirel farkındalık için eğitim,
- Sosyal değişimin sağlandığı ve yapısal eşitsizliklerin giderilmeye çalışıldığı sosyal eylem için eğitimdir.

Leeman (2003) ise çok kültürlü eğitimin,

- Öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğretmen ve öğrenci-öğretmen iletişimine katılımı sağlama ve güven ortamı oluşturma,
- Bireylerde adalet algısı oluşturma, sorunların çözülmesi için açık kapı bırakma,
- Öğrenciler arasındaki etkileşimi güçlendirme, öğrenci merkezli yaklaşımı benimseme,
- Kültürel anlamda heterojen grupları bir araya getirme,
- Kültürlerarası iletişimi sağlama,
- Farklı özelliklere sahip kültürel gruplar arasında işbirlikli öğrenmeyi sağlama,

- Eğitim öğretim ortamlarında var olan her türlü ayrımcılığı reddetme, gibi fonksiyonlarının olduğunu belirtmiştir.

Çok kültürlü eğitim anlayışı bilginin doğasına ilişkin kuram ve yaklaşımlarla ilişkili olarak da açıklanmaktadır. Hidalgo ve arkadaşları (Hidalgo, 1996)'na göre çok kültürlü eğitim, sosyal yapılandırıcı kurama dayanmaktadır. Dolayısıyla çok kültürlü eğitim ile sosyal yapılandırıcı yaklaşım arasında mantıksal ve kavramsal bir ilişki söz konusudur. Her iki yaklaşımda da farklılıklar değerli ve önemli görülmekte, bilginin yapılandırılmasında sosyo-kültürel çevrenin etkisi olduğu ve farklılıklara saygı gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çok kültürlü eğitim anlayışı bilginin doğasına, insan haklarına, farklılık, çoğulculuk ve küresel eğitim gibi demokratik ve etik değerlere dayanmaktadır (Coşkun, 2012).

Batı kaynaklı bir kuram ve uygulamaya sahip olan çok kültürlü eğitimin, her ülkede aynı şekilde uygulanması mümkün değildir. Çünkü her ülke kendisine özgü sosyolojik, siyasal ve tarihi bir yapıya sahiptir. Çok kültürlü eğitim modelleri ülkelerin sosyo-kültürel yapısına uygun olarak geliştirildiğinden çok kültürlü eğitim; kültürlere ve insanlara saygıyı artırmak, kültürleri ortak bir platformda buluşturmak, kültürel ve sosyal anlamayı artırmak, eğitimde eşitliği sağlamak, önyargıları azaltmak, eleştirel düşünme becerisini geliştirmek gibi önemli eğitimsel fonksiyonları üstlenmiş olur. Bu şekilde toplumsal barışa, demokrasi kültürüne ve ulusal birliğe önemli bir katkı sağlamaktadır (Yazıcı, Başol ve Toprak, 2009).

2.8. Çok Kültürlü Eğitimin Tarihi

Çok kültürlü eğitim Horace Kallen tarafından ilk olarak 1915 yılında yetişkin eğitimi literatüründe öne sürülmüş bir kavramdır. Farklı grupların sahip oldukları değerleri bilinir kılmayı amaçlamaktadır (Aydın, 2013). Çok kültürlü eğitimin tarihsel kökleri, Afro-Amerikalı ve diğer farklı tenli insanların, 1960'lı yıllarda kamu kuruluşlarındaki ayrımcı uygulamalara karşı, insan haklarını arama hareketlerine dayanmaktadır (Banks, 2010; Davidman ve Davidman, 1997; Akt. Aydın, 2013). Çok kültürlü eğitim yaklaşımı 1960'lı yıllarda ABD'de vatandaşlık hakları konusunda bilincin artmasıyla birlikte oldukça önemli görülmeye başlamıştır (Kahn, 2008; Ramsey, 2008).

1960'lı yıllardaki Yurttaşlık Hakları Hareketinin temel amacı, yemek yenilen yerlerde ve halka açık alanlarda eğitim alanındaki, iş alanındaki vb. ayrımcılıkları en aza indirmektir. Yurttaşlık Hakları Hareketi ile ilk olarak Afrikalı Amerikalıların sonrasında ise diğer grupların talepleri doğrultusunda eğitim kurumlarında bazı değişiklikler yapılmıştır. Eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları farklı kimliklerin ve kültürlerin tecrübelerini, tarihi ve kültürel bakış açılarını kapsayacak şekilde değiştirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca farklı etnik gruplara dâhil olan çocukların farklı rol modellere de sahip olabilmeleri için okullarda daha farklı etnik kökenlere sahip yönetici ve öğretmenlerin işe alınmaları talep edilmiştir. Etnik gruplar, ABD'deki insanların çeşitliliğini yansıtacak şekilde, kendi çevrelerindeki eğitim kurumlarında okutulan kitapların toplum tarafından kontrol edilmesini ve bu doğrultuda düzenlenmesini istemişlerdir (Banks, 2010).

1970'li yıllar boyunca diğer marjinal gruplar da insan hakları ve sosyal mayalanma arayışlarıyla uyarıldılar. İnsan haklarından tam olarak yararlanmak ve daha az ayrımcılığa uğramak için kurumlarının iyileştirilmesini istediler. Eşcinseller, yaşlılar, engelliler bu dönemde haklarını aramak için kurumlarda ve yasalarda değişimlerin gerçekleşmesini sağlayacak oldukça önemli adımlar attılar ve politik olarak organize olabilen gruplar kurdular (Banks, 2010).

Bu süreçte Amerika Anayasa Mahkemesi'nin kişilerin renklerine veya etnik kökenlerine göre farklı eğitim kurumlarında eğitim almasının eşitlik ve adalet ilkelerine aykırı olduğunu belirtmesi oldukça önemli bir katkı sağlamıştır. Bu kararla birlikte siyahilerin ve diğer azınlıkların kültürle ve eğitimle ilgili haklarını elde etmeleri kolaylaşmış ve bunu izleyen yıllarda cinsiyet ve etnik konulardaki ayrımcılıklara karşı alınan mahkeme kararları ve çıkarılan yasalar ile bu ayrımlar daha çok azalmıştır (Kahn, 2008). Böyle bir ortam içerisinde temelleri atılan çok kültürlü eğitim yaklaşımı ABD'de ki azınlık nüfusunun artması ile birlikte daha fazla önem kazanmıştır (Açıkalın, 2010).

Çok kültürlü eğitim yaklaşımının eğitim programlarına dâhil olması Derman-Sparks ve ABC Task Force aracılığıyla olmuştur (Güven, 2005). Derman-Sparks ve ABC Task Force (1998) çok kültürlü eğitimi, basmakalıp düşüncelerden ve önyargılardan arındırılmış bir yaklaşım olarak tanımlamaktadırlar.

Çok kültürlü eğitimin öncülerinden biri olan James Banks (1993, 2004), çok kültürlü eğitimin temel amacını, eğitim kurumlarında farklı kültürel, sosyal ve etnik sınıflardan gelen öğrencilere eşitlik ilkesi temel alınarak eğitim verilmesi olarak ifade etmiştir. Öncelikle kültürel ve etnik farklılıklar üzerinde yoğunlaşan çok kültürlü eğitim daha sonra kapsamını genişleterek toplum içerisinde farklı kabul edilen her grubun veya kesimin sorunlarıyla da ilgilenmeye başlamıştır (Ramsey, 2008).

Özetle belirtmek gerekirse; çok kültürlü eğitim savunucuları tüm öğrencilere etnik kökenleri, ırkları, dinleri, dilleri, kültürel geçmişleri, cinsiyetleri, cinsel tercihleri, ekonomik ve sosyal statüleri dikkate alınmaksızın fırsat eşitliğine sahip bir eğitim ortamı oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir (Açıkalın, 2010).

2.9. Çok Kültürlü Eğitimin Amaçları

Çok kültürlü eğitim, eğitimde ayrımcı uygulamaları ve politikaları eleştiren ve bu anlamda eğitimi dönüştüren bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bu eğitim anlayışında adaletsizlik ve eşitsizlik ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Tüm öğrencileri ulusal, küresel ve yerel düzeylerde sosyal farkındalık potansiyellerine tam olarak ulaştırmak ve toplumsal değişimi sağlamak hedeflenmektedir (Acar Çiftçi ve Aydın, 2014).

Çok kültürlülük bağlamında eğitimin amacı, özeleştiri, farklı yaşam ve düşünce biçimlerine duyarlılık geliştirmek, başkalarına saygı, öğrencilerin akademik performanslarını artırmak, durum değerlendirmeleri yaparak sağlıklı kararlar almak olarak ifade edilebilir (Yazıcı, 2013). Aydın'a (2013) göre çok kültürlü eğitimin bir diğer hedefi öğrencilerin etnik ve ırksal farklılıklarını birer eğitimsel alternatif olarak düşünüp öğrencilerin bilgi, beceri ve davranışlarına olumlu katkı sağlamaktır. Gorski (2010) ise çok kültürlü eğitimin temel amacını, toplumda eşitliği ve sosyal adaleti sağlama, sosyal adaletin uygulanmasına ve sürdürülmesine katkıda bulunma, bu anlamlarda toplumda dönüşümü sağlama olarak ifade etmektedir.

Gay (1994) çok kültürlü eğitimin amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Bireysel gelişim: Bireyim kimliğiyle barışık olmasını, olumlu benlik algısı geliştirmesini ve kendisini anlamasını sağlamak,

- Tutumları ve değerleri açıklama: Farklı kültürel özelliklere sahip olan bireylerin tutumlarını ve değerlerini açıklamalarını ve diğer bireylerin bu durumu saygı ile karşılamalarını sağlamak,
- Çok kültürlü sosyal yeterlilik: Farklı kültürel yapıların ve farklı bakış açılarının görülmesini, kültürler arası iletişimi ve etkileşimi sağlamak,
- Temel yeteneklerin kazanımı: Farklı etnik kökenlere sahip olan öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, matematik, okuma yazma gibi temel yetenekleri kazanmalarını sağlamak,
- Etnik ve kültürel okuryazarlığı geliştirmek: Toplumda var olan etnik ve kültürel farklılıkların farkına varılmasını ve bu farklılıklara saygı duyulmasını sağlamak,
- Eğitimde eşitlik ve mükemmellik: Çok kültürlülüğün eşitlik hedefi, temel becerilerde yetkinlik ile yakından ilişkilidir. Ancak daha felsefi ve daha geniştir. Kültürel olarak farklı özelliklere sahip olan öğrencilere eşit eğitim imkânları sağlamak için, karşılaştırılabilirlik düşüncesi üzerine temellendirilmiştir.
- Sosyal reform için kişisel güçlendirme: Etnik açıdan farklı ve kültürel olarak çoğul toplumlarda çok kültürlü eğitim yaklaşımıyla nasıl siyasi bir aktivist, yetkin bir lider, sosyal bir eleştirmen olunacağını öğretmek,

Demir (2012), çok kültürlü eğitimin kişisel ve temel amaçlarını şu şekilde ifade etmiştir:

- Öğrencilerin farklı niteliklere sahip bireylerle etkileşim kurmayı, onları anlamayı öğrenmeleri,
- Farklı kültürel özelliklere sahip bireylere matematik becerisi, okuma- yazma becerisi, çatışma çözme, problem çözme ve kritik düşünme becerisi kazandırma,
- Bireylerin, kendi kültürlerinin dışındaki etnik ve kültürel farklılıkları tanımaları, farklılıklara hoşgörü ile yaklaşmaları,
- Öğretim materyallerinin içerisinde yer alamayan farklı gruplar hakkında öğrencileri bilgilendirme,
- Farklı kültürel grupların eğitim programları içerisinde yer alan taraflı tasvirlerini daha doğru bir şekilde düzenleme,

- Bireyin olumlu benlik algısına sahip olmasını, kimliğiyle barışık olmasını ve kendisini anlamasını sağlama.

Çok kültürlü eğitimin amaçları incelendiğinde, çok kültürlü eğitimin öğrenciyi merkeze aldığı dolayısıyla amaçlarının ve verilecek eğitimin niteliğinin ülkelere göre değişebileceğini söyleyebiliriz. Her ülkenin çok kültürlü eğitim bağlamında içeriğini ve amaçlarını kendi ülkesinin özelliklerine göre şekillenmesi gerekmektedir (Polat, 2009; Açıkalın, 2010). Çünkü her ülkenin siyasi, sosyolojik ve tarihi bir yapısı bulunmaktadır (Yazıcı, Başol ve Toprak, 2009). Bu nedenle ülkelerin çok kültürlü eğitim konusunda hassasiyet gösterdikleri noktalar da farklılaşmaktadır. Çok kültürlü eğitimin gerçekleştirilebilmesi ülkedeki demokrasi anlayışı ile doğru orantılıdır (Polat, 2009).

2.10. Çok Kültürlü Eğitimin Boyutları

Öğretmenler çok kültürlü eğitim uygulamaları sırasında çok kültürlü eğitimin boyutlarından faydalanabilirler. Banks (1993), etkili bir çok kültürlü eğitimin gerçekleştirilebilmesi için; içeriğin bütünleştirilmesi, önyargının azaltılması, bilginin yapılandırılması, güç kazandırma, eşitlik pedagojisi olmak üzere beş boyutun olduğunu belirtir:

1. İçerik entegrasyonu: Öğretmenlerin kendi disiplinlerinde ve konu alanlarında ilkeleri, anahtar kavramları, teorileri ve genellemeleri anlatmak için farklı gruplardan ve kültürlerden içerikler ve örnekler kullanma derecelerini ifade eder.

2. Bilginin yapılandırılması süreci: Öğretmenlerin, öğrencilere bilginin çeşitli sosyal ve kültürel grupların etkisiyle nasıl yapılandırıldığını anlamaları konusunda yardımcı olmalarını ifade eder.

3. Önyargıyı azaltma: Öğrencilere, dini, kültürel ve etnik gruplara karşı demokratik ve olumlu bir tutum geliştirmeleri konusunda yardımcı olmayı amaçlar. Aynı zamanda öğrencilerin egemen toplumsal grupların inanç ve tutumlarından nasıl etkilendiklerini anlamalarını sağlar.

4. Eşitlikçi pedagoji: Çok kültürlü eğitim aracılığıyla farklı kültürel, dini ve etnik grupların eşit şartlar altında akademik başarılarını artırmayı ifade eder.

5. Güç kazandırma: Çok kültürlü eğitim sosyal yapıda ve okulda cinsiyet farklılıklarında, sosyal ve etnik sınıflar arasındaki farklılıklarda eşitliği destekler.

Banks 'e (2008) göre çok kültürlü eğitimin beş boyutunu taşıyan bir okulun sekiz özellik taşıması gerekir. Bunlar şu şekilde verilmektedir:

- Öğretmenler ve okul yöneticileri tüm öğrencilere karşı yüksek beklentili ve olumlu tutumdadır. Ayrıca onlara pozitif ve ilgili bir tutum sergilerler,
- Resmi müfredat, cinsiyetler de dâhil, kültürel ve etnik grupların tecrübelerini, kültürlerini ve bakış açılarını yansıtır,
- Öğretmenlerin öğretim tarzı, öğrencilerin öğrenme, kültürel ve motive olma nitelikleriyle uyuşur,
- Öğretmen ve yöneticiler, öğrencilerin ana dillerine ve lehçelerine saygı gösterirler,
- Okul gösterilerinde, olaylarda ve durumlarda kullanılan materyaller kültürel, etnik ve ırksal grupların bakış açılarını yansıtır,
- Okulda kullanılan ölçme ve değerlendirme prosedürleri kültürel açıdan hassastır ve farklı ırka mensup, yetenekli öğrenciler orantılı şekilde ödüllendirilirler,
- Okul kültürü ve gizli müfredat kültürel ve etnik çeşitliliği yansıtır,
- Okul danışmanları çeşitli ırk, etnik ve sosyal grup mensubu olan öğrencilere karşı yüksek beklentilidirler ve onlara iyi birer kariyer sağlama yolunda yardımcı olurlar,

Okulların ayrıca çok kültürlü eğitimin ölçütlerini yerine getirebilmeleri için öğrencilerin, demokratik değer, inanç ve davranışlar geliştirmelerine yardımda bulunmaları gerekmektedir (Banks, 2008).

2.11. Çok Kültürlü Eğitimin Gerekliliği

Toplum içerisindeki kültür, din, dil, sosyal sınıf ve etnik köken gibi farklılıklar, kişiler arası etkileşimde oldukça önemli özelliklerdir. Bireylerin bu konularda eğitilmesi onların ilerde küresel toplum içerisinde etkili bireyler olmalarını sağlamaktadır (Gay, 1994). Sosyal bağlam içerisinde öğretimin ve öğrenmenin, kültürel etkileşimlerle gerçekleştiği dikkate alındığında, farklı kültürel yapıların analiz edilmesinin ve

değerlendirilmesinin bireylerin gelişim sürecine önemli ölçüde katkı sağlayacağı söylenebilir (Cırık, 2008).

Çok kültürlü yaklaşıma uygun olarak gerçekleştirilen eğitim öğretim süreci sonunda bireylerin, kültürel çoğulculuk ve farklı kültürel yapılara yönelik sağduyulu bir anlayışa sahip olması beklenmektedir. Bunu sağlamakla görevli olan eğitimciler, yol gösteren bir anlayış olarak çok kültürlü eğitime gereksinim duymaktadır (Başbay, 2014).

Aydın (2013)' a göre çok kültürlü eğitim;

- Eğitimde verimi artırma,
- Bireylere farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırdığı için yaratıcı problem çözme becerisi kazandırma,
- Olumlu ilişkiler kurulmasını sağlama,
- Önyargıların ortadan kaldırılmasını sağlama,
- Bireylere daha geniş ve çok yönlü bir dünya görüşü kazandırma,

konularında avantajlar sağlamaktadır. Çok kültürlü eğitim, sağlamış olduğu bu avantajlar dolayısıyla eğitim öğretim sürecinde oldukça gerekli görülmektedir. Geniş bir kültürel yelpazede dağılan öğrencilerin olduğu bir eğitim öğretim sürecinde eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için öncelikle öğrencilerin kültürel yapılarının net bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Bunu sağlayabilmek için eğitim sürecinin eğitimde baskın kültürün sergilemiş olduğu görmezden gelme tavrının ortadan kaldırılması, bu sürecinin çoğulcu bir bakış açısıyla analiz edilmesi gerekmektedir (Gay, 1994).

Kallen'e (1970) göre eğitim sürecinde, baskın olan kültürün diğer kültürleri dışlaması, farklı kültürel yapılara sahip bireylerin tüm kültürel alışkanlıklarından vazgeçmelerinin beklenmesi eğitim öğretim sürecinde önemli sorunlar ortaya çıkarır. Dolayısıyla çok kültürlü eğitim anlayışının mutlaka benimsenmesi gerekmektedir.

Kültürel bağlam, azınlık öğrencilerinin çıktıları üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir (Ingalls ve Hammond, 2007). Dolayısıyla eğitim sürecinde öğrencilerin dil, din, ırk, etnik köken ve kültüre bağlı ihtiyaçlarına cevap verilmesi gerekmektedir. Çok kültürlü bir toplumdaki okullar tüm öğrencilerin eşit şartlarda ve yüksek standartlarda eğitim

almasını sağlamalıdır (Banks vd., 2001). Çok kültürlü bir yapıya sahip olan sınıflar, farklı kültürel yapılara sahip olan bireyler karşı karşıya kaldıklarında kültürel çatışmalar ortaya çıkabilir ve bu durum eğitim öğretim sürecinin etkililiğini tehlikeye düşürebilir (Gay, 1994). Çünkü kültür bireylerin öğrenme süreçlerinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Ingalls ve Hammond, 2007).

Çok kültürlü eğitim farklı kültürel niteliklere sahip gruplar arasındaki boşlukları kapatır ve öğrenme sürecini olumlu yönde etkiler. Baskın kültürel grubun içerisinde yer alan bireyler ile diğer kültürel gruplara dâhil olan bireyler arasındaki uyumsuzluk ve kültürel çatışma sorunları çok kültürlü eğitim ile aşılabilir. Bu şekilde kültürel farklılıklardan dolayı ortaya çıkan akademik başarısızlığın, okuldan ayrılmalarının ve performans düşüklüğünün önüne geçilebilmiş olur (Acar Çiftçi ve Aydın, 2014). Toplum içerisinde var olan tüm grupların uyum içerisinde yaşayabilmesi için kültürel toleransın artırılması gerekmektedir. Eğitim süreci içerisinde bireyler, farklı kültürleri tolere etmeyi ve kabul etmeyi öğrenmelidirler (Aydın, 2013).

Çok kültürlü eğitim, eğitimin kalitesini arttıran ve mutlaka uygulanması gereken önemli bir yaklaşım olarak görülmektedir (Gay, 1994). Farklı özelliklere sahip bireyleri içerisinde barındıran toplumlarda, toplumsal barışa katkı sağlaması açısından herkesin huzur içinde yaşayacağı ve herkesi memnun eden bir sistem oluşturmak oldukça önemlidir. Bunu geçekleştirebilmek için en önemli görev de öğretmenlere ve eğitim sistemine düşmektedir (Başbay ve Kağnıcı, 2011). Farklı grupların içerisinde yer alan öğrencilerin akademik başarılarını artırabilmeleri için yardımcı olacak, onlarla doğru bir şekilde iletişime geçebilecek, onların sorunlarını anlayabilecek öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada pek çok eğitimci, öğretmen yetiştirme programlarında çok kültürlü eğitimin benimsenmesi gerektiğini savunmaktadır (Wells, 2008).

2.12. Çok Kültürlülüğe Yapılan Eleştiriler

Çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim tartışmalı kavramlardır ve beraberinde farklı görüşleri de ortaya çıkaran bir yapıya sahiptir. Bazı araştırmacılar bu kavramların bütünleştirici bir yapısının olduğunu ifade ederken bazı araştırmacılar da bu kavramların ulusal bütünlüğü tehdit edici unsurlar olduğunu belirtmektedirler. Çok kültürlü anlayışı

desteklemeyen araştırmacılar bu anlayışın iyi niyetli gibi göründüğünü ancak toplumu bölmeye çalışan bir yapısının olduğunu ifade etmektedirler (Başbay, 2014).

Codding ve Bergen (2004) çok kültürlü eğitimin, kapsayıcı olmaktan çok ayrıştırıcı olduğunu ifade etmektedirler. Onlara göre çok kültürlü eğitimi eleştirenlerin ileri sürdüğü en önemli görüşlerden birisi, "çok kültürlü eğitim ırka ve etnik kimliğe çok fazla vurgu yaptığı için, kapsayıcı olmaktan çok ayrıştırıcıdır" düşüncesidir. Bunun yerine onlar, ülkede baskın olan kültürün daha birleştirici olduğunu iddia ederler. Onlara göre asimilasyon politikasını oluşturan en önemli unsurlardan biri, baskın kültür tarafından dayatılan eğitim dili ve eğitim programıdır. Uygulanan eğitim programının amacı, ortak ulusal bir kimlik kazandırmak ve ortak tarihe vurgu yapmak suretiyle etnik grupların baskın kültürle bütünleşmesini sağlamaktır.

Şan (2006)'a göre, ilk bakışta kulağa hoş gelen çok kültürlülük, bünyesinde birçok problem barındıran bir siyasettir. Aynı toplum içerisinde yaşayan farklı kültürel yapılara sahip bireylerin varlıklarını devam ettirebilme ve tüm bireylere eşit yaşam alanı tanıma iddiasında olduğunu ifade eden ancak çoğu açıdan sıkıntılı bir kavramdır. Bir toplum içerisindeki ortak uzlaşma zeminlerinin ve var olan değerlerin ortadan kaldırılması bu sıkıntıların en önemlilerinden birisidir. Bir toplumun ortak kültürel değerlerinin ortadan kaldırılması, toplumun devamlılığının sağlanabilmesinin önünde önemli bir engel oluşturacaktır.

Altınbaş'a (2006) göre çok kültürlülük sadece bütünleşmenin önünde değil kültürün, medeniyetin ve siyasetin de sonu anlamına gelmektedir. Aydın (2013) ise çok kültürlü eğitimin bazı akademisyenler tarafından farklı etnik gruplar arasındaki uyumu ve etkileşimi bozmak için kullanılabildiğini ifade etmiştir.

Çok kültürlü eğitimi eleştirenlerin ortaya koyduğu argümanlardan bir diğeri de, eğitim sisteminin amaçlarından birinin, kültürel aktarımı sağlamak ve korumak olduğu, eğitim sisteminin toplumun ayrı kültürlerini güçlendirmek için sorumluluğu olmadığıdır (Acar Çiftçi, 2015).

Bu negatif değerlendirmelere karşın, çok kültürlü eğitimin gerekli olduğunu düşünen araştırmacılar ise toplumların içerisinde farklı farklı kültürel yapıları barındırdığını

dolayısıyla çok kültürlülüğün bir toplum için olmazsa olmaz olduğunu belirtmektedirler (Yalçın, 2002). Bu yapının destekçileri, bu olguyu modern dünyadaki çatışma ve çelişkilerden kurtulabilmek için bir araç olarak görmekte ve farklılıkları uyum içerisinde bir arada tutabilmenin sihirli formülü olarak değerlendirmektedirler. Çok kültürlülük siyasetini benimseyenlere göre aynı toplum içerisinde yaşayan ancak aynı eylemlerde bulunmayan ve aynı inançları paylaşmayan insanların huzur içerisinde yaşayabilmeleri bu şekilde mümkündür (Özhan, 2006).

Başbay ve Kağnıcı (2011) tarafından yapılan araştırmada da çok kültürlülüğün bütünleşmeyi sağlayan bir faktör olduğu görüşüyle hareket edilmiştir. Çok kültürlü eğitim ile ifade edilmek istenenin her bir alt kültürel grubun özelleşmesi ve ayrıştırılması olmadığını, bu yaklaşımın bütünleşmeyi sağlayan bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim öğretim sürecinde farklı kültürel gruplara mensup bireylerin farkına varılması gerektiğini, bu süreçte kullanılan yöntemlerde çok kültürlülük anlayışı doğrultusunda çeşitliliğe özen ve duyarlılık gösterilmesinin önemini vurgulamışlardır.

2.13. Çok Kültürlü Öğretmen Eğitimi

Son dönemlerde öğretmen yetiştirme alanında yapılan çalışmalarda, kültürel farklılıkların öğretmen adaylara kazandırılmasının, öğrenme - öğretme ortamının farklı kültürel yapılara sahip bireylerin maksimum düzeyde fayda sağlayacakları şekilde düzenlenmesinin, öğretmen adaylarının kültürel duyarlılık geliştirmelerinin öneminden bahsedilmektedir (Çoban, Karaman ve Doğan, 2010).

Çok kültürlü eğitim ortamının oluşturulması, çok kültürlülüğe yönelik çalışmaların yürütülebilmesi ve bireylerin farkındalık düzeylerinin artırılması bu sürecin içerisinde yer alan herkesin ortak sorumluluğudur. Fakat öğretmenler bu süreçte anahtar kişi konumundadırlar (Başbay ve Kağnıcı, 2011). Toplumda eşitliğin ve sosyal adaletin oluşturulmasının, sürdürülmesinin ve uygulanmasının hedeflendiği bu süreçte, öğretmenler demokratik değerleri destekleyen, öğrencileri güçlendiren, toplumsal değişimi sağlayan ajanlardır (Banks, 2004b). Dolayısıyla öğretmenlerin çok kültürlü bakış açısına ve çok kültürlü yeterliklere sahip olması oldukça önemlidir.

Banks (2008)'e göre öğretmen yetiştirme programlarında, kültürel farklılıklara açık olan, farklı değerleri anlamanın ve yaşatmanın gerekliliğine inanan öğretmenlerin yetiştirilmesi oldukça önemli görülmektedir. Çünkü sonraki nesillerin çok kültürlülüğe ilişkin hoşgörü ve farkındalık oluşturabilmelerini sağlayacak olanlar öğretmenlerdir. Öğretmenlerin bunu sağlayabilmeleri için öncelikle kendilerinin çok kültürlü bir bakış açısına sahip olmaları ve bunun uygulanabilmesi için bilgi sahibi olmaları, eğitim öğretim ortamını farklılıkları göz ardı etmeyecek şekilde düzenlemeleri gerekmektedir.

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin niteliklerinin artırılması gerektiğini belirtmektedir. Bunun sağlanabilmesi için ilk olarak öğretmenlerin özel ve genel alan yeterliliklerinin bilinmesi sonrasında ise bunların hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim programları yardımıyla öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılması gerekmektedir. Öğretmenlik Mesleği genel yeterlikleri; bu mesleğe ilişkin görevleri verimli ve etkili bir şekilde yerine getirilebilmek için gereken tutum, beceri ve bilgiler; alt yeterlikler ise genel yeterlilikleri yerine getirebilmek için gerekli olan tutum, beceri ve bilgiler olarak ifade edilmiştir (MEB, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2008 yılında öğretmen yetiştirme politikalarının oluşturulmasında, öğretmen seçiminde ve performans değerlendirmesinde hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, kullanılması amacıyla belirlenen öğretmen yeterliklerinden bazılarının performans göstergeleri çok kültürlü öğretmen yeterliklerine işaret etmektedir. Bunlar:

- Eğitim öğretim sürecinde yapılan etkinliklerde öğrencilerin kültürel ve sosyal özelliklerine uygun çeşitliliklere yer verilmesi,
- Öğrencilerin geçmişine ve sosyo-ekonomik durumlarına göre önyargılı davranılmaması,
- Uluslara, bireylere ve inançlara karşı ayrımcılık yapılmaması,
- Öğrencilere kültürel ve bireysel farklılıklara yönelik farkındalık kazandıracak çalışmalar yapabilmesi,
- Öğrencilerin sahip olduğu kültürel değerleri dikkate alması,
- Ailelerin kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerine ilişkin bilgi toplaması ve kaydetmesi,

- Sosyo-kültürel değerlerin devamlılığını sağlayabilmek için etkinlikler düzenlemesi,
- Ailelerin farklı değer ve inançlarına saygı duyması (MEB, 2008).

Öğretmenlerin, farklı kültürel yapılara sahip olan bireylerin deneyimlerini ve geçmişlerini dikkate alarak çok kültürlü ve evrensel değerlere sahip olmaları, eğitim öğretim ortamını bu değerleri merkeze alarak düzenlemeleri beklenmektedir (Kelm, Warring ve Rau, 2001). Gay (1994), Bennett (2001) ve Herring-White (1995) çok kültürlü öğretmenlerin özelliklerini şu şekilde belirtmişlerdir:

- Eğitim öğretim ortamlarında kültürel ve etnik özelliklere dayalı ayrımcılıklardan uzak durması,
- Farklılıkları zenginlik olarak görmesi ve sınıf ortamına dâhil edebilmesi,
- Eğitim öğretim ortamında işbirlikli öğretim yöntemlerini kullanarak kültürler arası iletişimi sağlayabilmesi ve farklı kültürleri ortak bir platformda buluşturabilmesi,

McGeehan (1982) ise çok kültürlü öğretmen yeterliklerini deneyim, davranış, tutum ve bilgi olarak tanımlamıştır (Akt. Guyton ve Wesche, 2005). Bunlara ek olarak Gay (2000) öğretmenlerin sahip olması gereken çok kültürlü yeterlikleri; önyargılarının farkında olması, farklı kültürlerin dünya görüşlerini öğrenme eğiliminde olması, kültürel farklılıklara duyarlı öğretim yöntemleri geliştirebilmesi olarak açıklamıştır (Akt. Gay, 2002). Cogan ve Pederson (2001) da 21. yüzyıl öğretmeninin tüm insanlığın, ulusunun ve ülkesinin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel vb. konulardaki sorunlarına karşı ilgili olması gerektiğini ve bu sorunların çözümünde aktif rol alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Villegas ve Lucas (2002) da çok kültürlü öğretmenlerin karakteristik özelliklerini şöyle tanımlamışlardır:

1. Sosyo kültürel açıdan bilinçli olmak, davranışların ve var olmanın ırk, etnisite, sosyal sınıf ve dil tarafından etkilendiğini anlamak anlamına gelir. Bu nedenle öğretmenler sosyo kültürel kimlik, sosyal sınıf ve deri rengine dayalı ayrıcalıklı bir topluluğu korumak için kurumsallaşmış ayrımcılığı destekleyen okul ile toplum arasındaki eşitsizlikleri eleştirel bir şekilde incelemelidirler. Öğretmenler kültürel gruplara karşı kendilerinin sahip oldukları olumsuz tutumları incelemek ve yüzleşmek zorundadırlar.

2. Kültürel olarak farklı kökenlerden olan öğrencileri onaylayan bir tutum onların öğrenmesini, öz-yeterlik inancını ve genel akademik performansını önemli ölçüde etkiler. Bu nedenle kültürel farklılıklara saygı göstererek, öğrencilerin kültürlerini eğitim programlarına dâhil etmelidirler.

3. Değişimin öncüsü olarak öğretmenler sorumluluk ve beceriyle hareket ederek, değişimin engelleriyle yüzleşmeli ve kaos ile başa çıkmak için işbirliği ile becerilerini geliştirmelidirler. Değişimin aracıları olarak öğretmenler okulların zamanla daha adil hale gelmesine yardımcı olmalıdırlar.

4. Yapılandırmacı öğrenmeyi temel alarak öğrencileri eleştirel düşünme, problem çözme, işbirliği ve çoklu bakış açısına teşvik etmelidirler.

5. Öğrencilerin ev ve toplum kültürü kazanmalarına, okul içindeki ve dışındaki dünya ile ilişkiler inşa etmelerine yardımcı olurlar ve öğretme öğrenme sürecinde öğrencilerin bu deneyimlerini daha fazla kullanmasını sağlarlar.

6. Öğrenme ve öğretme sürecinde kültürel açıdan duyarlı öğretim stratejileri kullanırlar. Eğitim programlarını öğrencilerin kişisel ve kültürel güçlerini ele alarak, farklı bakış açılarıyla inceleyerek, kapsayıcı bir sınıf ortamı oluştururlar.

Dolayısıyla öğretmen yetiştiren kurumların, eğitim süreçlerinde öğretmen adaylarına çok kültürlülüğü ve eşitlik kavramını, kültürün eğitim üzerindeki etkilerini anlayabilmeleri için klinik uygulamalar, alan uygulamaları ve dersler gibi farklı imkânlar sağlaması gerektiği söylenebilir (Başbay ve Kağnıcı, 2011).

Öğretmen adayları çok kültürlü eğitime ilişkin iyi bir eğitim almamaları halinde kültürel çeşitlilik konusunda zorlanacak ve farklı öğrencilere etkili bir eğitim sağlama konusunda sıkıntı yaşayacaklardır (Gay ve Howard, 2000). Nesilleri yetiştirmekle görevli öğretmenlerin demokratik olmaları, empati yapabilmeleri, farklı kültür, dil, din, etnik kökenlere sahip insanlara karşı saygılı ve hoşgörülü olmaları, eşitlik ve adalet anlayışına sahip olmaları farklı kültürel veya etnik kökenlere sahip olan öğrencilerin başarılı olabilmeleri için oldukça önemli görülmektedir (Kaya, 2014).

2.14. Sosyal Medya ve Çok Kültürlülük

Günümüz toplumlarında yaşanan ekonomik, teknolojik ve bilimsel gelişmeler ulaşımı, haberleşmeyi ve iletişimi daha hızlı ve kolay bir hale getirmiştir. Bu gelişmelerle birlikte mesafeler önemini kaybetmeye başlamış, kişiler ve gruplar arasındaki etkileşim artmıştır (Koçdemir, 1999). Önceleri sadece belirli uzaklıklardaki bireyler arasında iletişim sağlanabilirken günümüzde mekân ve zaman kavramları dikkate alınmaksızın kültürel, ekonomik ve sosyal ilişkiler kurulabilmektedir (Mahiroğulları, 2005).

Sosyal medyanın coğrafi sınırlılıkları ortadan kaldırması farklı iletişim formlarının gelişmesi ile sonuçlanmış ve yeni teknokültür alanlar meydana getirerek kültürde derinlemesine değişimlere yol açmıştır (Kellner, 2010). Bu tekno yapılar düşünme şeklimizden mevcut alışkanlıklarımıza kadar işlemiştir (Gürbüz, 2014). McLuhan (1964)'a göre her yeni medya, bireylerin farklı kültürel değerlerle etkileşimini artırır ve bireylerin bu yeni kültürel değerleri kabullenmesini sağlar. Bu şekilde bireylere sosyal anlamda bazı değerler kazandırarak onları şekillendirir ve değiştirir.

Teknolojinin gelişimi ve yeni iletişim ortamlarının oluşumu ile birlikte neredeyse tüm insanların kendilerini içinde bulduğu bir ortam haline gelen sosyal medya, çağımızda yaşanan siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel gelişmeleri değerlendirmenin anahtarı konumuna gelmiştir. Öngörülemez bir kullanım yaygınlığına erişen bu yeni medya siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri elektronik küreselleşme bağlamında ele alma gereğini doğurmuş ve küreselleşme olgusunda yeni bir süreç başlatmıştır (Kızılarslan,2012). Küreselleşme kavramı günlük hayatımıza dâhil olmuş ve hayatımızın belirleyici unsurlarından biri haline gelmiştir (Gürbüz, 2014).

Küreselleşme; siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda bazı ortak değerlerin ulusal ve yerel sınırların dışına çıkarak yayılması şeklinde tanımlanabilir (Çıngay, 2015). Bayar (2009) küreselleşmeyi, yer kürenin farklı bölgelerinde yasayan devletler, toplumlar ve insanlar arasındaki etkileşimin ve iletişimin derecesinin "karşılıklı bağımlılık" anlayışı çerçevesinde artması olarak tanımlamıştır. Erdem (2008) ise küreselleşmeyi; dünya milletlerinin siyaset, iletişim ve ekonomi bakımlarından birbirleriyle yakınlaşmaları, bu

yakınlaşmalarla birlikte dünyanın küçülerek tek bir mekân gibi algılanması bilincinin doğması olarak ifade etmiştir.

Kişiler arasında sanal bir düşünsel bütünlük meydana getiren sosyal medyanın elektronik küreselleşme olarak adlandırabileceğimiz etkisinin, özellikle toplumsal yaşam üzerinde önemli değişimlere yol açtığı (Kızılarslan, 2012), kültürel yaşamı dönüştürücü bir etkisinin olduğu, toplumların günlük yaşamlarını şekillendiren sembolleri, kolektif imgeleri ve temel değerleri hedef aldığı söylenebilir. Dünyadaki farklı değerleri, kültürleri ve coğrafyaları birbirine bağlayan küreselleşmenin; yerellikleri, farklılıkları ve benzerlikleri görünür hale getirerek toplumlar arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırdığı, tüm insanlar için kültürel bir zeminde ortak bir paylaşım alanı oluşturduğu düşünülür (Duman, 2009). Küreselleşme toplumların bilgi yönünden zenginleşmesini, etkileşime açık olmalarını ve geniş kitlelere yayılmalarını, bireylerin kendi hesapları üzerinden fikir, yorum ve muhalif düşüncelerini paylaşmalarını sağlamaktadır (Çıngay, 2015).

Küreselleşme kavramı kültürel ve sosyal nitelikler bağlamında bireyleri; öteki toplum ve ülkelerin kültürel değerlerine ilişkin hoşgörülü bir anlayışa sahip olmaya, dünyadaki sorunlara, olaylara ve olgulara küresel bir toplumun üyesi olarak yaklaşmaya, farklılıkları benimseyen davranış ve tutumlara sahip olmaya yönlendirmektedir (Sağlam, Vural ve Akdeniz, 2011).

Küreselleşme olgusunda, kültürel özellikler kimlik sorunu haline geldiğinde, birbirleriyle çelişir gibi görünen iki ayrı yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birisi evrensellik ilkesinin ön plana çıkardığı kültürel homojenlik ya da popüler kültür, kitle kültürüdür. Küreselleşme, kültürlerin hareket alanını artırmakta, ortak noktalarının güçlenmesini sağlamakta, yeryüzünün önemli bir kısmında kültürleri birbirine yakınlaştırmaktadır (Akdemir, 2004). Küreselleşme olgusunun sonucu olarak, insanlar birbirlerine yakınlaşacak, kültürler birbirlerini daha iyi tanıyacak ve huzur içerisinde birlikte yaşayabilmenin yollarını arayacaklardır (Aydın, 2002; Keskin ve Yaman, 2014). Diğer yaklaşım ise farklılıkları korumaya odaklanan çok kültürlülüktür. Bu ise homojenleştirmenin karşıtı bir bakıştır. Burada kültürel farklılıklara yönelme vardır (Akdemir, 2004). Burada birbirlerinden farklı olan toplumsal grupların barış içerisinde yaşayabilecekleri çok kültürlü ortamlardan söz edilir.

Küreselleşmenin evrensellik ilkesiyle birlikte ortaya çıkan kültürel homojenlik yerellikle çelişir gibi görünse de farklılıkları içerisinde barındıran kültürel çoğulculuk ilkesiyle, birlik içinde çokluğu sağlamaya çalışmaktadır (Akdemir, 2004). Küreselleşme hareketleri bir yönüyle bütünleşmiş bir dünya hedeflerken diğer yönüyle de daha fazla farklılık yaratma potansiyelini de bünyesinde barındırmaktadır. Bu farklılık yaratma potansiyelinin esasını çok kültürlülük kavramı ile açıklamak mümkündür (Erkal, 2005).

Gün geçtikçe dünyanın farklı coğrafyalarındaki insanlar ulusal, dini ve etnik kimliklerinin bilincine daha fazla varıyorlar, kültürel kimlikleri adına çeşitli taleplerde bulunuyorlar ve ısrarcı oluyorlar. İnsanlar gün geçtikçe ulusal, dini, etnik, kültürel vb. kimliklerine ilişkin daha fazla bilinç kazanıyorlar. Kimliklerinin devamlılığını sağlayabilmek için farklı taleplerde bulunuyorlar. Çocuklarını kendi ana dillerinde eğitme hakkını, kültür ve dillerinin korunmasını, dâhil oldukları gruplara temsiliyet hakkı verilmesini, içerisinde yaşadıkları toplumlara tarihi ve kültürel katkılarının tanınmasını, kendi özel sembollerinin ve günlerinin ulusal sembol ve gün olarak tanınmasını, özerkliklerini talep edebiliyorlar (Tok, 2003). Bütün bu durumlar küreselleşmenin kültürel boyutlarından birisi olan çok kültürlü bir dünya anlayışını gerekli hale getirmektedir (Akdemir, 2004). Farklı kültürel kimliklere saygı duyulması, tanınması ve hoşgörüyle yaklaşılması gereği bu bakışta ortaya çıkmıştır.

Toplumsal istikrarı ve uyumu sağlama ve geliştirme arayışlarının ulaştığı sonuç; çok kültürlülük anlayışına dayanan, "farklılıklar zemininde birlik" görüşünü temel alan toplumsal bir modelin gerektirdiklerinin uygulanmasıdır (Vatandaş, 2001). Çok kültürlülük farklı kültürlerin aynı zaman diliminde bir arada olabildiklerini göstermektedir. Tarihin hiçbir döneminde kültürler birbirlerinden tamamiyle bağımsız, tamamen içlerine kapanık olmamışlardır (Çelik, 2008). Kültürler bir yandan başka kültürel özelliklerden etkilenirken bir yandan da farklı kültürlerden etkilenmektedirler.

2.15. İlgili Araştırmalar

2.15.1. Sosyal Medya İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Boyd (2007) Amerika Birleşik Devletlerinde 14-18 yaşları arasındaki gençlerle yapmış olduğu araştırmada gençlerin sosyal paylaşım sitelerinde kendilerini nasıl ifade ettiklerini, bu sitelerden neler öğrendiklerini araştırarak gençlerin kendi hesaplarını oluştururken arkadaşlarının profillerini model aldıklarını tespit etmiştir. Araştırmanın bulguları arasında gençlerin ait olduğu sosyal sınıfın, sosyal paylaşım sitelerinin kullanımını küçük bir oranda etkilediği, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla bu sitelerde daha çok zaman geçirdikleri yer almaktadır.

Vural ve Bat (2010) Ege Üniversitesi İletişim Fakültesinde öğrencilerin sosyal medya kullanımlarına ilişkin yapmış oldukları araştırmada, öğrencilerin internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarını belirlemeyi ve bu doğrultuda bazı değerlendirmeler yapmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda ise sosyal ağlara ilginin büyük olduğunu, birçok öğrencinin internette en fazla sosyal ağlarda zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca video paylaşım sitelerinde yapılan takibin fazla olduğunu, bu sitelerdeki kullanıcıların büyük çoğunluğunun pasif takipçi olabileceğini, başkalarının videolarını paylaşmaktan çekindiklerini, kişisel tatmin sağlayabilmek için bu siteleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada sosyal medyada yer alan içeriklere yaklaşık %70 oranında yorum yazdıklarını söyleyen kişiler, video paylaşmaktan çekindiklerini ancak yorum yazmaktan ya da fikirlerini açıklamaktan çekinmediklerini belirtmişlerdir.

Bostancı (2010), araştırmasında sosyal medya ortamlarının gelişimini ve iletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarını incelemiştir. İnternetin yeni bir boyut kazandığını, sosyal medyayı tanımayı ve iletişim fakültesi öğrencilerinin sosyal medyayı hangi amaçla kullandıklarını ve önceliklerinin neler olduğunu öğrenmek amacıyla literatür taraması ve anket yöntemiyle yapılan çalışmada, öğrencilerin en sık kullandığı sosyal ağın Facebook olduğu bulunurken, kullanma amaçlarının ilk sıralarında iletişim kurmak ve sosyal çevreden haberdar olmak bulunmaktadır.

Gülnar, Balcı ve Çakır'ın, 2010 yılında 728 üniversite öğrencisi üzerinde kullanımlar ve doyumlar yaklaşımını esas alarak yaptıkları araştırmada 7 faktör ortaya çıkmıştır. Bunlar; narsizm ve benlik sunumu, medya alışkanlığı ve performans, bilgi arama, boş zamanları değerlendirme, ilişki sürdürme, kişisel statü ve eğlence şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada dikkat çeken bir nokta da erkek kullanıcıların kadın kullanıcılara göre narsisizm ve benlik sunumu motivasyonuna daha fazla önem verdiğidir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre kadın kullanıcılar erkek kullanıcılara göre "bilgi arama" motivasyonuna daha fazla önem vermektedirler. Yine "ilişki sürdürme" motivasyonuna kadın kullanıcılar erkek kullanıcılara oranla daha fazla önem vermektedirler.

Koç ve Karabatak (2011) çalışmalarında, sosyal ağların öğrencileri nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmada Fırat Üniversitesi, Bilgisayar Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 145 öğretmen adayına, sosyal paylaşım ağlarını kullanma durumları ve bu ağlar hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Araştırma sonucunda sosyal ağların öğrenciler tarafından oldukça fazla kullanıldığı ve bunun bir alışkanlık haline geldiği görülmüştür. Öğrenciler, sosyal ağ sitelerinin akademik başarılarını olumsuz olarak etkilemediğini, sosyal ağların kendilerine bir zararı olmadığını ancak sosyal ağları faydalı olacak şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacılar bu durumda sosyal ağlardan çok fazla faydalanılmadığı yorumunu yapmışlardır. Dolayısıyla sosyal ağ sitelerinin bilinçli kullanılması gerektiğini, olumlu özelliklerinden yararlanılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Akçay'ın, 2011 yılında Gümüşhane Üniversitesi'nde öğrenciler ve üniversite personelleri üzerinde kullanımlar ve doyumlar yaklaşımını esas alarak yapmış olduğu sosyal medya araştırmasında toplam dört faktör bulunmuştur. Bu faktörler; sosyalleşme, stresten uzaklaşma, boş vakit geçirme, eğlenme ve bilgilenme olarak ifade edilmiştir. Ortaya çıkan faktörler ile katılımcıların bazı özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını da ölçen bu araştırmada öğrencilerin akademik ve idari personellere göre sosyalleşme faktörüne daha fazla önem verdiği görülmüştür. Yine eğlence ile boş zamanları değerlendirme faktörü de anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. İdari personelin ve öğrencilerin akademik personellere göre bu faktöre daha fazla önem verdiği saptanmıştır. Araştırma aynı zamanda ortaya çıkan faktörler ile ikamet edilen yer arasında

anlamlı bir farklılık olup olmadığını da ölçmüş ve ailesiyle birlikte yaşayan kişilerin diğerlerine göre rahatlama/stresten uzaklaşma motivasyonuna daha az önem verdiğini saptamıştır. Yine bilgilenme faktöründe de anlamlı bir farklılık bulunmuş, ailesiyle birlikte yaşayanlar ve yalnız yaşayanların diğer gruplara göre bilgilenme faktörüne daha az önem verdiği saptanmıştır.

Ergenç (2011) tarafından yapılan çalışmada internet kullanımı içerisinde sosyal paylaşım ağlarını kullanan katılımcıların oranı %78 ile üçüncü sırada gelmektedir. Araştırmada katılımcıların Facebook kullanma sıklığına bakıldığında her gün en az bir defa profillerini ziyaret ettikleri görülmüştür. Gün içerisinde birden fazla giren katılımcıların oranı ise %59 ile ilk sıradadır. Dolayısıyla Facebook sitesinin kullanıcılar için oldukça önemli olduğu ve kullanıcıların günlük rutin bir ihtiyaç gibi siteyi ziyaret ettiği belirtilmektedir. Yine aynı araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun (%59) Facebook'ta çok fazla zaman harcadıkları için günlük işlerini aksattıkları düşünülmektedir. Çalışmada ayrıca örneklem grubun tamamının öğrenci olması ve çoğunun herhangi bir işte çalışmıyor olmaları nedeniyle Facebook'ta istedikleri kadar vakit harcayabildikleri, kullanıcıların Facebook'u oldukça aktif bir şekilde kullanıyor olsalar dahi burada geçirdikleri zamanın gereğinden fazla olduğu ve günlük yaşantılarında yapmaları gereken işlerden uzak tuttuğu ifade edilmiştir.

Gülnar ve Balcı (2011) tarafından Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören 283 yabancı uyruklu öğrenci ile internetin kültürel adaptasyon ve kültürleşme üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışma yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre her gün düzenli olarak internet başında zaman geçirenler katılımcıların yüzde 33,9'unu, haftada 5-6 gün zaman geçirenler katılımcıların yüzde 25,1'ini, haftada 3-4 gün zaman geçirenler katılımcıların yüzde 20,5'ini ve haftada 1-2 gün zaman geçirenler katılımcıların yüzde 20,5'ini oluşturmaktadır. Araştırmada yabancı uyruklu öğrencileri internet kullanmaya iten sebepler ise kültürleşme-değer yansıması, bilgi arama, eğlence, sosyal etkileşim, sosyal kaçış ve boş zamanları değerlendirme olarak tespit edilmiştir.

Koçak (2012), Eskişehir'de yaşayan 402 sosyal medya kullanıcısına anket uygulamış ve bu uygulamanın geçerliliğini saptamak amacıyla da 8 kişiyle odak grup görüşmesi yöntemini kullanarak bireylerin sosyal medya kullanım motivasyonlarını incelemiştir.

Yapılan çalışma sonucunda katılımcıların, %80'inin interneti ilgilerini çeken konularda araştırma yapmak için kullandıkları görülmüştür. Katılımcılar sosyal medya kullanıcıları oldukları için sosyal medya ortamlarında yer almanın onları internet kullanmaya iten faktörler arasında yer aldığı ifade edilmiştir. Çalışma doğrultusunda bireylerin sosyal medya kullanım motivasyonlarını ifade eden 26 faktöre yer verilmiş ve bu faktörlere katılım derecesi ölçülmüştür. Belirtilen faktörlerden hareketle bireylerin, arkadaşlarıyla iletişim kurma, güncel gelişmelerden, etkinliklerden ve çevrelerinden haberdar olma, eğlenme ve rahatlama motivasyonlarının sosyal medya kullanmaya yönelten önemli motivasyonlar olduğu ifade edilmiştir.

Öztürk ve Akgün (2012), yaptıkları araştırmada sosyal paylaşım sitelerinin kullanılma amaçlarını ve eğitimde kullanılmasına ilişkin görüşleri ele almışlardır. Araştırma Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesindeki 659 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar sosyal paylaşım sitelerinin olumlu özellikleri olarak; iletişimi kolaylaştırma, kendilerini rahat ifade etmeyi belirtirken olumsuz özellikleri kapsamında ise özel bilgilerin ele geçirilebilmesi ihtimali olduğunu, oldukça fazla zaman aldığını, ders çalışırken verimi azalttığını belirtmişlerdir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin sosyal paylaşım ortamlarının üniversite eğitiminde kullanılmasına hazır oldukları tespit edilmiştir.

Sosyal medya kullanımı ile ilgili olarak 500 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir araştırmada katılımcıların neredeyse tamamının sosyal medyayı aktif olarak kullanmakta olduğu, büyük çoğunluğunun her gün sosyal medya ortamlarına girdiği ve vaktinin önemli bir kısmını burada geçirdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrenciler sosyal medyayı eğlenmek, rahatlamak, boş vakitlerini geçirmek, mesaj almak ve göndermek, gündemi takip etmek ve bilgiye erişmek için kullanmaktadırlar. Araştırmaya katılanlar en çok Facebook ve Twitter kullanmaktadırlar (Solmaz ve diğerleri, 2013).

Özkan (2013) çalışmasında sosyal ağ kullanıcılarının farklı sanal kimlikler altında gerçek yaşamlarından farklı ortamlarda, kendilerini kabullendirme ve hayatlarına devam ettirme çabalarını incelemiştir. Bunun içinde bireylerin ne zamandan itibaren ve hangi amaçlarla böyle bir sosyalleşme sürecine girdiklerini araştırmıştır. Girne Amerikan Üniversitesinde okuyan ve rastgele seçilen 100 kişiden veri toplanmıştır. Sorulan sorularda

genellikle sosyal paylaşım sitelerine üye olanların farklı kimlikler kullanıp kullanmadığı bunun nedenleri ve sıklığı yer almıştır. Bulgular arasında katılımcılarda oluşan sorumluluk ihmalinin bireyden bireye değişebileceği, internetin bireylerin büyük bir çoğunluğunun normal yaşantılarını engellemediği, kullanırken bireylerin kendilerini savunma ihtiyacı hissetmedikleri, bireylerin kullanma sıklıklarını gizlemeye ihtiyaç duymadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

McGough ve Salomon (2013)'un 2012 yılında Amerika ve Kanada'daki 600 üniversite öğrencisine uyguladığı araştırmaya sonuçlarına göre gençler sosyal medyayı araştırma yapmak, yaşıtlarından ve öğretmenlerinden yeni bilgiler elde etmek amacıyla kullanmaktadırlar. Gençler sosyal medya aracılığıyla herhangi bir kütüphaneyi kullanmasa da bunu yapmaya istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %30'u günde 4-6 defa sosyal medya sitelerine giriş yaptığı, üniversiteli öğrencilerin mezunlara göre sosyal medyayı daha çok kullandığı, öğrenciler en çok Facebook kullandıkları tespit edilmiştir. Bu siteyi sırasıyla Linkedin ve Twitter takip etmektedir. Öğrencilerin %39'u sosyal medyayı araştırma yapmak için kullanırken, %71 oranında öğrencinin sosyal medyayı akademik amaçlarla kullanmadığını ifade edilmiştir. Buna sebep olarak da bilimsel çalışmalarında kütüphane gibi daha güvenilir kaynaklara ulaşmak istediklerini, sosyal medyadan elde ettikleri bilgiyi sorgulanabilir bulduklarını söylemişlerdir.

Palmer vd. (2014), yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal ve teknolojik bağlantılarını ele almışlardır. Araştırmada öğrencilerin sosyal etkileşimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın deseni, nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim (fenomenoloji) olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda 35 öğrenci yer almaktadır. Araştırmada kullanılan veriler görüşme yolu ile toplanmıştır. Sonuç olarak sosyal ağ kullanan öğrencilerin genellikle farklı üniversitelerle, arkadaşlarıyla ve aile üyeleriyle iletişim içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Çemrek ve arkadaşlarının 2014 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi farklı fakülte ve meslek yüksekokullarında öğrenim gören 446 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada sosyal medya kullanım motivasyonları ele alınmıştır. Bu çalışma sonucunda araştırmacılar sosyal medya kullanıcılarına yaptıkları anket doğrultusunda en sık takip edilen sosyal ağ sitelerinin sırasıyla Facebook, Twitter, Instagram, Youtube ve diğer sosyal

ağlar olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda ulaşılan sosyal medya kullanım motivasyonları ise şunlardır: Eğlence, sosyal etkileşim, haberdar olma, toplumsal değişime katkı ve kendini ifade etmedir. İncelenen diğer çalışmalardan farklı olarak ortaya çıkan "toplumsal değişime katkı" motivasyonu toplumda bir farklılık yaratma amacı taşıyan "toplumsal değişime katkı" faktörü olarak belirtilmiştir (Çemrek vd., 2014).

Üniversite öğrencilerinin Facebook hesaplarını kullanma amaçlarını, Facebook'u ne kadar zamandır kullandıklarını, Facebook kullanıcılarının kişisel bilgilerini belirlemeyi ve Facebook'u benimseme süreçlerini tespit etmek amaçlı yapılan bir başka araştırma ise Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinin farklı fakültelerinin 1. ve 2. sınıflarına devam eden 259 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen "Facebook Kullanım Amacı Ölçeği" ve "Facebook Benimseme Ölçeği" ile elde edilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda öğrencilerin bu siteleri oldukça yoğun olarak kullandıkları, genellikle video, fotoğraf paylaşımı yaptıkları ve mesajlaşma için kullandıkları, genellikle günde 1-3 saat arasında kullandıkları, bu ortamlarda yeni arkadaşlıklar kurmaktan çok var olan arkadaşlıklarını devam ettirdikleri, öğrencilerin büyük bir kısmının 300'ün üzerinde arkadaşa sahip olduğu, en fazla akran gruplarına üye oldukları en az ise teknolojik gruplara üye oldukları ve Facebook'un öğrenciler tarafından eğitim amaçlı kullanılmadığı bulgularına ulaşılmıştır (Bilen, Ercan ve Gülmez, 2014).

Teştaş (2014) yaptığı çalışmada Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenimine devam eden öğrencilerin sosyal ağlara karşı yaklaşımlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle öğrencilerin sosyal ağları kullanma amaçlarını değerlendirmiştir. Öğrencilerin zamanlarının çoğunu sosyal ağlarda geçirdikleri, gün içerisinde birden fazla kez sosyal ağ hesaplarını kontrol ettikleri, en fazla kullanılan sosyal ağ sitesinin Facebook olduğu tespit edilmiştir (Tektaş, 2014).

Biçer (2014), Facebook ile ilgili araştırmasında kullanımlar ve doyumlar kuramında bireylerin sosyal medya sitelerinde doyuma ulaştırmak istedikleri bilgi arama ihtiyacının, başka insanlar ve dünyayla ilgili farkındalıklarını ve bilgilerini arttırma isteğine dayandığını belirtmiştir. İnsanların herhangi bir konuya ilişkin istedikleri bilgiye ulaşabilmek, gelişmelerden haberdar olabilmek, herhangi bir konuya ilişkin diğerlerinin

görüşlerini öğrenebilmek, başka insanların deneyim ve önerilerinden yararlanabilmek için sosyal medya ortamlarını kullandıklarını ifade etmiştir.

Sarıçam (2015)'a göre öğrencilerin ders başarısıyla sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkide sosyal medya üyesi olan öğrencilerin sosyal medya kullanımları ile matematik başarıları arasında negatif yönde oldukça zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Blog sitelerini kullanan öğrencilerin Türkçe ve yabancı dil ders başarıları arasındaki ilişkide negatif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Bundan dolayı öğrencilerin okul dışında kullandıkları sosyal medya sitelerinin aynı öğrencilerin Türkçe, matematik ve yabancı dil derslerine az da olsa olumsuz yönde etki ettiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca okul dışında sosyal medya kullanımının öğrencilerin yazılım, bilişim teknolojileri, fen bilimleri, sosyal bilgiler ders başarılarında herhangi bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir.

Heffner (2016) doktora çalışmasında sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik ve sosyal yaşantıları üzerine etkilerini incelemiştir. Araştırmaya Rowan Üniversitesinde öğrenim gören, yaşları 18 ve üzerinde olan toplam 116 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketler öğrencilere internet üzerinden çevrimiçi olarak gönderilmiştir. Öğrenciler Twitter, Facebook, Instagram ve Snapchat gibi sosyal medya türlerini hangilerini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra sosyal medya kullanım sıklığının öğrencilerin genel not ortalamasını ne derecede etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal medyanın öğrencilerin akademik ve sosyal yaşantıları üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

2.15.2. Çok Kültürlülük İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Kitsantas ve Talleyrand (2005), K-12 öğretmen adaylarının çok kültürlülük yeterliklerini desteklemek için çevrimiçi kaynakları nasıl kullanılabileceklerini araştırdıkları çalışmalarının ilk aşamasında, mevcut öğretim uygulamalarının, öğretmen adaylarına çok kültürlü yeterlikleri kazandırmada ne ölçüde etkili olduğunu incelemişlerdir. Çalışmanın ikinci aşamasında, çevrimiçi kaynakların çok kültürlü yeterlikleri kazandırmada bir öğretim stratejisi olarak nasıl hizmet edebileceğini araştırmışlar ve üçüncü aşamasında ise, öğretmen hazırlama programlarının geleneksel çok

kültürlü yeterlikle ilgili öğretim uygulamaları ile çevrimiçi kaynakların birlikte kullanımını içeren sosyal bilişsel yaklaşımı temel alan öz düzenleme öğrenme ilkelerine dayalı bir model önermişlerdir.

Özhan (2006) çalışmasında küreselleşen dünyadaki toplumsal hareketlerin, yer kürenin her tarafındaki kültürleri birbirine yaklaştırarak oluşturduğu çok kültürlülüğü ele almıştır. Bu amaçla çalışmada öncelikle kültür kavramı, bu kavramın çeşitli tanımları üzerinde durulmuştur. İkinci olarak çok kültürlülük ve çok kültürcülüğün ortaya çıkış süreci, tanımı, özellikleri, kavramların birbirinden farkları, bu kavramların önemi ve çok kültürlülüğe olanak sağlamayan kültürel durumlar ele alınmıştır. Çalışmada üçüncü olarak çok kültürlülüğün Dünya'da ve Türkiye'de algılanışı konu edinilmiştir. Son bölümde ise çok kültürlülüğün bazı kavramlarla ilişkisi ve çok kültürlü yurttaşlık tartışılmıştır. Sonuç olarak çok kültürlülüğün sadece günümüz dünyasına ait bir durum olmadığı belirtilerek çok kültürlülüğe yönelik farklı bakış açılarının üzerinde durulmuştur.

Zimmerman (2006), mesleki eğitimde öğretmenlerin çok kültürlü eğitimi nasıl algıladıklarını görüşme tekniği ile belirlemiştir. Görüşme yarı yapılandırılmış açık uçlu sorularla yapılmıştır. Hizmet içi eğitim alan dokuz öğretmen ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayda alınmıştır. Farklı cinsiyete, yaşa, kıdeme, branşa ve ırka sahip olan katılımcılar, farklı yaş grubundan sınıflara ders vermektedirler. Çalışmada özellikle sadece beyaz değil, çeşitli ırk ve etnik kökene sahip öğretmenlerle görüşme yapmaya dikkat edilmiştir. Sorular çok kültürlü eğitimin nasıl algılandığı ve alınan çok kültürlü eğitim hakkındaki düşünceleri ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin çok kültürlü eğitimi yararlı gördüğü ama uygulamada karmaşık olduğu için çok kültürlü eğitimin incelenmesi gerektiği görüşünde birleştikleri belirlenmiştir. Siyah, beyaz ve İspanyol öğretmenler, çok kültürlü eğitimin sadece kendi toplumlarındaki kültürel çeşitliliğe hitap etmek olmadığını, dünyadaki bütün kültürlere hitap etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, sosyal bilimler ve edebiyat yoluyla 1. sınıftan itibaren halk hikâyeleri, tatil kutlamaları ve şarkılar yoluyla farklı ırk ve etnik kökenleri öğrencilerine öğretebileceklerini söylemişlerdir.

Toprak (2008)'ın çalışmasında Tokat ilindeki ilköğretim ve liselerde görev yapan 415 öğretmenin çok kültürlülüğe ilişkin tutumları incelenmiştir. Bu amaçla çalışmada

Jojeph G. Ponterotto ve arkadaşlarının (1998) geliştirdikleri "Öğretmenlerin Çok Kültürlü Tutum Ölçeği'nin Türkçeye uyarlandığı belirtilmiştir. Araştırma sonucunda "Çok Kültürlü Tutum Ölçeğinin Türk kültürü için de geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu, Türk öğretmenlerin çok kültürlü eğitim konusunda olumlu tutum taşıdıkları, sonucuna ulaşılmıştır.

Cırık (2008)'ın "Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları" isimli çalışmasında doğrudan çok kültürlü eğitime yönelik kuramsal bilgiler yer almaktadır. Çalışmada "çok kültürlü eğitim, çok kültürlü eğitimin tarihsel gelişimi, çok kültürlü eğitimin amaç ve ilkeleri, çok kültürlü eğitimi temele alan öğrenme ortamlarının tasarlanması, çok kültürlü eğitimle ilgili eleştiriler, Türkiye ve çok kültürlü eğitim ele alınan konu başlıklarıdır. Çalışma sonuçlarından biri olarak, uluslararası platformlarda söz sahibi olabilecek bireylerin yetiştirilebilmesi için Türkiye'de çok kültürlü eğitimin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

Başbay ve Bektaş (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kültür, kültüre ilişkin farklı bakış açıları, çok kültürlülük kavramı ve bu kavramın özellikleri, çok kültürlü bir eğitim öğretim sürecinin tasarlanması ve çok kültürlü eğitim sürecinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada çok kültürlülük, toplumsal yapıya zenginleştiren parçalanmayı değil bütünleşmeyi sağlayan bir faktör olarak kullanılmıştır. Farklı kültürel değerlerin bir araya gelmesiyle oluşan sınıf ortamında çok kültürlülük kavramının nasıl hayat geçirilebileceği yorumlanmıştır. Çok kültürlü eğitim öğretim ortamlarında yer alan öğretmenlerinde sahip olmaları gereken yeterliliklerde farklı bakış açılarıyla ele alınmıştır. Ayrıca öğretmenlerin sahip oldukları yeterlilikleri eğitim öğretim ortamında uygulayabilmeleri için kullanılması gereken farklı stratejilerde belirtilmiştir.

Polat (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğretmen adaylarının çok kültürlü kişilik özellikleri araştırılmıştır. Van der Zee ve Van Oudenhoven (2002, 2003)'ın geliştirdiği Multicultural Personality Questionnaire (MPQ), Polat (2009) tarafından Türkçe'ye Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği adıyla uyarlanmış ölçekle toplanmıştır. Ölçek beş boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: açıklık, sosyal girişim, kültürel empati, esneklik ve duygusal dengedir. Araştırmanın örneklemini, Kocaeli Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada öğretmen adaylarının çok kültürlü kişilik

özellikleri bakımından yeterli düzeyde oldukları ancak duygusal denge boyutunda iyi durumda olmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim yatkınlıkları, okudukları öğretim türü, kardeş sayıları, sosyo- ekonomik durumları ve yaşadıkları şehir anlamlı bir etkiye sahip değilken, öğrenim gördükleri alan anlamlı bir etki oluşturmuştur.

Steven Locke (2009) çalışmasında Midwestern Üniversitesinde çok kültürlü bir eğitim dersine katılan öğretmen adaylarının bakış açılarını incelemiştir. Öğretmen adaylarının çok kültürlü bakış açılarını incelemek amacıyla, 13 aday öğretmenle ders dönemi boyunca düzenli olarak görüşme yapılmış ve öğretmen adayları gözlenmiştir. Çalışmanın sonuçları, öğretmen adaylarının çeşitliliğe olan bakış açılarının, sosyal ve eğitim geçmişlerinin medya ve filmler gibi popüler kültür ve öğretmen yetiştirme programının geleneksel yapısından etkilendiğini göstermektedir. Tek bir dersin onların bakış açıları üzerinde çok az bir etkisinin olduğu bildirilmiştir. Öğretmen adaylarına çok kültürlü bakış açısının, öğretmen yetiştirme eğitimi boyunca aşılanması ve program ile çok kültürlü okullar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi önerilmiştir.

Titrek, Önder ve Karslı (2009), çok kültürlülüğe ilişkin görüşleri incelendikleri çalışmalarında öğretmen adaylarının yönetsel ve sosyo-kültürel açılardan çok kültürlü eğitime ilişkin olumlu görüş bildirdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının en çok ve en az katıldıkları maddeler çalışmada belirlenmiştir. "Farklı dini inançlara sahip öğrencilere saygı gösterme; öğrencilerin farklı kültürel altyapılarına hoşgörülü olma; eğitim dilinin Türkçe olması ve farklı kültürel altyapılara sahip olmanın arkadaş olmayı engellememesi" görüşlerine tamamen katıldıkları bulgulanmış, "eğitim dili Türkçe olmalı" maddesine ise en çok katıldıkları görülmüştür. "Çok kültürlü eğitimin uygulanması için öğretmenin rolü yeniden tanımlanmalı; farklı kültürlerin bakış ve deneyimleri eğitim programlarında yer almalı; okullar öğrencilere farklı kültürel altyapıları tanıtan eğitsel etkinliklerin merkezi olmalı ve çok kültürlülüğün ülkenin gelişimi açısından olumlu" olduğuna ilişkin görüşlere ise en az düzeyde katıldıkları görülmüştür. Katılımcıların çok kültürlü eğitime yönelik görüşlerinin anne ve baba eğitim durumu ile yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yeri türüne göre değişmediği, fakat yaşamın çoğunun geçirildiği bölge değişkenine göre değiştiği bulunmuştur. Buna göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu

Bölgesinden gelen öğrencilerin çok kültürlü eğitime Ege ve Karadeniz Bölgelerinden gelen öğrencilere göre daha olumlu baktıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime demokrasinin gereği olarak baktıkları ama çok dilli eğitimde olumsuz tutuma sahip oldukları bulunmuştur.

Bozkaya ve Erdem Aydın (2010) tarafından yapılan araştırmada farklı bir kültürde yaşarken bir bireyin başka bir kültür ile iletişim kurma süreci incelenmiştir. Araştırmacı çalışmada McCroskey'in "Kültürlerarası İletişim Kaygısı" ölçeğini uygulamıştır. Uygulama yurt dışından gelen ve yurt dışına giden Türk ve yabancı öğrencilere yapılmıştır. Sonuçta öğrencilerin yabancı dil bilgilerinin okuma, anlama, yazma ve konuşma becerilerinin yüksek düzeyde olması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca yurt dışına gönderilecek öğrencilerin uyum sağlama sürecinde zorlanmamaları için, sosyal ve dışa dönük kişiler olmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Gorski (2010), çok kültürlü eğitimin temel amacının toplumsal değişimi etkilemek olduğunu ifade etmektedir. Bu değişimin, benliğin dönüşümü, okul ve okullaşma dönüşümü ve toplum dönüşüm süreçlerini içerdiğini aktarmaktadır. Araştırmada, eğitimcilerin, eğitim kuramcılarının, araştırmacıların, eylemcilerin ve herkesin çok kültürlü eğitim ve öğretim ilkelerini, sınıf içinde ve dışında uygulanmasının önemi vurgulanmaktadır.

Okaie Boulder (2010) çalışmasında, eğitim fakültesinde çalışan öğretim üyelerinin ve yüksek lisans öğrencilerinin çok kültürlü eğitime ilişkin algılarını incelemiş ve hem öğretim üyelerinin hem de yüksek lisans öğrencilerinin çok kültürlü eğitime ilişkin algılarının olumlu olduğunu ifade etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretim üyelerinin çok kültürlü eğitime ilişkin algıları demografik özelliklerine göre farklılaşmazken, öğrencilerin çok kültürlü eğitime ilişkin algıları okudukları programa ve etnik kökenlerine göre farklılık göstermektedir.

Keengwe (2010), "Çok Kültürlü Eğitim Deneyimleriyle Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Yeterliklerinin Desteklenmesi" başlıklı çalışmasında öğretmen adaylarının kültürler arası deneyim kazanmaları amacıyla geliştirdikleri bir projeden söz etmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmen eğitim programı kapsamında yer alan çok kültürlü eğitim

dersi kapsamında yer alan bu projede orta ölçekli bir devlet üniversitesinde bir dönem boyunca aday öğretmenler ve İngilizce öğrenen öğrenciler arasında çapraz kültürel ortaklıklar oluşturmak suretiyle aday öğretmenlere kültürler arası deneyim kazandırılması hedeflenmiştir. Proje sonunda araştırmaya katılmaya gönüllü aday 25 aday öğretmenle yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda, bu çalışmanın onların kültürel yeterlik becerilerini zenginleştirdiği ve bakış açılarına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çoban, Karaman ve Doğan (2010), çalışmalarında, öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara ilişkin düşüncelerini incelemeyi ve bu algılar arasında çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Katılımcılara uygulanan insan farklılıklarına ilişkin görüşler anketi; dinî görüş, siyasi görüş, cinsel yönelim, engellilik ve sosyo ekonomik durum boyutlarından oluşmaktadır. Analiz sonuçlarında öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara ilişkin algılarının olumlu olduğu bildirilmiştir. Kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre "siyasi görüş" farklılıklarına karşı daha toleranslı olduğu belirtilmiştir.

Pavone (2011) çalışmasında 10 haftalık çok kültürlü eğitim kursunun, ortaöğretim matematik öğretmen adaylarının tutum ve inançları üzerine etkisini incelemiştir. Araştırmada çeşitliliğe karşı tutum ve inançlardaki değişim, katılımcıların ırklarına, sosyal sınıflarına ve çok kültürlükle ilgili önceki deneyimlerine göre incelenmiştir. Ankete katılanların çok kültürlü içeriğe aşinalıklarının ve genel uyumlarının onların çeşitlilik hakkındaki profesyonel inançlarını anlamlı ölçüde değiştirdiği ancak kendi kişisel inançlarını değiştiremediği bulunmuştur. Sosyo-ekonomik seviyesi daha düşük olan sınıftan geldiğini iddia eden ya da önceden çok kültürlü eğitim deneyimi olan katılımcıların ölçekten elde ettikleri puanlar diğer sosyo-ekonomik seviyedeki öğretmen adaylarına göre anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur. Bulguların sonucunda alt sınıf arka planından ya da çok kültürlü içeriğe önceden maruz kalan katılımcıların büyük ölçüde çok kültürlü içeriğe aşinalıkta ve uyumda daha büyük başarı sergiledikleri ortaya konulmuştur. Sonuçta katılımcıların yaklaşık yarısı "iyi öğretme" tanımlarında çok kültürlü eğitime yer vermişlerdir.

Polat (2012), çalışmasında okul müdürlerinin çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda okul müdürlerinin çok

kültürlülüğe ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirtilmiştir. Alt boyutlar dikkate alındığında ise ilgi boyutuna ilişkin tutumun, davranış ve bilgi boyutuna ilişkin tutumdan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Müdürlerin çok kültürlülüğe ilişkin tutumlarında cinsiyet ve yaş anlamlı bir farklılık oluşturmazken, kıdem anlamlı bir farklılığa sebep olmuştur. Kıdemin artması çok kültürlülüğe ilişkin tutumda azalmaya sebep olmuştur.

Perkins (2012) ABD'deki çalışmasında öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim hakkındaki tutum ve inançlarının yanı sıra çok kültürlü farkındalık, bilgi ve becerilerini de incelemiştir. Çalışma üç farklı üniversitenin öğretmen eğitimi programında olan son sınıftaki öğretmen adaylarıyla yapılmıştır. Veriler anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Nicel verilerin toplanmasında D'Andrea, Daniels ve Noonan (2003) tarafından geliştirilen çok kültürlü farkındalık, bilgi ve beceri ölçeğinden yararlanılmıştır. Ölçek e-mail aracılığıyla 604 öğretmen adayına gönderilmiş ve öğretmen adaylarının 59'u bu ölçeği doldurarak dönüş yapmıştır. Nitel veriler ise görüşme yolu ile toplanmıştır. Görüşme yapılacak öğretmen adayları ise, ölçeği dolduran öğretmen adayları içinden rastgele olarak; farklı cinsiyet, farklı üniversite ve ırktan seçilmiştir. Bunlardan ikisi katılmamayı tercih ettiğinden 9 kişi ile görüşme yapılmıştır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının %72'si kendini çok kültürlü "farkındalık"ta yüksek düzeyde, %55'i çok kültürlü "bilgi" de yüksek düzeyde, %84'ü ise çok kültürlü "beceri"de kendisini yüksek düzeyde yeterli algılamıştır. Ayrıca öğretmen adayları kadınların, erkeklerin, eşcinsellerin ve lezbiyenlerin yanı sıra ruh sağlığı bozulan öğrencilerin eğitim ihtiyacını giderme ve onlara doğru şekilde ulaşma becerilerini de "yüksek" düzeyde algılamışlardır. Genel olarak bakıldığında öğretmen adaylarının %70'inin çok kültürlü farkındalık, bilgi ve becerilerini yüksek düzeyde algıladıkları bulunmuştur. Görüşme bulgularından da öğretmen adaylarının çok kültürlü farkındalık, bilgi ve beceri konularında kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekten elde edilen bulgularla görüşmeden elde edilen bulguların uyum içerisinde olduğu görülmüştür. Araştırmacı, son olarak öğretmen adaylarının algılarının yüksek olmasının çok kültürlü yeterliliğe sahip olabilmek için yardımcı olacağını belirtmiştir.

Ünlü ve Örten (2013)'in öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim kavramlarına ilişkin tutum, bilgi ve algı düzeylerini inceledikleri nitel araştırmaya 45

öğretmen adayı katılmıştır. Bulgular, öğretmen adaylarının büyük bir kısmının eğitim öğretim süreçlerinde çok kültürlülüğe ilişkin bir ders almadıkları halde tutum ve bilgi açısından olumlu yanıtlar verdiklerini ortaya koymuştur. Nadir de olsa bu kavramlara ilişkin yanlış bilgilere sahip olan öğretmen adaylarının da olduğu tespit edilmiştir. Kavramların doğru veya yanlış algılanmasının öğretmen adaylarının tutumlarını da etkilediği çalışmada vurgulanmıştır. Çok kültürlü eğitimle ilgili olumlu tutum sahibi olan öğretmen adaylarının çok kültürlülüğü bir hak olarak algıladıkları, olumsuz tutum sahibi olanların ise korku ve endişe yaşadıklarını dolayısıyla da çok kültürlülüğü ve çok kültürlü eğitimi parçalayıcı ve ayrıştırıcı bir faktör şeklinde yorumladıkları görülmüştür. Bazı öğretmen adaylarının bu kavramları yararlı gördükleri ve olumlu bir tutum sergiledikleri belirtilirken bazı öğretmen adaylarının da bu kavramları tehlikeli gördükleri ve olumsuz bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Dolayısıyla bu kavramın hem doğru hem de yanlış algılanabileceği hem olumlu hem de olumsuz tutumların kazanılmasına sebep olabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime ilişkin bir eğitim almaları gerektiği yorumu yapılmıştır.

Damgacı ve Aydın (2013), tarafından eğitim fakülteleri akademisyenlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin tutumları incelenmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı bu araştırmada, 520 katılımcı tarafından Çok Kültürlü Eğitim Tutum Ölçeği (Damgacı ve Aydın, 2013) cevaplanmıştır. Yapılan analizler sonrasında akademisyenlerin tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan regresyon analizi sonrasında akademisyenlerin demografik bilgilerine bakılarak çok kültürlü eğitime ilişkin tutumlara yönelik yorum yapılamayacağı belirtilmiştir. Akademisyenlere sorulan açık uçlu sorular içerik analizi yöntemi ile derinlemesine analiz edilmiş, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonrasında akademisyenlerin (%92) çok kültürlü eğitimi ülkemiz için yararlı gördükleri, bu eğitimin uzmanlar tarafından verilmesi gerektiği ve bu eğitimin uygulayıcısı olacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için lisans derslerinde çok kültürlülük olgusunun yer alması gerektiği belirtilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmen adaylarının, her geçen gün daha fazla kullanılan ve sosyal ilişkilerde oldukça önemli bir yere sahip olan sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin algılarını belirlemeye yönelik olarak yapılan bu araştırmada genel tarama ve nedensel karşılaştırma desenlerinden yararlanılmıştır.

Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek için sorulan sorulara verdikleri cevapların nasıl dağıldığını belirlemek amacıyla genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Çok sayıda elemanın bir araya gelmesiyle oluşan bir evrende, evrenle ilgili genel bir yargıya ulaşmak için evrenden seçilen bir grup ya da evrenin tamamı üzerinde gerçekleştirilen tarama düzenlemeleri genel tarama modeli olarak ifade edilir (Karasar, 2008). Bu model varlıkların, objelerin, grupların, kurumların, olayların ve farklı alanların ne olduğunu açıklamaya ve betimlemeye çalışmaktadır (Kaptan, 1998).

Bu araştırmada belirlenen alt amaçlar doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre "çok kültürlü eğitimin sonuçları", "üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi", "eşitlik ve adalet" boyutlarına ilişkin algılarının incelenmesinde nedensel karşılaştırma deseni kullanılmıştır. Bu tür araştırmalarda, gruplar arasındaki farklılıkların nedenleri ve sonuçları katılımcılara ve koşullara herhangi bir müdahale yapılmaksızın belirlenir (Büyüköztürk vd., 2013). Nedensel karşılaştırma yöntemi kritik bir değişkende farklılık gösteren, ancak karşılaştırılabilir olan örneklemlerin karşılaştırılmasını içerir. Değişkenler arası neden

sonuç ilişkisini araştıran bir yaklaşımdır. Kategorik gruplar arası ilişki bu yöntemle daha kolay yorumlanabilir (Borg ve Gall, 1989; Akt. Balcı, 2009).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Türkiye'deki devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinin son sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Son sınıf öğretmen adaylarının araştırmaya dâhil edilmesinin nedeni, lisans eğitimlerini tamamlamak üzere olduklarından dolayı eğitim-öğretim ortamlarında uygulayıcı konumunda yer almaya daha yakın olmaları ve ayrıca okullarda öğretmenlik uygulamlarına devam etmelerinden dolayı çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime ilişkin algılarının daha belirgin olabileceğinin düşünülmesidir.

Araştırmanın çalışma evreni büyük olduğu için çalışma evrenine ulaşmada zaman ve maliyet tasarrufu sağlayabilmek amacıyla örneklem alımına gidilmiştir. Evreni temsil edebilecek şekilde küme örnekleme yöntemi ile üniversiteler gibi alt kümelerden veriler toplanmıştır. Küme örnekleme yöntemi evrendeki bütün kümelerin ayrı ayrı eşit seçilme şansına sahip oldukları durumlarda kullanılan bir yöntemdir (Karasar, 2009). Bu örnekleme yöntemi, birden fazla evren biriminin oluşturduğu kümeler olarak tanımlanabilir. Bu durumda evrenden grup temelinde örneklem alınmaktadır (Büyüköztürk vd., 2013). Olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinden biri olan küme örneklemede, benzer özelliklere sahip çıkarım yapılmamış herhangi bir grup bir kümedir. Küme örnekleri sınıflar, okullar hastaneler vs. içerebilir (Gay ve Airasion, 2003).

Bu durumda araştırmanın örneklemini, küme örnekleme yöntemiyle Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden 10 devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinin son sınıflarında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Üniversite ölçütü dikkate alınarak küme örneklemenin yapıldığı bu araştırmada 10 farklı ildeki devlet üniversiteleri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Üniversitelere Göre Katılımcı Sayıları

Üniversiteler	N	%
Fırat Üniversitesi	177	8.2
İnönü Üniversitesi	241	11.2
Dicle Üniversitesi	263	12.2
Gaziantep Üniversitesi	115	5.3
Cumhuriyet Üniversitesi	253	11.8
Erciyes Üniversitesi	188	8.7
Afyon Kocatepe Üniversitesi	241	11.2
Uludağ Üniversitesi	282	13.1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	277	12.9
Çukurova Üniversitesi	115	5.3
Toplam	**2152**	**100**

* Örneklemde yer alan üniversitelere ait izin yazıları EK-4'te sunulmuştur.

Veri toplama araçlarının uygulandığı zaman dilimlerinde derse katılamayan öğrenciler olduğundan ve bazı veri toplama araçları geçersiz kabul edildiğinden dolayı yaklaşık 2861 öğretmen adayı içerisinden 2152 öğretmen adayına ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ilişkin bazı demografik bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	1435	69.1
Erkek	642	30.9
Toplam	**2077**	**100**

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %69.1'inin kadın, %30.9'unun erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Bölümlerine ve Anabilim Dallarına Göre Dağılımları

Bölüm	Anabilim dalları	N	%
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü	BÖTE	233	10.8

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü	Fen Bilgisi Eğitimi	343	15.9
	Matematik Eğitimi	478	22.2
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü	Sosyal Bilgiler Eğitimi	414	19.2
	Türkçe Eğitimi	438	20.4
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	İngiliz Dili Eğitimi	174	8.1
	Alman Dili Eğitimi	72	3.3
Toplam:		**2152**	**100**

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %10.8'inin BÖTE Anabilim dalından, %15.9'unun Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim dalından, %22.2'sinin Matematik Eğitimi Anabilim dalından, %19.2'si Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalından, %20.4'ü Türkçe Eğitimi Anabilim dalından, %8.1'i İngiliz Dili Eğitimi Anabilim dalından, %3.3'ü Alman Dili Eğitimi Anabilim dalındandır. En fazla katılımcı Matematik Eğitimi Anabilim dalından iken, en az katılımcı Alman Dili Eğitimi Anabilim dalındandır.

Veri toplama süreci sonunda 2152 adet veri toplama aracına ulaşılmıştır. Bunlar içerisinden açık uçlu anket sorularına gönüllülük esasına dayalı olarak cevap veren öğretmen adaylarının sayıları sorulara göre farklılık göstermektedir. Açık uçlu sorulara cevap veren katılımcıların sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Açık Uçlu Sorulara Cevap Veren Katılımcı Sayıları

Sorular	**N**
1. Sizce sosyal medya ortamlarını kullanmak bireylere çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabilir mi? Nasıl?	443
2. Çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından açıklar mısınız?	421
3. Üniversite eğitiminizin, çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açınıza nasıl bir etki yaptığını açıklar mısınız?	349

3.3. Veri Toplama Araçları

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan bu araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Medya Kullanım Anketi, Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği ve açık uçlu sorular kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyal Medya Kullanım Anketi

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerini kullanma durumlarını belirleyebilmek için araştırmacı tarafından oluşturulan bir anket kullanılmıştır. Ankette öğretmen adaylarının anabilim dallarını, cinsiyetlerini, sosyal medya sitelerine üyelik durumlarını, sosyal medya sitelerine üyelik sürelerini, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayılarını, aktif olarak kullandıkları sosyal medya sitesi sayısını, en fazla kullandıkları sosyal medya sitesini, sosyal medya sitelerini kullanma amaçlarını, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirdikleri süreyi, sosyal medya sitelerinde üyesi oldukları grup/topluluk sayısını, en fazla zaman geçirdikleri sosyal medya grubunun içeriğini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Ankette yer alan maddelerin belirlenmesinde ilk olarak sosyal medya ile ilgili detaylı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, alanda gerçekleştirilen kuramsal çalışmalar, var olan örnekler incelenmiş ve uzman görüşlerine başvurulmuştur. Konuyla ilgili araştırmalardan yararlanılarak veri toplama aracının taslağı oluşturulmuştur. Veri toplama aracı Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görevli uzmanların ve konu alanı uzmanlarının görüşlerine başvurularak gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yeniden düzenlenmiştir. Veri toplama aracının Türk Dili yazım kurallarına uygunluğunun sağlanması amacıyla Türkçe Eğitimi Bölümü'nde görevli bir öğretim elemanı tarafından incelenmesi sağlanmıştır.

3.3.2. Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği (ÇEİAÖ)

Araştırmada öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarını ölçmek için 2015 yılında Alanay tarafından geliştirilen "Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Alanay (2015) geliştirdiği bu ölçekte maddeler 5 dereceli (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılıyorum, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum) likert tipi bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçekteki 15 madde üç faktör (boyut) altında toplanmıştır. Bu faktörlerin isimleri ve altındaki maddeler aşağıdaki gibidir:

Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları (ÇES): Çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algıyı göstermektedir. Bu boyut

madde 1, ,2 ,3, 4, 5, 6 ve 7'den oluşmaktadır. Alınabilecek en yüksek puan 35'tir. Yüksek puan çok kültürlü eğitimin olumlu sonuçlar doğuracağını göstermektedir.

Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi (ÜEÇEE): Üniversitede alınan derslerin çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime etkisinin ne olduğuna dair algıyı göstermektedir. Bu boyut madde 8, 9, 10, 11 ve 12' den oluşmaktadır. Alınabilecek en yüksek puan 25'tir. Yüksek puan üniversitedeki derslerin çok kültürlü eğitime olumlu etkisini göstermektedir.

Eşitlik ve Adalet (EA): Çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algısını göstermektedir. Bu boyut madde 13, 14 ve 15'ten oluşmaktadır. Alınabilecek en yüksek puan 15'tir.

5. ve 13. maddeler olumsuz yüklemli ya da anlamca olumsuz oldukları için tersten puanlanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için güvenirlik düzeyini belirleyen Cronbach Alpha iç tutarlılık analizi yapılmıştır. Ölçeğin üç alt faktörüne ilişkin Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Buna göre; birinci alt boyutun (Çok kültürlü Eğitimin Sonuçları [ÇES]) güvenirlik katsayısının 0.82; ikinci alt boyutun (Üniversite Eğitiminin Çok kültürlü Eğitime Etkisi [ÜEÇEE]) güvenirlik katsayısının 0.82 ve üçüncü alt boyutun (Eşitlik ve Adalet [EA]) güvenirlik katsayısının 0.71 olduğu belirlenmiştir. Ölçekler için 0,70 ile 0,90 arası güvenirlik katsayısı değerleri yüksek güvenirlik değerleri (Özdamar, 2013) olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu alt boyutların yüksek güvenirlik düzeylerine sahip oldukları söylenebilir. Ölçek tek boyutlu olarak ele alındığında Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısı 0.83 olarak bulunmuştur.

Alanay (2015), ölçeğin geçerlik çalışmasını kapsam geçerliğini kullanarak yapmıştır. Alanda uzman olan kişiler ölçeği incelemiş ve çok kültürlü eğitime ilişkin algıları ölçebilecek nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular ışığında ölçeğin araştırmada kullanılabilecek düzeyde olduğu görüşüne ulaşılmıştır.

3.3.2.1. Ölçek İçin Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi

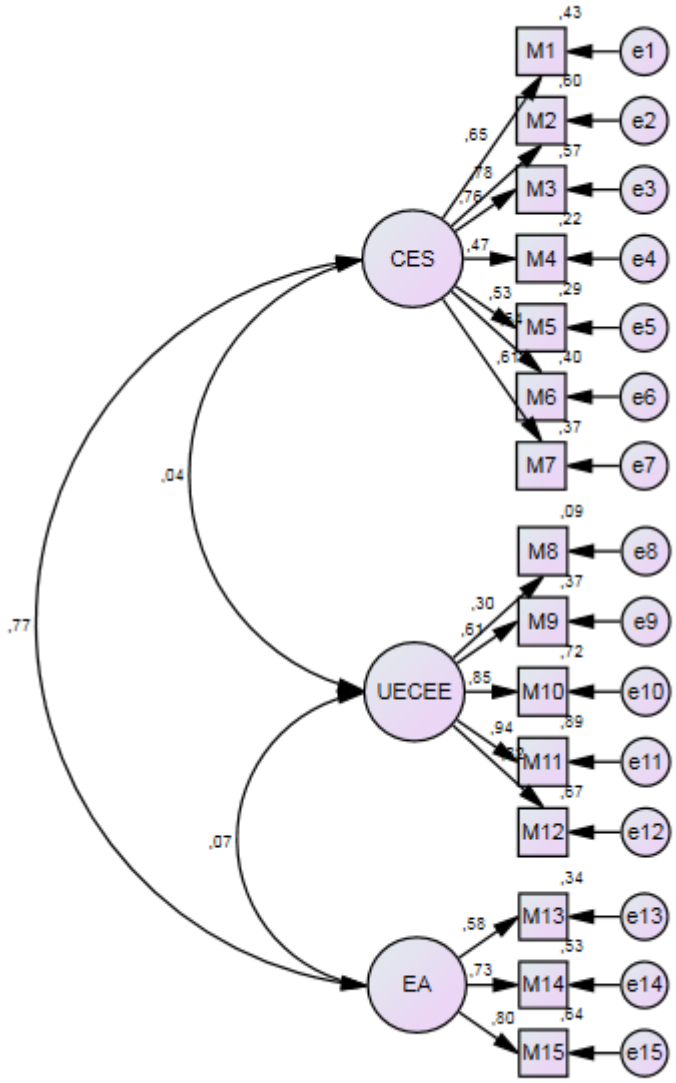
Bir ölçek için yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi ile belirlenen faktörlerin uygun olup olmadığını test etmek için kullanılan analize Doğrulayıcı Faktör Analizi denilmektedir (Aytaç ve Öngen, 2012). Sümer (2000) doğrulayıcı faktör analizini, kuramsal bir temelden destek alarak birçok değişkenden oluşan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum içerisinde olduğunu değerlendirmek için kullanılan bir analiz olarak tanımlamıştır. Başka bir anlatımla doğrulayıcı faktör analizi önceden belirlenen bir yapının toplanan verilerle ne kadar doğrulandığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Alanay (2015) tarafından geliştirilen ölçek yapısının doğrulanıp doğrulanmadığının belirlenmesi amacıyla, 295 kişiden elde edilen veri setine IBM AMOS programı aracılığıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analize katılan öğretmen adaylarının bölümlere göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 5. Doğrulayıcı Faktör Analizi İçin Veri Toplanan Öğretmen Adaylarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	**N**
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü	87
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü	90
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	45
Temel Eğitim Bölümü	73
Toplam	**295**

Model uygunluğunun değerlendirilmesi için kullanılan çeşitli uyum iyiliği indeksleri ve bu indekslerin farklı istatistiksel fonksiyonları bulunmaktadır (Gizir, 2005). Bu çalışmada doğrulayıcı faktör analizi kapsamında; uyum iyiliği indeksi (GFI- goodness of fit index), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI- adjusted goodness of fit index), kök ortalama kare artık (RMR- Root mean square residual), kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA- Root mean square error of approximation) gibi uyum indeksleri kullanılmıştır (Mels, 2002). Analiz sonucu ortaya çıkan model aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 1. Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri ise tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 6. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İndeksleri

Uyum İndeksi	**Değer**
Ki–Kare (X^2)	246.100
Serbestlik Derecesi (sd)	87

X^2/sd	2.829
Goodness of Fit Index (GFI)	.888
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	.845
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	.079
Root Mean Square Residual (RMR)	.047

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri incelendiğinde, Ki-Kare değerinin ($\chi 2$=246.100, N=295, p=0.00) anlamlı olduğu ve X^2/sd=2.82 oranının elde edildiği görülmüştür. Elde edilen bu değerin 3'ün altında çıkması mükemmel uyuma işaret etmektedir (Kline, 2005; Sümer, 2000; Jöreskog ve Sörbom, 1993). Dolayısıyla doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen model ile veri arasındaki uyumun mükemmel uyuma karşılık geldiği söylenebilir.

Bu araştırmada DFA kapsamında; oldukça sık kullanılan uyum iyiliği indeksi olan (GFI)= 0.88 olarak bulunmuştur. GFI'nın 0.70'den yüksek olması faktör modelinin orijinal değişkenliği yeterince iyi açıkladığını, modelin kullanılabilir, uygun, iyi bir model olduğunu göstermektedir. GFI'nın 0.90'a eşit veya bu değerden büyük ise mükemmel uygunluktan söz edilmektedir (Özdamar, 2013). Bu bulgudan yola çıkarak model ile veri arasında iyi bir uyumun sağlandığı söylenebilir.

AGFI değerinin 0.80'den büyük olması durumunda modelin gerçek verilerle sağladığı uyumun kabul edilebilir düzeyde olduğu anlamına gelmektedir (Şimşek, 2007). Analizde elde edilen AGFI değeri kabul edilebilir düzeydedir.

RMSEA değerinin 0.05'ten küçük olması, model uygunluğunun mükemmelliğini gösterirken; 0.08 değeri ise kabul edilebilir bir sınırda olduğunu göstermektedir (Schermelleh Engel ve Moosbrugger, 2003) Yapılan DFA sonucunda RMSEA değeri 0.079 olarak bulunmuştur. Bu değer ise model uygunluğunun iyi uyum değerleri referans aralığında olduğunu göstermektedir.

RMR değerinin 0.10'dan düşük olması modelin gerçek verilerle uyumunun kabul edilebilir olduğu anlamına gelmektedir (Şimşek, 2007). RMR için < .05 ölçüt olarak alındığında da (Hu ve Bentler, 1999) elde edilen RMR değerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Yukarıda özetlenen doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin üç boyutlu yapısının uyum istatistikleriyle doğrulandığı söylenebilir.

3.3.2.2.Bu Araştırma İçin Ölçeğin Güvenirlik Analizi

Eğitim çalışmalarındaki güvenirlik hesaplamalarında genellikle Cronbach (1951) tarafından geliştirilen alfa katsayısı kullanılmaktadır. Bu ölçekte de güvenirlik tespiti Cronbach Alpha katsayısı ile hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri 0.71 ile 0.83 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı ise 0,84 olarak hesaplanmıştır. Tablo 8'de ölçeğin iç tutarlılık kat sayıları yer almaktadır.

Tablo 7. Güvenirlik İstatistiği

Alt Boyutlar	**Cronbach Alpha**
Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları	.81
Üniversite Eğitimin Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları	.83
Eşitlik ve Adalet	.71

Çok kültürlü eğitime ilişkin algı ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı "çok kültürlü eğitimin sonuçları" alt boyutu için 0,81; "üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi" alt boyutu için 0,83 ve "eşitik ve adalet" alt boyutu için 0,71 olarak bulunmuştur. Bu değerler her bir madde için güvenirliğin geçerli düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu değerlerin ölçeğin özgün formunda hesaplanan alpha değerlerine oldukça yakın olduğu ve ölçeğin güvenirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

3.3.3. Açık Uçlu Sorular

Anket formunun son bölümünde öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla sorulan açık uçlu sorular yer almaktadır:

İlk soru ile sosyal medya ortamlarını kullanmanın çok kültürlü bakış açısı üzerindeki etkisi incelenmek istenmiş ve soru öğretmen adaylarına; "Sizce sosyal medya ortamlarını kullanmak bireylere çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabilir mi? Nasıl?" şeklinde yöneltilmiştir.

İkinci soru ile çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi üzerindeki etkisi incelenmek istenmiş ve soru öğretmen adaylarına; "Çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından açıklar mısınız?" şeklinde yöneltilmiştir.

Son soru ile lisans eğitiminin çok kültürlü eğitime yönelik bakış açısı üzerindeki etkisi incelenmek istenmiş ve soru öğretmen adaylarına; "Üniversite eğitiminizin, çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açınıza nasıl bir etki yaptığını açıklar mısınız?" şeklinde yöneltilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla uygulamanın yapılacağı üniversitelerden gerekli uygulama izin onayları alınmıştır. Araştırma için geliştirilen anket, izin onayının alınmasıyla uygulamaya başlanmıştır.

Araştırmaya ilişkin veriler 2016-2017 güz yarıyılında toplanmıştır. "Sosyal Medya Kullanım Anketi" ve "Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği" birlikte uygulanmıştır. Katılımcıların kişisel bilgilerinin elde edilebilmesi için ekstra bir form kullanılmamış, gereken bilgiler veri toplama araçlarında yer alan sorularla toplanmıştır. Uygulama sürecinde herhangi bir karışıklığın oluşmaması için her iki veri toplama aracı bir form şeklinde uygulanmıştır.

Uygulamanın yapıldığı gün sınıfta bulunan öğrenciler tarafından veri toplama araçları cevaplanmış, soruların içtenlikle cevaplandırılması için uygun bir ortam oluşturulmaya çalışılmıştır. Uygulamada herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

3.5. Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırmada elde edilen veriler sosyal medya kullanma durumlarını ve çok kültürlü eğitime ilişkin algıları belirten veriler olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve istatistiksel işlemlerin yapılabilmesi için uygun hale getirilmiştir. Verilerin analizi SPSS paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizinde kestirisel ve betimsel istatistik yaklaşımları kullanılmıştır. Betimsel istatistik, bir değişkenle ilgili sayısal verilerin sunulması ve betimlenmesiyle ilgilidir. Bir grubun özelliklerini betimlemek için kullanılan frekans, yüzde, korelasyon katsayısı, merkezi eğilim ölçüleri gibi özellikleri içermektedir (Büyüköztürk vd., 2013). Kestirisel istatistik ise istatistiksel hipotezler veya araştırma hipotezleri sınanarak, istatistikler arasında bir farkın veya değişkenler arasında bir ilişkinin olup olmadığının değerlendirilmesidir (Balcı, 2001). Bu çözümlemeler, belli olasılıklarla yapılan kestirilere dayalı dolaylı betimlemelerdir. Örneklem üzerinde hesaplanan istatistikler dikkate alınarak evren değerlere ilişkin doğru kestirimler yapılmasını sağlayan teknikler ve yöntemler kestirisel istatistikler olarak ifade edilir (Karasar, 2009).

Betimsel istatistik yöntem ve teknikleri kapsamında çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime ilişkin açık uçlu sorulara ilişkin veriler frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri, öğretmen adayları tarafından verilen yanıtlardan yapılan alıntılar ile desteklenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşleri ifade eden bir model oluşturulmuştur. Kestirisel istatistik teknik ve yöntemlerinin kullanılacağı algı ölçeği ile ilgili analizlere geçmeden önce, verilerin nasıl bir dağılım gösterdiği incelenmiş ve kullanılacak analiz yönteminin parametrik mi non- parametrik mi olacağına karar verilmiştir.

Bu kapsamda değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri, kutu diyagramları, Q-Q şemaları, histogramları incelenmiş ve Kolmogorov-Smirnov[a] normal dağılıma uygunluk testinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen Kolmogorov-Smirnov[a] Testi sonuçları, Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 8. Normal Dağılıma Uygunluk Analizi Sonuçları

Boyutlar	**N**	**X**	**s.s**	**p**
Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları	2152	3.7602	.72216	.000
Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi	2152	3.3543	.79175	.000
Eşitlik ve Adalet	2152	4.1080	82528	.000

Yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarını oluşturan alt boyutlara ilişkin puanların, (p) anlamlılık değeri çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutu için p=.000<0.005, çarpıklık= -.804, basıklık= 1.346, üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutu için p=.000<0.005, çarpıklık=.616, basıklık=.144, eşitlik ve adalet algısı boyutu için ise p=.000<0.005, çarpıklık=-1.226, basıklık=1.905 olarak bulunmuştur. Bulunan p değerleri 0.05 anlamlılık seviyesinden küçüktür. Yapılan analizlerden sonra öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarını oluşturan alt boyutların puanlarının normal dağılım göstermediği söylenebilir. Ayrıca histogram, normal Q-Q, kutu çizgi grafikleri incelenerek de puanların normal dağılım sergilemediğine karar verilmiştir.

Veriler normal dağılıma sahip olmadığından parametrik testin varsayımlarını sağlamamaktadırlar. Bu nedenle verilerin analizinde non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmış ve anlamlılık değeri p<.05 olarak kabul edilmiştir. Kruskall Wallis varyans analizinde anlamlı bir farklılık bulunduğu taktirde anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını test etmek için non-parametrik post-hoc yöntemi olarak Dunn Testi uygulanmıştır.

Arada anlamlı farklılık bulunduğu zaman, anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının bulunabilmesi için birden çok çift karşılaştırmanın yapılması

gerekmektedir. Bütün grupların sıra ortalamaları ile ikili eşleştirmeler dikkate alınarak hesaplanan sıra ortalamaları birbirinden farklıdır (Dinno, 2015). Dunn (1964)'ın öngörüsü ise yapılan omnibüs testi sonucu elde edilen toplam sıra ortalamasını elde tutmak ve bu toplam sıra ortalamasına göre yaklaşık bir z- testi istatistiği gerçekleştirmektir. Dolayısıyla Dunn Testinin, Kruskal Wallis testini takiben uygun bir post hoc testi olduğunu söylenebilir. Kruskal ve Wallis (1952) de Kruskal Wallis Testinde sonra yapılacak ikili karşılaştırmaların Dunn Testi ile yapılacağını belirtmişlerdir.

Dunn'ın çoklu karşılaştırma yöntemi, ortalamalar arasında C tane planlanmış kontrast için hipotezler test edildiğinde kullanımı uygun olan bir yöntemdir. Hem ikili hem de karmaşık kontrastlarda kullanımı uygundur. Örneklem genişlikleri eşit olmadığında da kullanılabilir (Kirk, 1982). Zar (2010) da örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı ve birbirlerine bağlı sıra ortalamalarının olduğu nonparametrik çoklu ikili karşılaştırmalarda Dunn Testinin, örneklem büyüklüklerinin eşit olduğu ve birbirine bağlı sıra ortalamalarının olmadığı nonparametrik çoklu ikili karşılaştırmalarda Nemenyi Testinin kullanılmasını önermektedir. IBM tarafından yapılan açıklamada da Kruskal Wallis post hoc testi olarak çoklu karşılaştırmaların yapılmasında Dunn Testinin kullanılabileceğini ifade etmiştir. (IBM, 2017).

Yapılan ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testinin kullanılmamasının sebebi, Kruskal Wallis Varyans Analizi testinde tüm gruplarının sıra ortalamasından yararlanılırken Mann Whitney U testinde analizinde sadece iki grubun sıra ortalamasından yararlanılarak hesapların yapılmasıdır. Çünkü tüm grupların sıra ortalamaları ile ikili gruplar ele alınarak hesaplanan sıra ortalamaları birbirinden farklıdır. Ayrıca Mann Whitney U Testinde, Kruskal Wallis testinde kullanılan birleştirilmiş varyans değeri kullanılmamaktadır. Dolayısıyla Mann Whitney U testinin, Kruskal Wallis Varyans Analizi testinin post hoc testi olarak ikili karşılaştırmalarda kullanılmasının uygun olmayacağı söylenebilir. Veriler analiz edildikten sonra araştırmanın alt amaçları doğrultusunda bulgular bölümünde sunulmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma probleminin çözümü için toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara, bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve ilgili yorumlar araştırma alt problemlerinin verilişindeki sıraya göre sunulmuştur.

4.1. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Bulgular

4.1.1. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 10' da sunulmuştur.

Tablo 9. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
3 yıldan az	311	1092.51	3	1.908	.592	-
3-5 yıl	676	1079.36				
6-8 yıl	804	1046.91				
8 yıldan fazla	348	1085.05				

Tablo 10 incelendiğinde sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerine üyelik süresi "3 yıldan az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1092.51, "3-5 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1079.36, "6-8 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1046.91 ve "8 yıldan fazla" olanların sosyal medya sitelerine üye olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1085.05'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, p=0.592>0.05 olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu

bulgulara göre sosyal medya sitelerine üye olma süresinin öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.1.2. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 11' de sunulmuştur.

Tablo 10. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
100'den az	391	1085.64				
100-300 arası	979	1042.12				
301-500 arası	462	1050.18	4	1.742	.783	-
501-700 arası	160	1065.88				
701 ve üzeri	119	1082.09				

Tablo 11 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısı "100'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1085.64, "100-300 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1042.12, "301-500 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1050.18, "501-700 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1065.88 ve "701 ve üzeri" olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1082.09'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.783>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısının, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.1.3. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 12' de sunulmuştur.

Tablo 11. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
2'den az	696	1065.00				
2-4 arası	1162	1070.40	2	4.472	.107	-
4'den fazla	257	982.96				

Tablo 12 incelendiğinde aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısı "2'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1065.00, "2-4 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1070.40, "4'den fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 982.96'dır.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.107>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının, aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısının, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.1.4. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 13' de sunulmuştur.

Tablo 12. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Facebook	764	1075.31				
Youtube	235	1048.19				
Twitter	189	1168.33	4	6.651	.156	-
Instagram	851	1048.23				
Diğer	103	1110.99				

Tablo 13 incelendiğinde en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1075.31, "Youtube" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1048.19, "Twitter" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1168.33, "Instagram" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1048.33 ve "Diğer" sosyal medya sitelerini kullananların sıra değerlerinin ortalaması 1110.99'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.156>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının, en fazla kullandıkları sosyal medya sitesine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.1.5. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 14). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak

Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 13. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
(1)	Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak	150	1154.68	5	30.494	.000	1,2,3,4,5 ile 6 arasında
(2)	Haberleri ve gündemi takip etmek	1057	1099.70				
(3)	Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak	471	1072.94				1,2,3 ile 5 arasında
(4)	Arkadaşlarımla iletişim kurmak	301	1030.19				
(5)	Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak	109	919.83				1 ile 4 arasında
(6)	Diğer	50	706.09				

Tablo 14 incelendiğinde sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerini en fazla kullanma amaçları "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1154.68, "Haberleri ve gündemi takip etmek" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1099.70 ve "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1072.94, "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1030.19, "Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 919.83 ve "Diğer" olanların sıra değerlerinin ortalaması 706.09'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.000<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sonuçları boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerini en fazla kullanma amaçlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise;

- Sosyal medya sitelerini en fazla “Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak”, “ Haberleri ve gündemi takip etmek”, “Fotoğraf, video, müzik, anlık durum vs. paylaşımı yapmak”, “Arkadaşlarımla iletişim kurmak” ve “Akademik bilgi paylaşımı yapmak” için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, “Diğer” amaçlar için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla “Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak”, “Haberleri ve gündemi takip etmek” ve “Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak” için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması “Akademik bilgi paylaşımı yapmak” amaçlı kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla “Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak” için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması “Arkadaşlarımla iletişim kurmak” amaçlı kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.1.6. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların “Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye ” Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 15’ te sunulmuştur.

Tablo 14. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların “Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye” Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
1 saatten az	465	1063.02	3	2.489	.477	-
1-2 saat	908	1067.38				
3-4 saat	600	1106.57				
5 saatten fazla	176	1038.35				

Tablo 15 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirdikleri süre "1 saatten az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1063.02, "1-2 saat" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1067.38, "3-4 saat" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1106.57 ve "5 saatten fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1038.35' dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, p=0.477>0.05 olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen sürenin, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.1.7. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 16). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 15. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Üye değilim	413	1132.59	3	7.912	.048	"Üye değilim" ile "1- 10 arası"
1 – 10 arası	1332	1041.62				
11 – 20 arası	245	1093.91				
21 ve daha fazla	148	1103.98				

Tablo 16 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "Üye değilim" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1132.59, "1-10 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1041.62 ve "11-20 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1093.91 ve "21 ve daha fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1103.98'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.048<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sonuçları boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise; Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "Üye değilim" olan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "1-10 arası" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.1.8. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 17). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 16. Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Eğitim	435	1071.93				
Siyasi	128	1115.08				Kültürel ile Eğlence
Eğlence	990	1014.61	4	21.972	.000	Kültürel ile Eğitim
Kültürel	483	1163.44				Kültürel ile Diğer
Diğer	92	976.43				

Tablo 17 incelendiğinde en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Eğitim" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1071.93, "Siyasi" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1115.08, "Eğlence" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1014.61, "Kültürel" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1163.44 ve "Diğer" olanların sıra değerlerinin ortalaması 976.43'dür.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.000<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sonuçları boyutuna ilişkin puanları, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise; En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Kültürel" olan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Eğitim" "Eğlence" ve "Diğer" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Bulgular

4.2.1. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 17. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
3 yıldan az	311	1098.35	3	3.643	.303	-
3-5 yıl	676	1091.03				
6-8 yıl	804	1061.80				
8 yıldan fazla	348	1022.76				

Tablo 18 incelendiğinde sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerine üyelik süresi "3 yıldan az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1098.35, "3-5 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1091.03, "6-8 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1061.80 ve "8 yıldan fazla" olanların sosyal medya sitelerine üye olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1022.76'dır.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.303>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerine üye olma süresinin öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.2.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 19' da sunulmuştur.

Tablo 18. Üniversite Eğitiminin Çok kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
100'den az	391	1060.24				
100-300 arası	979	1070.47				
301-500 arası	462	999.78	4	8.417	.077	-
501-700 arası	160	1039.14				
701 ve üzeri	119	1163.97				

Tablo 19 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısı "100'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1060.24, "100-300 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1070.47, "301-500 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 999.78, "501-700 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1039.14 ve "701 ve üzeri" olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1163.97'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.077>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısının, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.2.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 20' de sunulmuştur.

Tablo 19. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
2'den az	696	1039.70				
2-4 arası	1162	1071.09	2	1.232	.540	-
4'den fazla	257	1048.37				

Tablo 20 incelendiğinde aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısı "2'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1039.70, "2-4 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1071.09, "4'den fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1048.37'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.540>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının, aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısının öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin, çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.2.4. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 21). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak

Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 20. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Facebook	764	1102.84				
Youtube	235	1109.97				Facebook ile Twitter
Twitter	189	965.77	4	10.165	.038	Youtube ile Twitter
Instagram	851	1065.62				Instagram ile Twitter
Diğer	103	993.89				

Tablo 21 incelendiğinde en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1102.84, "Youtube" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1109.97, "Twitter" olanların sıra değerlerinin ortalaması 965.77, "Instagram" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1065.62 ve "Diğer" sosyal medya sitelerini kullananların sıra değerlerinin ortalaması 993.89'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.038<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanları, en fazla kullandıkları sosyal medya sitesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise; En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Youtube" ve "Instagram" olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Twitter" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.2.5. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 22' de sunulmuştur.

Tablo 21. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
(1) Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak	150	1035.48				
(2) Haberleri ve gündemi takip etmek	1057	1077.64				
(3) Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak	471	1088.68	5	10.143	.071	-
(4) Arkadaşlarımla iletişim kurmak	301	1054.07				
(5) Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak	109	1112.18				
(6) Diğer	50	818.49				

Tablo 22 incelendiğinde sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerini en fazla kullanma amaçları "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1035.48, "Haberleri ve gündemi takip etmek" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1077.64 ve "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1088.68, "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1054.07, "Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1112.18 ve "Diğer" olanların sıra değerlerinin ortalaması 818.49'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, p=0.071>0.05 olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.2.6. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 23' de sunulmuştur.

Tablo 22. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
1 saatten az	465	1045.95	3	2.799	.424	-
1-2 saat	908	1097.49				
3-4 saat	600	1073.79				
5 saatten fazla	176	1039.85				

Tablo 23 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirdikleri süre "1 saatten az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1045.95, "1-2 saat" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1097.49, "3-4 saat" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1073.79 ve "5 saatten fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1039.85' dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, p=0.424>0.05 olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde bir

günde ortalama geçirilen sürenin, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.2.7. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 24). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 23. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve DunnTesti Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Üye değilim	413	1023.03	3	10.194	.017	"1- 10 arası" ile "21 ve daha fazla arası"
1 – 10 arası	1332	1089.15				"11-20 arası" ile "21 ve daha fazla arası"
11 – 20 arası	245	1111.54				
21 ve daha fazla	148	952.73				

Tablo 24 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "Üye değilim" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1023.03, "1-10 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1089.15 ve "11-20 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1111.54 ve "21 ve daha fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 952.73'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.017<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise; Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "1-10 arası"

ve “11-20 arası” olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, “21 ve daha fazla” olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.2.8. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların “En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine” Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 25). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 24. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi Boyutuna İlişkin Algıların “En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine” Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Eğitim	435	1119.93				Kültürel ile Siyasi
Siyasi	128	892.46				Eğitim ile Siyasi
Eğlence	990	1036.14	4	20.448	.000	Eğlence ile Siyasi
Kültürel	483	1123.42				Kültürel ile Eğlence
Diğer	92	1037.64				Eğitim ile Eğlence

Tablo 25 incelendiğinde en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği “Eğitim” olanların sıra değerlerinin ortalaması 1119.93, “Siyasi” olanların sıra değerlerinin ortalaması 892.46, “Eğlence” olanların sıra değerlerinin

ortalaması 1036.14, “Kültürel” olanların sıra değerlerinin ortalaması 1123.42 ve “Diğer” olanların sıra değerlerinin ortalaması 1037.64’dür.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.000<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanları, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise;

- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği “ Kültürel”, “Eğitim” ve “Eğlence” olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, “Siyasi” olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği “ Kültürel”, “Eğitim” olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, “Eğlence” olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin, öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.3. “Eşitlik ve Adalet” Boyutuna İlişkin Bulgular

4.3.1. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların “Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye” Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 25. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerine Üye Olunan Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
3 yıldan az	311	1067.18	3	3.804	.283	-
3-5 yıl	676	1064.37				
6-8 yıl	804	1051.38				
8 yıldan fazla	348	1126.48				

Tablo 26 incelendiğinde sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerine üyelik süresi "3 yıldan az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1067.18, "3-5 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1064.37, "6-8 yıl" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1051.38 ve "8 yıldan fazla" olanların sosyal medya sitelerine üye olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1126.48'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.283>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerine üye oldukları süreye göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerine üye olma süresinin, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.3.2. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 27' de sunulmuştur.

Tablo 26. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Sahip Olunan Arkadaş Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
100'den az	391	1078.21				
100-300 arası	979	1044.98				
301-500 arası	462	1039.16	4	2.468	.650	-
501-700 arası	160	1107.75				
701 ve üzeri	119	1069.47				

Tablo incelendiğinde sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısı "100'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1078.21, "100-300 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1044.98, "301-500 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1039.16, "501-700 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1107.75 ve "701 ve üzeri" olanların sıra değerlerinin ortalaması ise 1069.47'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.650>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde sahip oldukları toplam arkadaş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde sahip olunan arkadaş sayısının, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.3.3. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 28' de sunulmuştur.

Tablo 27. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Medya Sitesi Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
2'den az	696	1055.86				
2-4 arası	1162	1057.05	2	0.084	.959	-
4'den fazla	257	1068.09				

Tablo 28 incelendiğinde aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısı "2'den az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1055.86, "2-4 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1057.05, "4'den fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1068.09'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.959>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının, aktif olarak kullandıkları sosyal medya sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre aktif olarak kullanılan sosyal medya sayısının, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.3.4. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 29). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 28. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Kullanılan Sosyal Medya Sitesine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal- Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Facebook	764	1105.38				
Youtube	235	997.29				Facebook ile Youtube
Twitter	189	1178.35	4	14.133	.007	Twitter ile Youtube
Instagram	851	1048.33				Facebook ile Instagram
Diğer	103	1110.99				Twitter ile Instagram

Tablo 29 incelendiğinde en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1105.38, "Youtube" olanların sıra değerlerinin ortalaması 997.29, "Twitter" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1178.35, "Instagram" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1048.33 ve "Diğer" sosyal medya sitelerini kullananların sıra değerlerinin ortalaması 1110.99'dur.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.007<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanları, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise;

- En fazla zaman kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Twitter" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Youtube" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- En fazla zaman kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Twitter" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Instagram" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.3.5. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 30). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 29. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinin En Fazla Kullanılma Amacına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
(1) Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak	150	1213.07	5	19.447	.002	1,2,3,4 ile 6 arasında
(2) Haberleri ve gündemi takip etmek	1057	1072.80				1,2,3,4 ile 5 arasında
(3) Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak	471	1073.98				1 ile 4 arasında
(4) Arkadaşlarımla iletişim kurmak	301	1063.36				1 ile 3 arasında
(5) Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak	109	924.82				1 ile 2 arasında
(6) Diğer	50	879.23				

Tablo 30 incelendiğinde sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerini en fazla kullanma amaçları "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1213.07, "Haberleri ve gündemi takip etmek" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1072.80 ve "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1073.98, "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1063.36, "Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje, vb.) yapmak" olanların sıra

değerlerinin ortalaması 924.82 ve "Diğer" olanların sıra değerlerinin ortalaması 879.23'dür.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.002<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanları, sosyal medya sitelerini en fazla kullanma amaçlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise;

- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" "Haberleri ve gündemi takip etmek", "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Diğer" amaçlı için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" "Haberleri ve gündemi takip etmek", "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Akademik bilgi paylaşımı yapmak" amaçlı için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Haberleri ve gündemi takip etmek" ve" Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.3.6. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye " Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 31' de sunulmuştur.

Tablo 30. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Bir Günde Ortalama Geçirilen Süreye" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
1 saatten az	465	1059.37	3	.581	.901	-
1-2 saat	908	1082.10				
3-4 saat	600	1071.39				
5 saatten fazla	176	1091.95				

Tablo 31 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirdikleri süre "1 saatten az" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1059.37, "1-2 saat" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1082.10, "3-4" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1071.39 ve "5 saatten fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1091.95 dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.901>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen süreye göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen sürenin, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.3.7. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 32' de sunulmuştur.

Tablo 31. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "Sosyal Medya Sitelerinde Üyesi Olunan Grup Sayısına" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Üye değilim	413	1121.76	3	4.367	.224	-
1 – 10 arası	1332	1055.98				
11 – 20 arası	245	1042.17				
21 ve daha fazla	148	1090.57				

Tablo 32 incelendiğinde sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "Üye değilim" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1121.76, "1-10 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1055.98 ve "11-20 arası" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1042.17 ve "21 ve daha fazla" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1090.57'dir.

Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.224>0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.3.8. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesi

Bu alt amaca ilişkin veriler için Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis varyans analizi sonucuna göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (Tablo 33). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için Kruskal-Wallis testinden sonra post-hoc test olarak Dunn'ın parametrik olmayan karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 33'de sunulmuştur.

Tablo 32. Eşitlik ve Adalet Boyutuna İlişkin Algıların "En Fazla Zaman Geçirilen Sosyal Medya Grubunun İçeriğine" Göre İncelenmesine İlişkin Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Dunn Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	P	Anlamlı Farkın Olduğu Gruplar
Eğitim	435	1048.58				Kültürel ile Eğitim
Siyasi	128	1135.85				Kültürel ile Eğlence
Eğlence	990	1028.85	4	16.966	.002	Kültürel ile Diğer
Kültürel	483	1149.72				
Diğer	92	976.72				

Tablo 33 incelendiğinde en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra değerlerinin ortalaması şöyledir: En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Eğitim" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1071.93, "Siyasi" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1115.08, "Eğlence" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1014.61, "Kültürel" olanların sıra değerlerinin ortalaması 1163.44 ve "Diğer" olanların sıra değerlerinin ortalaması 976.43'dür.

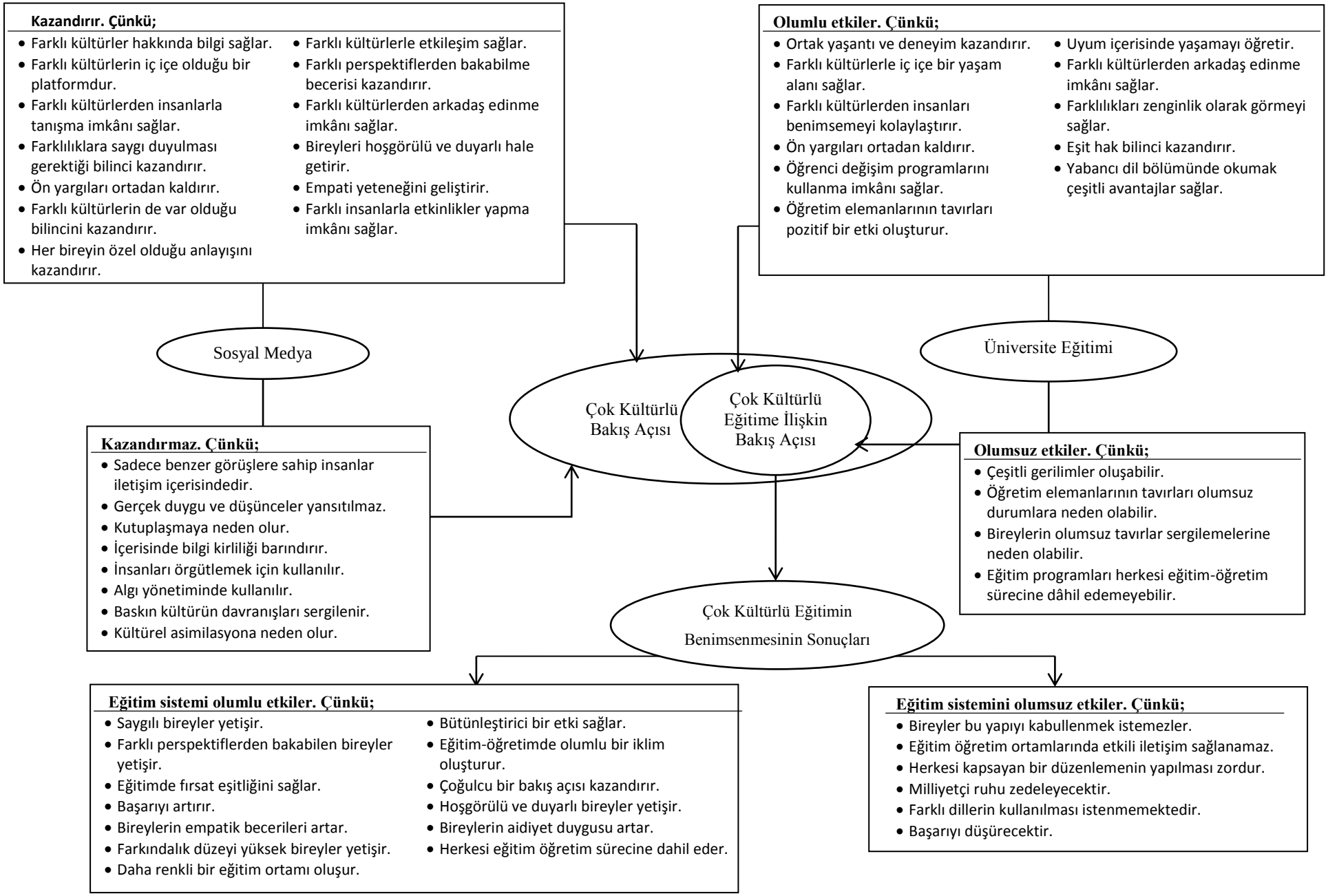
Kruskal-Wallis varyans analizi sonuçlarına göre, $p=0.002<0.05$ olduğundan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanları, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Dunn testi sonuçlarına göre ise; En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Kültürel" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Eğlence", "Eğitim ve "Diğer" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgulara göre en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin, öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

4.4. Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulguları

Bu alt amaç kapsamında öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla sorulan;

- Sizce sosyal medya ortamlarını kullanmak bireylere çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabilir mi? Nasıl?
- Çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından açıklar mısınız?
- Üniversite eğitiminizin, çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açınıza nasıl bir etki yaptığını açıklar mısınız?

şeklinde sorulan açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulan model sayfa 130'da verilmiştir.

Şekil 2. Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Oluşturulan Model

4.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşler

Bu alt amaca ilişkin olarak öncelikle sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırıp kazandırmayacağına ilişkin bulgular verilmiştir. Daha sonra ise elde edilen bulguların sebepleri belirlenmiştir. Sebeplerin belirlenmesinde, öğretmen adaylarının görüşlerine ait açıklamalardan yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 33. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Görüşler	**f**	**%**
Kazandırır	329	70.90
Kararsızım	94	20.25
Kazandırmaz	41	8.83
Toplam	**464**	**100**

Araştırmada öğretmen adaylarının %70.90'ının sosyal medya kullanımın bireylere çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündüklerini, %20.25'inin ise çok kültürlü bir bakış açısı kazandıramayacağını düşündüklerini ve %8.83'ünün ise bu konuda kararsız olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu bulgulara göre öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 34. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı Kazandırabileceğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Sosyal medyanın farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmayı sağlaması	122	23.46
Sosyal medyanın farklı kültürlerle etkileşimde bulunma imkânı tanıması	88	16.92
Sosyal medyanın farklı kültürlerin içiçe olduğu bir platform oluşturması	59	11.34
Sosyal medyanın olaylara farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırması	41	7.88
Sosyal medyada farklı kültürlerden insanlarla tanışma imkânının olması	40	7.69
Sosyal medyada farklı kültürlerden arkadaş edinme imkânının olması	40	7.59
Sosyal medyanın farklılıklara saygı duyulması gerektiği bilincini kazandırması	33	6.34

Sosyal medyanın bireyleri daha hoşgörülü ve duyarlı hale getirmesi	31	5.96
Sosyal medyanın önyargıları ortadan kaldırması	20	3.84
Sosyal medyanın empati yeteneğini geliştirmesi	16	3.07
Sosyal medyanın kendi kültürünün dışında farklı kültürlerinde var olduğunun bilincini kazandırması	16	3.07
Sosyal medyanın farklı insanlarla birlikte etkinlikler yapmaya imkân vermesi	7	1.34
Sosyal medyanın her bireyin özel olduğu anlayışını kazandırması	7	1.34
Toplam	**520**	**100**

Sosyal medya kullanımının çok kültürlü bakış açısı kazandırabileceğini ifade eden görüşlerin %23.46'sı sosyal medyanın farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmayı sağladığını, %16.92'si sosyal medyanın farklı kültürlerle etkileşimde bulunma imkanı tanıdığını, %11.34'ü sosyal medyanın farklı kültürlerin iç içe olduğu bir platform oluşturduğunu, %7.88'i sosyal medyanın olaylara farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırdığını, %7.69'u sosyal medyada farklı kültürlerden insanlarla tanışma imkanının olduğunu, %7.59'u sosyal medyada farklı kültürlerden arkadaş edinme imkanının olduğunu, %6.34'ü sosyal medyanın farklılıklara saygı duyulması gerektiği bilincini kazandırdığını, %5.96'sı sosyal medyanın bireyleri daha hoşgörülü ve duyarlı hale getirdiğini, %3.84'ü sosyal medyanın önyargıları ortadan kaldırdığını, %3.07'ü sosyal medyanın empati yeteneğini geliştirdiğini, %3.07'ü sosyal medyanın kendi kültürünün dışında farklı kültürlerinde var olduğu bilincini kazandırdığını, % 1.34'ü sosyal medyanın farklı insanlarla birlikte etkinlikler yapmaya imkan tanıdığını, %1.34'ü sosyal medyanın her bireyin özel olduğu anlayışını kazandırması şeklinde ifade edilmiştir.

Sosyal medyanın çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşünen öğretmen adaylarından bazıları görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

ÖA28: "Sosyal medya insanlara belkide gündelik hayatlarında hiçbir zaman gidip göremeyecekleri, yerleri görme ve tanıma imkanı verir. Sosyal medya ortamlarında izlemiş olduğum videolar, okuduğum içerikler farklı kültürlerin daha önceden hiç bilmediğim bazı özelliklerini öğrenmemi sağladı."

ÖA 90: "Sosyal medya kullanan insanlar dünyanın öbür ucundaki biriyle arkadaşlık kurabilirler ve iletişime geçtikçe onların kültürlerini, yaşam tarzlarını, değerlerini daha iyi anlarlar. Bu sayede var olan ön yargıları ortadan kalkar ve daha saygılı bireyler haline gelirler."

ÖA452: "Sosyal medya ortamlarının Çok kültürlü bir yapısı olduğunu, farklı kültürlerden milyonlarca insanı ortak bir platformda buluşturduğunu, yani farklı kültürlere ev sahipliği yaptığını dolayısıyla zaten yapı itibariyle çok kültürlülüğü desteklediğini düşünüyorum."

ÖA512: "Sosyal medyada farklı dil din ve ırktan insanlarla tanışıp onların kültürlerini tanıyıp hayata daha geniş bir pencereden bakabiliriz. Olayları ve durumları farklı bakış açıları ile yorumlayabiliriz."

ÖA993:"Farklı kültürlerden bireylerle deneyimlerini, yaptıklarını, planlarını paylaşabilme imkânı bulurlar. Bu şekilde kendi kültürlerini başkalarına aktarırken kendiside başka kültürel etkilere maruz kalmış olur. Farklı kültürel yapılar arasında gerçekleşen bu etkileşim bireylere çok kültürlü bir bakış açısı kazandırır."

ÖA1254:" Sosyal medya ortamlarında sadece tek bir milletten oluşan insan toplulukları yok. Bu ortamlar aracılığıyla farklı kültürlerden farklı milletlerden arkadaşlar edindim. Farklı kültürlerden bireylerle arkadaş edindikçe onların kültürlerini daha iyi öğrenmiş oldum ve empati yapmaya başladım."

ÖA1690: "Sosyal medya tüm farklı toplulukların kullandığı bir ortam olduğundan dolayı bu ortam farklılıklara saygı göstermek gerektiği fikrini aşıladı."

ÖA1854: "Sosyal medyada çok fazla insana ulaşabildiğinden dünyada sadece kendimize benzeyen insanların olmadığını idrak edip onları yaşayışlarına gelenek göreneklerine saygı duyulması gerektiği fikrini aşılayabilir.

Tablo 35. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı Kazandıramayacağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Sosyal medyada insanların sadece kendilerine yakın görüşlere sahip insanlarla iletişim içerisinde olması	15	31.25
Sosyal medyada gerçek duygu ve düşüncelerin yansıtılmaması	8	16.66
Sosyal medyanın insanlar arasında kutuplaşmaya neden olması	7	14.58
Sosyal medyanın içerisinde bilgi kirliliği barındırması	5	10.41
Sosyal medyanın insanları örgütlemek için kullanılması	4	8.33
Sosyal medyanın algı yönetiminde kullanılması	3	6.25
Sosyal medyada insanların baskın kültürü destekleyen davranışlar sergilemesi	3	6.25

Sosyal medyanın kültürel asimilasyona neden olması	3	6.25
Toplam	**48**	**100**

Sosyal medya kullanımının çok kültürlü bakış açısı kazandıramayacağını ifade eden görüşlerin %31.25'i sosyal medyada insanların sadece kendilerine yakın görüşlere sahip insanlarla iletişim içerisinde olması, %16.66 sosyal medyada gerçek duygu ve düşüncelerin yansıtılmaması, %14.58 Sosyal medyanın insanlar arasında kutuplaşmaya neden olması, %10.41 sosyal medyanın içerisinde bilgi kirliliği barındırması, %8.33 sosyal medyanın insanları örgütlemek için kullanılması, %6.25 sosyal medyanın algı yönetiminde kullanılması, %6.25 sosyal medyada insanların baskın kültürü destekleyen davranışlar sergilemesi, %6.25 sosyal medyanın kültürel asimilasyona neden olması şeklindedir.

Sosyal medyanın çok kültürlü bir bakış açısı kazandıramayacağını düşünen öğretmen adaylarından bazıları görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

ÖA32: *"Sosyal medya ortamlarında var olan asılsız haberlerin ve yanlış bilgilerin oranı gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal medyayı kullanan bireyler bunun ayrımını yapmamakta, karşılaştıkları her türlü bilgiyi direk olarak doğru kabul etmektedirler. Bu durum insanların artırmakta farklılıklara karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olacağından çok kültürlü bir bakış açısı kazandıramaz."*

ÖA78: "*Bu platformların insanları bazı konularda örgütlemek amaçlı kullanılması insanların kutuplaşmasına ve daha fazla tahammülsüzleşmesine neden olmaktadır."*

ÖA1032: "*İnsanlar sosyal medya ortamlarında gündem haline gelen herhangi bir olay karşısında dışlanacaklarını düşündükleri zaman gerçek duygu ve düşüncelerini ifade etmekten çekinirler. Ve çoğunluğun düşüncelerine uygun şekilde davranmayı tercih ederler. Bu şekilde gerçek duygu ve düşüncelerin dahi yansıtılamadığı bir ortamda çok kültürlü bakış açısının gelişmesi beklenemez.*

ÖA 1935: *"Sosyal medya ortamlarında her birey kendi kültürüne yakın olan ve kendi kültür ve değerlerini taşıyan kişi sayfa ve grupları takip ettikleri, sadece onlarla ilgilendikleri ve diğer görüşleri kabul etmedikleri için farklılıkları kabul edemeyen bir ortam oluşmaktadır. İnsanlar doğup büyüdükleri toplumda kazandıkları düşünce ve değerleri sosyal hayatlarına yansıtmaktadırlar. Dolayısıyla sosyal medya kullanımının çok kültürlü bakış açısına katkı sağlayacağına inanmıyorum."*

4.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler

Bu alt amaca ilişkin öncelikle çok kültürlü eğitimin benimsenmesinin sonuçlarının eğitim sistemi açısından nasıl açıklandığına ilişkin bulgular verilmiştir. Daha sonra ise elde elde edilen bulguların sebepleri belirlenmiştir. Sebeplerin belirlenmesinde, öğretmen adaylarının görüşlerine ait açıklamalardan yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 36. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Sonuçlarının Eğitim Sistemi Açısından Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Görüşler	**f**	**%**
Olumlu buluyorum	373	88.17
Olumsuz buluyorum	50	11.12
Toplam	**423**	**100**

Araştırmada öğretmen adaylarının %88.17'si çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından olumlu olarak değerlendirirken, %11.12'si ise bunu olumsuz olarak değerlendirmektedir.

Tablo 37. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Eğitim Sistemi Açısından Olumlu Sonuçlar Doğuracağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Farklılıklara karşı saygılı bireyler yetiştirilmesi	137	18.48
Farklılıkların kaynaşmasını sağlayan bütünleştirici bir etkisinin olması	118	15.92
Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması	109	14.70
Farklılıklara karşı hoşgörülü ve duyarlı bireyler yetiştirilmesi	106	14.30
Farklı perspektiflerden bakabilen bireylerin yetiştirilmesi	41	5.53
Bireylere çoğulcu bir bakış açısı kazandırılması	39	5.26
Başarıyı artırması	36	4.85
Eğitim-öğretim ortamında daha olumlu bir iklim oluşturması	36	4.85
Bireylerin empatik becerilerini artırması	34	4.58
Herkesi eğitim öğretim sürecine dahil eden etkinliklerin yapılması	33	4.45
Farklılıkların farkında farkındalık düzeyi yüksek bireylerin yetiştirilmesi	19	2.56
Bireylerin yaşadıkları topluma karşı hissettiği aidiyet duygusunu artırması	19	2.56
Daha renkli bir eğitim ortamı oluşturması	14	1.88
Toplam	**741**	**100**

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumlu sonuçlar doğuracağını ifade eden görüşlerin %18.48'i farklılıklara karşı saygılı bireyler yetiştirilmesi, %15.92'si farklılıkların kaynaşmasını sağlayan bütünleştirici bir etkisinin olması, %14.70'i eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, %14.30 farklılıklara karşı hoşgörülü ve duyarlı bireyler yetiştirilmesi, %5.53'ü farklı perspektiflerden bakabilen bireylerin yetiştirilmesi, %5.26'sı bireylere çoğulcu bir bakış açısı kazandırılması, %4.85'i başarıyı artırması, %4.85'i eğitim-öğretim ortamında daha olumlu bir iklim oluşturması, %4.58', bireylerin empatik becerilerini artırması, %4.45'i herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil eden etkinliklerin yapılması, %2.56'sı farklılıkların farkında farkındalık düzeyi yüksek bireylerin yetiştirilmesi, %2.56'sı bireylerin yaşadıkları topluma karşı hissettiği aidiyet duygusunu artırması ve %1.88'i daha renkli bir eğitim ortamı oluşturması şeklindedir.

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçları ile ilgili olumlu görüş bildiren ÖA400, ÖA622, ÖA885, ÖA1017, ÖA1222, ÖA1678'in ifadeleri aşağıdaki gibidir:

ÖA400: "*Çok kültürlü eğitimin benimsenmesi kültürel bakış açımızı biraz daha genişleterek empati duygumuzu daha doğru bir şekilde kullanmamızı sağlayabilir. Kültürel anlamda teorik bilgilerin yanında çok kültürlü eğitim ortamını uygulama boyutunda yaşamamızı sağlar. Bu durum ise bireyleri farklılıklara karşı daha hoşgörülü ve duyarlı hale getirir."*

ÖA622: "*Farklı kültürlerde yetişen ve aynı ortamda eğitim alan her birey farklı bir kültür demektir. O yüzden her bireyin kültürü ister istemez eğitim ortamına da yansıyacaktır. Bireylerinde farklılıklarının farkına varmamızı sağlar."*

ÖA885: "*Çok kültürlü bir eğitim benimsenirse azınlıkta olan insanlar evrensel bir birlikteliğin olduğunu görüp kendilerini eksik veya fazla görmezler. Herkesin kendini ifade edebileceği bir ortam meydana gelir. Bireylerin yaşadıkları toplumla aralarındaki bağ daha güçlü hale gelmiş olur."*

ÖA1017: "*Çok kültürlü eğitim bireylerin birbirine hoşgörülü davranması ve farklılıkların zenginlik olduğunu anlayabilmelerini sağlamalı ve bunun sonucunda*

toplumda önemli bir değişiklik gözlenmeli ayrıca eğitim sistemi açısından da bütüncül sonuçlar elde edilir."

ÖA1222: "*Eğer çok kültürlü bir eğitim sistemi benimsenirse öğrencilerde empati kurma becerisi artar böylece insanları anlayan bireylerin hayayatına saygı duyan bir nesil ortaya çıkar eğitim öğretim ortamı daha huzurlu bir ortam olur insanlar sorunlarını birbirleriyle konuşarak halledebilir."*

ÖA1678: "*Çok kültürlü eğitimin benimsenmesiyle birlikte öğrenciler farklılıklara karşı saygı duymayı öğrenir. Birbirleri arasında din, dil, ırk, ,renk ayrımı yapmaz. Farklı kültürlere karşı saygıyla yaklaşmayı zamanla bireylere kazandırır. Bu durum at gözlüklerimizi çıkarıp olaylara farklı açılardan bakabilmemiz konusunda yardım eder."*

Tablo 38. Çok Kültürlü Eğitim Sisteminin Benimsenmesinin Eğitim Sistemi Açısından Olumsuz Sonuçlar Doğuracağına İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Bireylerin farklı kültürlere hitap eden bu yapıyı kabullenmek istememesi	23	25.55
Eğitim öğretim ortamlarında etkili iletişimin sağlanamaması	20	22.22
Eğitim öğretim sürecinde ve eğitim öğretim ortamlarında herkesi kapsayan bir düzenlemenin zor olması	18	20
Milliyetçi ruhun zedeleneceğinin düşünülmesi	16	17.77
Eğitim öğretim ortamında farklı dillerin kullanılmasının istenmemesi	11	12.22
Başarıyı düşürmesi	2	2.22
Toplam	**90**	**100**

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını ifade eden görüşlerin %25.55'i bireylerin farklı kültürlere hitap eden bu yapıyı kabullenmek istememesi, %22.22'si eğitim öğretim ortamlarında etkili iletişimin sağlanamaması, %20'si eğitim öğretim sürecinde ve eğitim öğretim ortamlarında herkesi kapsayan bir düzenlemenin zor olması, %17.77'si milliyetçi ruhun zedeleneceğinin düşünülmesi, %12.22'si eğitim öğretim ortamında farklı dillerin kullanılmasının istenmemesi ve %2.22'si başarıyı düşürmesi şeklindedir.

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçları ile ilgili olumlu görüş bildiren ÖA800, ÖA932, ÖA1527, ÖA1978'in ifadeleri aşağıdaki gibidir:

ÖA800: *"Farklılıklara saygı duyan farklılıklarıyla bir bütün olabilmekten mutluluk duyabilen bir neslin yetişmesi açısından önemli buluyorum."*

ÖA932*: "Bilginin tek dili olduğuna inanıyorum. Kişi hak ve özgürlükleri sınırlandırmada kendi kültürüne ait kurslardan yararlanabilir ama bu kişisel gelişime girer ve bütünü etkilemeden sağlanmış olur."*

ÖA1527: *"Bizler kültürümüzü aile okul çevre tarafından öğrencilere aktarıyoruz eğer öğrencileri Çok kültürlü ortamda yetiştirebilirsek kendi kültürümüzü kend çocuklarımıza aktarmış olamayız ve kültürümüzü katletmiş oluruz."*

ÖA1978: *"Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin bir sakıncası olduğunu düşünmüyorum. Ancak bunun sınırları çizilmeli örneğin öğrencinin kendi anadilinde eğitim almasını istemem çünkü bizim ülkemizde eğitim almak isteyen birinin bizim resmi dilimize saygı gösterip o dilde eğitim almalıdır."*

4.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşler

Bu alt amaca ilişkin öncelikle üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını nasıl etkilediğine ilişkin bulgular verilmiştir. Daha sonra ise elde edilen bulguların sebepleri belirlenmiştir. Sebeplerin belirlenmesinde, öğretmen adaylarının görüşlerine ait açıklamalardan yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 39. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşlerin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Görüşler	**f**	**%**
Olumlu yönde	226	76.35
Olumsuz yönde	5	1.69
Herhangi bir etkisi olmadı	65	21.96
Toplam	**296**	**100**

Araştırmada öğretmen adaylarının %76.35'i üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerinde olumlu etki bir yaptığını belirtirken, %1.69'u ise olumsuz bir etki yaptığını ve %21.96'sı ise herhangi bir etki yapmadığını ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 40. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısını Olumlu Yönde Etkilediğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Farklı kültürlerden bireylerle ortak yaşantı ve deneyim kazandırması	126	17.35
Farklı kültürlerle uyum içerisinde yaşamayı öğretmesi	114	15.70
Farklı kültürlerle iç içe olan eğitsel ve sosyal bir yaşam alanı sağlaması	111	15.29
Herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği bilincini kazandırması	97	13.36
Farklı kültürlerden insanlarla bir araya getirerek onları benimsemeyi kolaylaştırması	94	12.95
Farklılıkları zenginlik olarak görmeyi sağlaması	88	12.12
Önyargıları ortadan kaldırması	54	7.44
Farklı kültürlerden arkadaş edinme imkânı sağlaması	25	3.44
Öğrenci değişim programları aracılığıyla farklı kültürlerle birlikte olma imkânı sağlaması	9	1.24
Yabancı dil bölümünde okumanın sağladığı avantajlar	4	0.55
Öğretim elemanlarının farklılıklara karşı sergilemiş oldukları olumlu tavırlar	4	0.55
Toplam	**726**	**100**

Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumlu etki yaptığını belirten görüşlerin %17.35'i farklı kültürlerden bireylerle ortak yaşantı ve deneyim kazandırması, %15.70'i farklı kültürlerle uyum içerisinde yaşamayı öğretmesi, %15.29'u farklı kültürlerle iç içe olan eğitsel ve sosyal bir yaşam alanı sağlaması, %13.36'sı herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği bilincini kazandırması, %12.95'i farklı kültürlerden insanlarla bir araya getirerek onları benimsemeyi kolaylaştırması, %12.12'si farklılıkları zenginlik olarak görmeyi sağlaması, %7.44'ü önyargıları ortadan kaldırması, %3.44'ü farklı kültürlerden arkadaş edinme imkânı sağlaması, %1.24'ü öğrenci değişim programları aracılığıyla farklı kültürlerle birlikte olma imkânı sağlaması, %0.55'i yabancı dil bölümünde okumanın sağladığı avantajlar, %0.55'i öğretim elemanlarının farklılıklara karşı sergilemiş oldukları olumlu tavırlar şeklindedir.

Üniversite eğitimlerinin çok kültürlü bakış açıları üzerinde olumlu etki yaptığına dair görüş bildiren ÖA29, ÖA165, ÖA886, ÖA902, ÖA1501, ÖA2005'in ifadeleri şu şekildedir:

ÖA29: *"Olumlu etki yaptı. Çünkü üniversite birçok etnik kökene sahip bireyleri bir arada bulunduran bir kurumdur. Farklı kültürlerin bir araya geldiği farklı dil, din, ırk ve etnik kökene sahip insanların etkileşimin merkezidir."*

ÖA165: *"Üniversiteler farklı kültürel değerlere sahip bireyleri bir araya getirerek ortak bir yaşantı sürecinin içerisine dâhil etmektedir. Bu şekilde bir paylaşım süreci sonucu elde dilen ortak deneyimler bu bireylerle birlikte uyum içinde yaşamayı öğretir. Bu yönüyle çok kültürlü eğitime ilişkin pozitif bir bakış açısı kazandırır."*

ÖA886: *"Üniversite eğitim süresince farklı kültürlerden ülkemize gelen birçok arkadaşımız oldu ve farklı kültürlerin kendi kültürümüzle ortak ve farklı yönlerini keşfettik. Onları tanımak ve farklılıklarının farkında olmak benimseme sürecimizi kolaylaştırdı."*

ÖA902: *"Üniversitemizde farklı kültürel değerlere sahip olan öğrencilerin bizlerle iletişim etkileşim içinde olması çok kültürlü eğitime olumlu bakış açısı yakalamamıza yardımcı oldu ve insanların başka kültürel değerlere sahip olmasının anlaşabilmeleri önünde bir engel olmadığını anladım."*

ÖA1501: *"Üniversitede farklı kültürden farklı inançtan arkadaşlar edindim ve onlarla ayı kültür ve değerlere sahip olduğum insanlarla anlaştığım kadar iyi anlaştım. Demek ki farklı kültür, farklı dinden farklı dil ve farklı niteliklere sahip olmak insanlara saygı duymamıza engel değil. Önemli olan bütün insanların özel ve önemli olduğunu anlayabilmek."*

ÖA2005: *"Üniversiteler arası öğrenci değişim programları (erasmus, Farabi vb.) Çok kültürlü karşı olumlu bir bakış açısı kazanmam üzerinde oldukça etkili oldu önemlidir. Ön yargılarımı ortadan kaldırdı."*

Tablo 41. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısını Olumsuz Yönde Etkilediğine İlişkin Görüşlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımı

Nedenler	**f**	**%**
Farklı kültürler arasında ortaya çıkan çeşitli gerilimler	7	30.43
Öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı sergilemiş oldukları eleştirel tavırlar	6	26.08
Bazı etnik kökenlere ait bireylerin sergilemiş oldukları olumsuz tavırlar	5	21.74
Eğitim programlarının çok kültürlü yapıya uygun hazırlanmaması nedeniyle herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil edememesi	5	21.74
Toplam	**23**	**100**

Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumsuz etki yaptığını belirten görüşlerin %30.43'ü farklı kültürler arasında ortaya çıkan çeşitli

gerilimler, %26.08'i öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı sergilemiş oldukları eleştirel tavırlar, %21.74'ü bazı etnik kökenlere ait bireylerin sergilemiş oldukları olumsuz tavırlar, %21.74'ü eğitim programlarının çok kültürlü yapıya uygun hazırlanmaması nedeniyle herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil edememesi şeklindedir.

Üniversite eğitimlerinin çok kültürlü bakış açıları üzerinde olumsuz etki yaptığına dair görüş bildiren ÖA9, ÖA120,ÖA665'in ifadeleri şu şekildedir:

ÖA9: "*Üniversitemize gelmeden öncede çok kültürlülüğe karşı daha olumlu bakıyordum Ancak bazı hocaların bu konuda sergilemiş oldukları tavırlar, bazı duygularımın daha çok ön plana çıkmasına ve bazı konularda negatif tutum geliştirmeme sebep oldu."*

ÖA120: "*Üniversite kampüsünde gereksiz olay çıkaran farklı kültürel değerlere sahip insanların varlığı ve yaptıklarına sahit olmak beni benim onlardan uzak durmama sebep oldu. Bu nedenle de onları tanıma ve etkileşimde bulunma imkânı elde edemedim. Bu şekilde rahatsız edici olaylar yaşamasaydım çok kültürlülüğe karşı pozitif bir bakış açısı elde edebilirdim diye düşünüyorum."*

ÖA665: "*Üniversiteler farklı kültürleri bir araya getiren ortamlar olsa da, farklı kültürlerle aynı ortamda bulunmanın tek başına çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğine inanmıyorum. Lisans programlarının farklılıkları içerisine alacak, eğitim öğretim sürecine dâhil edebilecek şekilde hazırlanması gerekir. Bu haliyle çok kültürlü bakış açısı kazandıramadı."*

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin algıları incelenmiştir. Bu bölümde elde edilen bulgulara yönelik yorumlar ve tartışmalar yapılmıştır. Bunların yanı sıra açık uçlu sorular kullanılarak öğretmen adaylarının konuya ilişkin görüşlerine de yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar yorumlanmaya çalışılmıştır.

5.1. "Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algılarının sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal medya sitelerini kullanma amaçlarına göre yapılan karşılaştırmalar sonrasında sosyal medya sitelerini en fazla başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak amaçlı kullanan öğretmen adaylarının, çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algılarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ancak sosyal medya sitelerini en fazla akademik bilgi paylaşımı yapmak amaçlı kullanan öğretmen adaylarının, çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algılarının en düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

Günümüzde çeşitli amaçlarla kullanılan sosyal medya bir yandan bireyleri etkilerken, diğer yandan bireylerin bir araya getirdiği toplumu etkilemektedir (Tutgun Ünal, 2015). Bireyler yeni medya olanakları ile ortaya çıkardıkları sanal ilişkileri, toplumsal ağlar üzerinde yeniden kurmakta ve geliştirmektedirler (Toprak, Yıldırım, Aygül, Binark, Börekçi ve Çomu, 2009). Sosyal medya araçları toplumsallaştırma ve bilgilendirme işlevleriyle (Gökçe, 2003) bireylerin farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmasına imkân

tanımaktadırlar. Bu araçlar bireylerin toplumun bir parçası olmalarını, toplumla bütünleşmelerini, toplumun kültürel değerleri ile kültürlenmelerini ve yeni değerler kazanmalarını, davranışlarında ve tutumlarında değişikliklerin olmasını sağlamaktadır (Güz, 1996).

İnternet bağlantısı olan herkesle iletişim kurulabilen sosyal medya ortamlarının, bireysel ve toplumsal etkilerini günlük yaşamda görmek doğaldır. Bu etkileşimlerle birlikte kazanılan küresel kimlik çok kültürlülük ihtiva etmektedir (Düvenci, 2012). Sosyal medyayı, kültürel aktarımın gerçekleştiği çok kültürlü bir ortam olarak ifade edecek olursak, bireylerin bu çok kültürlü ortamda aktif bir şekilde yer almalarının, kullanma amaçlarına bağlı olarak onlara çok kültürlülük bilinci kazandırabileceği söylenebilir. Bu durum yapılan bu araştırmada çıkan sonuca paralel olarak çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime yönelik algınlarının sosyal medya ortamlarını kullanma amacına bağlı olarak değişebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Yapılan çalışmalarda sosyal medya kullanıcılarının, kişisel kimlik, sosyal etkileşim, bilgi edinme, gözetim ve rehberlik gibi konularda doyumlar sağladığı vurgulanmaktadır (Koçak, 2012; Üksel, 2015). Bunlar bireyleri sosyal medya kullanmaya iten faktörlerdir ve bireylerin çeşitli konularda doyuma ulaşmalarını sağlamaktadırlar. McQuail bireyleri medya kullanmaya yönelten psikolojik ve sosyal temelli bazı istek, ihtiyaç ve motivasyonlar bulunduğunu belirtmekte ve bunları dört kategori halinde ifade etmektedir (Akt. Koçak, 2012). Bunlar; bilgi (gündemdeki gelişmelerden haberdar olma, ilgi ve merakını tatmin etmek amaçlı tavsiye ve görüş arama), kişisel kimlik (kendini takdim ve ifade etme, başkaları tarafından onaylanma ihtiyacı, özgüven kazanma), eğlence (eğlendirdiği ve rahatlattığı için kullanma), entegrasyon ve sosyal etkileşim (sosyal etkileşim, sohbet etme imkanı, ait olma ihtiyacı, başka insanlarında kullanması, destek sağlama) olarak ifade edilmiştir. Mutinga vd. (2011) medya kullanımına yönelik ifade edilen bu motivasyonların, sosyal medya kullanımına yönelik motivasyonlar içinde oldukça uygun olduğunu ifade etmişler ve bu sınıflamaya mükafat (iş, hediye, ödül vs.) ve yetkilendirme (bireylerin sosyal medya ortamlarına katılmalarının etkilerini gösterme istekleri) olmak üzere iki kategori daha eklemişlerdir.

Bireyleri sosyal medya ortamlarını kullanmaya yönelten ve bu ortamlardan doyum elde etmelerini sağlayan kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı, bireylerin sosyal ve psikolojik

ihtiyaçlarını temel almasından ötürü sosyal medya çalışmaları için oldukça elverişli bir yaklaşımdır (Chen, 2011). Bu yaklaşım bireylerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını, bu anlamda amaçlara ulaşabilmeyi, farklı bireylerin aynı medya mesajlarından nasıl farklı şekillerde yararlandıklarını açıklamaktadır. Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımına göre, kullanıcılar bu araçlardan elde ettikleri doyumlar ile birbirlerinden ayrılmaktadırlar (Sheldon, 2008).

Bireylerin sosyal medyayı kullanma amaçları incelendiğinde, sosyal medyanın en fazla başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak amaçlı kullanılmasının sosyal ve kültürel anlamda daha yoğun bir etkileşim sağladığı, dolayısıyla bu amaçla kullananların çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algılarının daha yüksek olduğu ancak çok kültürlü bakış açısına yönelik en düşük doyumun sosyal medyanın akademik bilgi paylaşımı yapmak amaçlı kullanılmasıyla elde edileceği ifade edilebilir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Ayrıca sosyal medya sitelerinde yer alan gruplara üyeliği olan öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algıları herhangi bir gruba üyeliği olmayan öğretmen adaylarının algılarından daha yüksek çıkmıştır. Bu durum grupların üyeleri üzerindeki etkileri ile ilişkili olarak açıklanabilir.

Sosyal medya ortamları, bireysel hareketten çok toplu harekete imkân sağlar. Bu ortamlardaki sosyal hareketlerin çıkış noktası da budur. Sosyal medya ortamlarında oluşturulan gruplar ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmiş insanların oluşturduğu topluluklardır (Toprak, Yıldırım, Aygül, Binark, Börekçi ve Çomu, 2009).

Bugün gruplar bir araya gelip "biz" olmaları sayesinde kendileri gibi düşünmeyenlerin karşısında oluşturdukları güçle sağlam bir şekilde durabilmektedirler. Hatta kendilerinden olmayanlarla karşılaşmak birliklerini ve bağlılıklarını daha da güçlendirmektedir (Shirky, 2010; Akt. Özen, 2012). Sosyal medya kullanımı yaygınlaştıkça toplumsal ilişkiler üzerindeki olumsuz etkileri de bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle yönlendirme etkisi ile kolaylıkla manipüle aracı olarak kullanılması,

gözetimi kolaylaştırması, nefret söylemini yaymaya müsait olması, asimilasyon çalışmaları için fırsat sunması gibi özellikleri ile uzmanlar tarafından eleştirilebilmektedir (Çıngay, 2015). Bu şekilde insanların kendilerinden olmayanları ötekileştirmelerine, onları dışlayıcı tavırlar sergilemelerine neden olabilmektedirler. Dolayısıyla gruplara üyeliği olmayan öğretmen adaylarının olanlara göre farklılıklara karşı daha kucaklayıcı olduklarını, gruplara üyeliği olanların farklılıklara karşı tolerans düzeylerinin azaldığını söyleyebiliriz. Bu nedenle gruplara üyeliği olmayan öğretmen adaylarının olanlara göre çok kültürlü eğitime ilişkin daha olumlu bir bakış açısına sahip olması beklenen bir sonuçtur.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları incelendiğinde; en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin, öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir. Ayrıca en fazla zaman geçirdikleri sosyal medya grubunun içeriği "Kültürel" olan öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime önem verilmesi sonucunda oluşacak durumlara yönelik algıları, "Eğitim", "Eğlence" ve "Diğer" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Sosyal medyada gruplar; sosyal medya üyelerinin meydana getirdiği büyük ya da küçük toplulukları ifade eder (Kietzman vd. 2011). Sosyal medya, kullanıcılarını gruplamaya meyillidir. Çünkü kullanıcıların gruplanması hedef kitle içerisinde yer alan daha fazla insana daha doğru bir şekilde ulaşabilmek için önemlidir (Sarı, 2014). Kullanıcılar amaçları doğrultusunda ilgilerini çeken içeriklere göre dâhil olacakları grupları seçerler. Kültürel içerikli gruplara üye olan bireyler daha fazla kültürel etkileşim içerisinde olduklarından çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime yönelik algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

5.2. "Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi" Boyutuna İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun

içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken; sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına ve aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde; en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu söylenebilir. En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Youtube" ve "Instagram" olan öğretmen adaylarının üniversitede aldıkları eğitimin çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime etkisinin ne olduğuna ilişkin algıları, en fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Twitter" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algılarındaki farklılaşmanın nedeni kullanılan sosyal medya sitesinin kullanıcıları üzerindeki örtük etkisi ile yani sosyal medya sitelerinin eğitim öğretim programlarının örtük boyutunu üstlenmesi ile ilişkili olarak açıklanabilir.

Eğitimin öğretim sürecinin bütün aşamalarında yer alan, bireylerin yaratıcı yönlerini ve kültürel gereksinimlerini açığa çıkaran örtük program (Beydoğan, 2012) içerisinde yer alan sosyal-kültürel etkinlikler aracılığıyla öğrencilere kültürel farkındalık kazandırılabilir. Öğrenci kendi kültürü hakkında bilgi edindikçe sahip olduğu kültüre ilişkin farkındalığını pekiştirir. Bu sayede diğer kültürlerle ilgili farklılıkları eleştirel düşünme kalıbı içerisinde yoğurarak toplumsal hoşgörü anlayışını geliştirebilir (Ersanlı, 2011). Üniversitelerde gerçekleştirilen bütün uygulamaların temelinde de yazılı olmayan ancak yapılan uygulamaları yönlendiren bir sistem gizlidir. Bu sistem ise örtük program aracılığıyla yürütülmektedir (Yüksel, 2002). Uygulamada tüm eğitim kurumlarının bir formal bir de örtük programları bulunmaktadır (Beydoğan, 2012). Öğrencilerin yaşantılarını etkileyen, toplumun norm ve değerlerini içeren örtük program (Demirel, 2011), öğretmen ve yöneticiler tarafından birlikte yürütülen eğilimleri, alışkanlıkları, yönlendirmeleri ve uygulamaları kapsamaktadır (Beydoğan, 2012). Vallance (1983), örtük programın değer aktarımı ve sosyalleştirme gibi süreçlerle ilgili olduğunu vurgulamaktadır. Örtük program,

ahlaki değerleri ve sosyal normları gizil olarak öğrencilere kazandırmaktadır (Giroux, 1983; Akt. Skelton, 1997; Robinson 1985; Akt. Winkler, 2003).

Dolayısıyla sosyal medya ortamları kullanan öğretmen adaylarının kendi üniversiteleriyle veya diğer üniversitelerle etkileşiminin daha kuvvetli ve daha fazla olmasının, yapılacak etkinliklerden haberdar olmasının, bilgi paylaşımını ve işbirliğini sağlamasının, başka insanlarla tanışma imkanı sağlamasının, yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere dâhil olmasının ona çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini söyleyebiliriz. Bu durum sosyal medyanın bireyler üzerindeki gizil işlevi ile açıklanabilir. Albion (2008), sosyal medya araçlarının, öğretmenlerin yetiştirilmesini destekleme bakımından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ajjan ve Harsthone (2008) sosyal medyanın bireyler arasındaki etkileşimi sağladığını ifade etmektedir. McLoughlin ve Lee (2007) ise sosyal medyanın olası yararlarının bağlanabilirlik, sosyal destek, paylaşımda bulunma imkânı ve işbirlikli bilgi keşfini sağlamak olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla sosyal ağların özellikle örtük bilgi dediğimiz bilgilerin aktarılması için kullanılabileceği söylenilebilir.

Bireylerin kişisel gelişimlerini sağlayabilmek için sahip olmaları gereken fikirlerin ve yenilikçi düşüncelerin oluşmasında örtük bilgi oldukça önemli görülmektedir (Strathdee, 2007). Bu açıklamalardan yola çıkarak mekân ve zaman sınırlamasının olmadığı, paylaşım ve etkileşim temelli sosyal medya ortamlarının (Akıncı Vural ve Bat, 2010), kullanıcıların üzerinde örtük bir etkisi olduğu söylenilebilir.

Sosyal medya araçları bazı özellikleri itibariyle birbirlerinden farklılaşmaktadır. Quan-Haase ve Young (2010) Facebook'un sorunları paylaşmak, zaman geçirmek, sosyalleşmek, sosyal bilgi sahibi olmak amacıyla kullanıldığını ifade etmektedirler. Sheldon (2008) ise Facebook'un zaman geçirmek, iletişim kurmak, topluluklara dâhil olmak, arkadaşlık kurmak gibi amaçlar için kullanıldığını belirtmektedir. Bumgarner (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre ise sosyal aktivitenin, sosyal motivasyon sağlama konusundaki en temel motivasyon olduğu belirlenmiştir. Facebook'un sağladığı sosyal etkileşimin ve sosyal faydanın sosyal medya kullanıcıları için oldukça önemli olduğu belirtilmiştir. Joinson (2008) ise çalışmasında, Facebook kullanımının sosyal bağlantı, içerik, paylaşılan kimlikler, sosyal statü, sosyal araştırma ve sosyal ağ gezintisine yönelik doyum sağladığını belirtmiştir. Bu açıklamalar dikkate

alındığında Facebook'u kullanan öğretmen adaylarının üniversitedeki eğitim öğretim süreçlerinde çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime ilişkin yüksek bir algıya sahip olması beklenen bir sonuçtur. Bu sonuçlar dikkate alındığında Facebook'un içerisinde barındırdığı örtük etki ile kullanıcılarına çok kültürlü eğitime ilişkin pozitif bir bakış açısı kazandırabileceği söylenilebilir.

Sosyal medya siteleri kullanıcılar tarafından oluşturulan ve yüklenen multimedya içeriklerinden oluşan sitelerdir (Zarella, 2010). Bazı yazarlar sosyal medya sitelerini içerik toplulukları (Kaplan ve Haenlein, 2009) olarak ifade etmektedirler. Mobil cihazların kullanımının yaygınlaşmasıyla medya paylaşım siteleri daha popüler hale gelmiştir ve bu ortamlar aracılığıyla üretilen içerikler ön plana çıkmaya başlamıştır. Üretilen içerikler eğitsel, sosyal, kültürel vb. alanlarda olabilmektedir (Miletsky, 2010). Bir sosyal medya ve kitle iletişim aracı olarak YouTube, kullanıcılarına, duygu ve düşüncelerini, iletmek istedikleri mesajlarını en kısa zamanda en fazla kişiye ulaştıracak şekilde dünyanın her yerine gönderebilme imkânı sağlamaktadır (Üksel, 2015).

Haridakis ve Hanson (2009) yaptıkları çalışma Youtube kullanıcılarını ele almışlardır. Yaptıkları çalışmanın sonucunda video paylaşma ve izleme nedenleri arasında bilgi arama, sosyal etkileşim, eğlence, kişiler arası bağlantı, birlikte video izleme ve kaçış gibi boyutların olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal olarak aktif olan bireylerin eğlence ve sosyal etkileşim gibi güdülerle video paylaşabildiklerini belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak Youtube'daki videolar üzerinde tartışmanın, video paylaşmanın ve görüntülemenin oldukça önemli bir sosyal etkileşim sağladığını belirtmişlerdir. Bu açıklamalar doğrultusunda içerik paylaşım sitelerinin de eğitim öğretim sürecinin gizil boyutu içerisinde yer aldığı söylenilebilir.

Sosyal medya siteleri içerisinde yer alan Twitter ise sosyal ağın karakteristiklerini tam olarak taşımamaktadır. Mikroblog olarak sınıflandırılan Twitter'da sadece katılımcıların ürettikleri izlenebilmektedir. Bu yüzden Twitter'da takip edilen kişilerin arkadaş ya da akraba olarak sınıflandırılma zorunluluğu bulunmamaktadır (Sarno, 2009). Kullanıcılar arasındaki bağlantının arkadaşlık kurma şeklinde değil de takip etme şeklinde olması Twitter'ın en önemli özelliklerden biridir (Hsu, Liu ve Lee, 2010). Twitter kullanıcıları sosyal çevreler yerine izleyicilere sahiptirler (Weller, Bruns, Burgess, Mahrt ve Puschmann, 2016).

İşlek (2012), Twitter aracılığı ile kullanıcıların tweet atabileceğini, takip ettikleri kullanıcıların tweetlerini okuyabileceklerini, diğer kullanıcılardan iletilerinde bahsedebileceklerini (mention), diğer kullanıcıların iletilerini paylaşabileceklerini (retweet) ifade etmişlerdir. Twitter kullanımına yönelik Johnson ve Yang (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada sosyal doyum sağlama ile Twitter kullanımı arasında belirgin bir ilişkinin söz konusu olmadığı, Twitter kullanımının sosyal güdülerdense bilgi edinme güdüsünü doyurduğu belirtilmiştir. Twitter, özellikle bilgiye ulaşım ve bilgi paylaşımı sağlamada ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla Twitter'ın çok kültürlü bakış açısı kazandırmaya yönelik örtük işlevinin daha az olduğu söylenilebilir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Sosyal medya sitelerinde üyesi oldukları grup/topluluk sayısı fazla olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlüğe ve çok kültürlü eğitime etkisinin daha az olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Sosyal medya, iletişimdeki sınırları azaltmakta, benzer düşüncede bireylerin kolaylıkla ortak bir mekânda buluşmasını sağlamaktadır (Ellison ve Boyd; Akt. Çizmeci, 2014). Sosyal medyanın benzer kişilik özelliklerine ve ilgi alanlarına sahip bireyleri bir araya getirebilme özelliği sayesinde gruplar oluşturulmaktadır (Kılıç, 2015). Gruplar, benzer görüşlere ve düşünce yapılarına sahip bireylerin iletişim kurabildikleri, ortak düşünceler, ilgi alanları ve beğeniler etrafında bir araya geldikleri ortamlar olarak ifade edilebilirler (Shao, 2009). Oluşan grupların aynı amaç etrafında bir araya gelen insanlar olmaları, onları kendi içlerinde kenetlendirirken diğerlerinden uzaklaştırmaktadır. Grupların farklılaşmaları ise kutuplaşmaların oluşmasına neden olmaktadır (Altıntaş, 2003). Oluşan bu durum bireylerde biz ve onlar algısına neden olduğu için (Çakmak, 2012), farklılıklara karşı kucaklayıcı bir tutumun gelişmesine engel olabilmektedir.

Bu durumda öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerinde üyesi oldukları grup sayısının fazla olmasının sosyal medya kullanımın eğitim öğretim sürecinde çok kültürlü bakış açısı kazandırmaya yönelik üstlendiği örtük etkiyi azalttığını söylenilebilir. Çok fazla gruba üye olmanın bireyler üzerinde çok kültürlülüğe yönelik oluşturduğu bu negatif örtük

etki, öğretmen adaylarının üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algılarını daha düşük olarak algılamalarına neden olmuş olabilir.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde; en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Kültürel içerikli grupları takip eden öğretmen adayları üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algılarının en yüksek, "Siyasi" içerikli gruplarda zaman geçiren öğretmen adaylarının algılarının ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda kültürel içerikli sosyal medya gruplarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitime ilişkin olumlu bir bakış açısı kazandırmaya yönelik örtük etkisinin siyasi içerikli sosyal medya gruplarınınkinden daha fazla olabileceği söylenilebilir.

5.3. "Eşitlik ve Adalet" Boyutuna İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algılarının en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Ayrıca en fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook" ve "Twitter" olan öğretmen adaylarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algılarının, en fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Youtube" ve "Instagram" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir.

Kullanılan her sosyal medya aracı kendine özgü özellikler taşımakta, farklı farklı türde hizmetler verebilmekte ve kullanıcıları üzerinde farklı algıların oluşmasını sağlayabilmektedir. Sosyal medya ortamları temsili demokrasiden, katılımcı demokrasiye

geçişte oldukça önemli bir rol üstenmiş durumdadır (Çildan, Ertemiz, Küçük, Tumuçin, ve Albayrak, 2013). Demokrasinin gelişim sürecini yönlendirebilecek bir potansiyele sahip olan sosyal medya (Sayımer, 2014), bireylerin eşitlik ve adalet taleplerini dile getirebildiği bir platform oluşturmaktadır. Prensky, (2001) sosyal medyayı kullanan bireylerin adaletsizliklere ve problemlere karşı daha duyarlı olduklarını, eşitlik, adalet ve özgürlüklerine daha çok değer verdiklerini ifade etmektedir. Don Tapscott (2001) ise ağ nesli olarak ifade edilen gençlerin özgürlüklerine düşkün olduklarını, paylaşımı sevdiklerini ve her konuda araştırma yaptıklarını ifade etmiştir. Son yıllarda sosyal medya, eşitlik, adalet ve özgürlük konusunda sorunlar yaşayan bazı toplumlarda protesto ve isyanları da beraberinde getirmiştir (Utku, 2015).

Sosyal medya araçları içerisinde yer alan mikroblog uygulamalarının, aktivitelerin koordine edilmesi ve fikirlerin paylaşılması konusunda oldukça etkili olduğu söylenebilir (Honeycutt ve Herring, 2009). Twitter, gündemdeki gelişmelerin paylaşıldığı bir mikroblog sistemidir (Kwak vd.,2010). Holotescu ve Grosseck (2010), sanal ortamda farklı fikirleri açıklamak ve tartışmak için ortam yaratmayı, beklenmeyen durumlarda anlık topluluklar oluşturabilmeyi Twitter'ın önemli özellikleri arasında ifade etmişlerdir. Kullanıcılar bu ortamlarda çeşitli bağlantıların, haberlerin, etkinliklerin ve duyuruların bilgisini de paylaşabilmektedirler (Hricko, 2010). Twitter'ın güncel ve popüler konularda sosyal yardım ve enformasyon amaçlı bir gereç olarak kullanılabilmesi, onun küresel haber medyası ve kamusal iletişim platformu olarak başarısını perçinlemektedir. Twitter'ın önemli toplumsal temalar ve olaylar bağlamında kullanılması onun dikkat çeken bir yanıdır (Weller, Bruns, Burgess, Mahrt ve Puschmann, 2016). Kullanıcılar, Twitter aracılığı ile kendilerini özgürce ifade edebilmekte, başkalarının neler hakkında konuştuklarını görebilmekte, tartışmalara katılabilmektedirler (Johnson ve Yang, 2009). Twitter, güncel olanı an be an, kısa ve öz şekilde takip etmek isteyen ve fikirlerini aynı şekilde duyurmak isteyenler için idealdir. Bu ortamlarda düşüncelerin ve tepkilerin geniş kitlelere ulaşması oldukça kolaydır. Olağanüstü hallerde ise paylaşımlar zirveye ulaşmaktadır. (Çıngay, 2015). Dolayısıyla Twitter'ın, birlikteliği sağlayarak sosyal sorumluluk faaliyetleri kapsamında ve toplumsal tepkilerin gösterilmesinde kullanıldığı söylenebilir.

Sosyal ağların en belirgin özelliklerinden birisi iletişim ve etkileşim özelliğidir. Bu özellik sayesinde bireyler çeşitli sosyal medya ortamlarında gruplar oluşturabilir, tartışma başlatabilir, iş birliği sağlayabilirler. Dolayısıyla bireylerin, diğer insanlarla iletişim kurma

ihtiyacı sosyal medya aracılığıyla doyuma ulaşmaktadır. Arap Baharı, bu noktada verilebilecek en belirgin örneklerdendir. Öyle ki, başlangıçta Tunus'ta başlayan daha sonra tüm dünyayı etkisi altına alan bu olayın, son derece ses getirmesinde sosyal medyanın rolü gözden kaçırılmamalıdır. Halk özellikle Facebook üzerinden organize olmuştur (Üksel, 2015). Hatta bazı uzmanlar sosyal medyanın Arap baharında üstlendiği rolü dikkate alarak sosyal paylaşım sitelerinden özellikle Facebook'u devrimlerin yeni lideri olarak ifade etmişlerdir (TSİ, 2011). Yaşanan herhangi bir güncel durum karşısında Facebook aracılığı ile çeşitli paylaşımlarda bulunmak, hedef kitlelere ulaşabilmek, gelişmelerden haberdar olabilmek mümkündür. (Johnson ve Yang, 2009). Bu özellikleri nedeniyle Facebook ve Twitter'ın eşitlik ve adalet algısını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Sosyal medya sitelerini kullanma amaçlarına göre yapılan karşılaştırmalar sonrasında sosyal medya sitelerini en fazla başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak amaçlı kullanan öğretmen adaylarının, çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algılarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ancak sosyal medya sitelerini daha çok akademik bilgi paylaşımı yapmak amaçlı kullanan öğretmen adaylarının, çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algılarının en düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Çünkü kullanım amaçları ve algılanma şekli kişiden kişiye değişim gösteren sosyal medya ağları, kullanılma amaçlarına göre bireylere farklı nitelikler kazandırabilmektedirler (Tutgun Ünal, 2015).

Sosyal medya ortamlarında çok yönlü bir iletişim döngüsü ve geribildirim imkânı bulunmaktadır. Sosyal medya bu bağlamda, kullanıcılara katılımcı, özgür, etkileşimli, adil, ast üst iletişiminin olmadığı bir iletişim ortamı sunmaktadır (Kılıç, 2015). Sosyal medya ortamlarında statü, din, dil ve etnik köken göz ardı edilmektedir. Bu ortamlarda yer alan bireylerin, farklı özelliklere sahip insanlarla aynı ortamda bulunması, kolektif bilincin oluşması, kendilerini özgürce ifade edebilmeleri ve kullanıcıların içerik sağlayıcıya dönüşmesi, içerik ekleyen her bireyin eşit olması bireylerin demokrasi bilincini pekiştirmektedir (Civelek, 2009). Kullanıcı üretimli içeriğin oluşturduğu değişikliklerle etkileşimli ve katılımlı bir kültür oluşmaya başlamıştır (Vickery ve Wunsch-Vincent,

2007). Sosyal medya platformlarında içerik ekleyen, yorum yapan, geri bildirimde bulunan her birey eşit olduğundan, bu ortamların, kullanıcılara, her bireyin eşit haklara sahip olduğu bilinci aşıladığını ve bireylerde eşitlik ve adalet algısını pekiştirdiği belirtilebilir.

Bugün sosyal medya aracılığıyla dünyanın öteki ucundaki hiç tanımadığımız bir insanın ya da bir toplumun yaşadıklarına ortak olabiliyoruz (Özen, 2012). Sosyal medya ortamları aracılığıyla hızlı bir şekilde gerçekleşen haber güncellemeleri ve beraberinde bireylere ulaşan iletiler, insanların içerisinde bulundukları topluma karşı daha duyarlı bir hale gelmesini dolayısıyla duyarlılık düzeylerinin yükselmesini sağlamaktadır.

Bireylerin sosyal medyayı kullanma amaçları incelendiğinde sosyal medyayı en fazla başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak amaçlı kullanan bireylerin, başka toplum ve kültürler hakkında bilgi düzeyinin, farkındalıklarının daha yüksek olduğunu ve farklılıklara karşı pozitif bir bakış açısı kazandıklarını dolayısıyla çok kültürlülük ve çok kültürlülüğün eğitim boyutunu oluşturan çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algılarının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Kültürel" olan öğretmen adaylarının, eşitlik ve adalet algıları, "Eğlence", "Eğitim ve "Diğer" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelen bireylerin oluşturduğu gruplar içerikleri doğrultusunda bireylerin çeşitli konulara ilişkin algıları üzerinde etkili olabilmektedir. Bu durumda kültürel içerikli sosyal medya gruplarının çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim bağlamında eşitlik ve adalet algısı üzerinde eğlence, eğitim ve diğer içerikli gruplara göre daha etkili olması beklenen bir sonuçtur.

5.4.Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Tartışma

5.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Tartışma

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarının çok kültürlü bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündükleri görülmüştür.

Toplumsal ve bireysel kültür, fiziksel dünya ile çok girift ve sürekli değişebilen bir nitelik taşımaktadır. Çevresel faktörleri yok saydığımızda bir kültürden söz etmemiz oldukça zorlaşacaktır. Günümüzde ise fiziksel ortamın yerini sanal ortam kültürleri doldurduğundan (Çıngay, 2015), kültürün sosyal medya üzerinden hem oluşturulduğunu hem de aktarıldığını söyleyebiliriz. Sosyal medya ortamları aracılığıyla hem toplumlar kendi kültürlerini bu sanal platformlara taşıyabilirler hem de bu ortamlarda yeni bir kültürün oluşturulma sürecine katkıda bulunabilirler (İşlek, 2012). Bu ortamların kültürün hem aktarıcısı hem de taşıyıcısı olduğu artık çoğu araştırmacı tarafından kabullenilmiş durumdadır (Kocadaş, 2006).

Kendi özellikleri doğrultusunda kültürel bir dünya oluşturan bu platform (Aydoğan, 2010) aracılığıyla kültürleri farklı coğrafyalara aktarmak ve farklı ülke kültürlerini tanımak oldukça kolaylaşmakta (Bostancı, 2010), kültürlerarası etkileşim sağlanmaktadır (Özen,2012). Farklı ortamlardan, kültürlerden bireylerin yaşadıklarına tanık olmak insanın merak duygusunu arttırmakta, neler olup bittiğinden haberdar olmak ise bireyleri bir kültürlenme sürecine dâhil etmektedir. McLuhan (1964)'a göre sosyal medya bireylere bazı değerler kazandırarak onları geliştirmekte ve farklı kültürel yapılara adapte olmalarını, bu yapılara göre şekillenmelerini sağlamaktadır.

Sosyal medyanın ortaya çıkışı ve sosyal yapı içerisinde kendisine yer buluşu bireyleri toplumları kültürleri etkilemekte; ulusal, kültürel, etnik vb. gibi kimliklere karşı bakış açılarını da değiştirmektedir. (Morley ve Robins, 2002). Sosyal medyanın kullanılması, birey ve toplumun bu ortamlardan etkilenmesini, hayata karşı bakış açılarını daha farklı organize etmelerini sağlamaktadır.

Sosyal medya ile ülke sınırları ortadan kalkmakta ve küreselleşme hız kazanmaktadır. Kişiler arasında sanal bir düşünsel bütünlük meydana getiren sosyal medyanın elektronik küreselleşme olarak adlandırabileceğimiz etkisi (Kızılarslan, 2012), insanların toplum ile bütünleşmelerinde, toplumun kültürel değerlerini kazanmalarında, toplumun bir parçası olmalarında ve yeni kültürel değerler oluşturmalarında önemli bir rol üstlenmiştir (Aslanel, 1993).

Uzakları yakınlaştırma konusunda becerikli olan teknoloji, küreselleşen dünya düzeninde farklı değerleri ve kültürleri bütün bireylere ulaştırmakta ve ortak bir kültürün oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Bostancı, 2010). Bu kültürü kitle kültür olarak ifade etmek mümkündür. Sosyal medya ile ortaya çıkan küreselleşme toplumları kitle kültürü adı altında toplayıp homojenleştirse de bu kitle kültürü içerisinde farklılaşmaya da imkân tanımaktadır (Akdemir, 2004). Sosyal medya araçları kitle kültürünü ortaya çıkarmıştır ve bu kültürün çatısı altında insanları toplamaktadır. Bu anlamda homojen bir kültür oluşturmaktadır. Ancak sosyal medyanın farklı kültürlerin kendilerini ifade etmelerine imkân sağlayan bir platform olması nedeniyle heterojen bir yapı da oluşturabileceği yani çok kültürlü bakış açısını destekleyebileceği de söylenebilir.

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımının çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısı üzerindeki etkilerine ilişkin verdikleri cevaplar incelendiğinde bu etkilerin üniversite öğrencilerinin sosyal ve kültürel açıdan gelişimi için oldukça önemli olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak sosyal medyanın formal eğitimi destekleyici şekilde kullanılmasının getireceği birçok faydanın göz ardı edilmemesi gerektiğini, öğrenciler için sağladığı örtük etkilerin de söz konusu olabileceğini söyleyebiliriz. Özeren ve Akpınar (2016) da internetin öğrenme çevresinin yeni bir değişkeni olduğunu, mekân ve zamandan bağımsız bu sanal değişkenin, öğrencilerin öğrenme süreçlerini hem olumlu hem de olumsuz etkileyebildiğini ancak resmi programda yer almadığı ve yasal bir zemini olmadığı için bu etkilerin örtük program unsurları olarak değerlendirilebileceğini belirtmişlerdir.

Bu konuda olumlu görüş bildirenler sosyal medyanın farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmayı sağladığını, sosyal medyanın farklı kültürlerle etkileşimde bulunma imkanı tanıdığını, sosyal medyanın farklı kültürlerin iç içe olduğu bir platform oluşturduğunu, sosyal medyanın olaylara farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırdığını, sosyal

medyada farklı kültürlerden insanlarla tanışma imkanının olduğunu, sosyal medyada farklı kültürlerden arkadaş edinme imkanının olduğunu, sosyal medyanın farklılıklara saygı duyulması gerektiği bilincini kazandırdığını, sosyal medyanın bireyleri daha hoşgörülü ve duyarlı hale getirdiğini, sosyal medyanın önyargıları ortadan kaldırdığını, sosyal medyanın empati yeteneğini geliştirdiğini, sosyal medyanın bireylere kendi kültürünün dışında farklı kültürlerinde var olduğunu bilincini kazandırdığını, sosyal medyanın farklı insanlarla birlikte etkinlikler yapmaya imkan tanıdığını, sosyal medyanın her bireyin özel olduğu anlayışını kazandırdığını belirtmişlerdir.

Kullanıcılar, sosyal medyanın etkileşim olanağı veren yapısı sayesinde birbirleriyle ve içerikle birebir etkileşime girme fırsatını bulmuşlardır (Kılıç, 2015). Shao (2009) sosyal etkileşimi, bireyleri sosyal medyaya katılmak konusunda motive eden unsurlardan birisi olarak ifade etmiştir. Bireyler sosyal medya ortamlarında diğer kullanıcılarla etkileşime geçebilmekte dolayısıyla etkileşim kurma ihtiyaçlarını giderebilmektedirler. Bu etkileşim e-posta, sosyal ağlar, anlık mesajlaşma, mesaj panoları ve chat odaları vb. aracılığıyla sağlanabilmektedir (Shao, 2009). Muntinga vd. (2011) de sosyal medya kullanımına yönelik motivasyonları açıklarken sosyal etkileşimin bu motivasyonların en önemlilerinden birisi olduğunu bu nedenle bireylerin bu ortamları diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunmak ve sohbet etmek için kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulguları destekleyici nitelikte sosyal medyada kullanıcıların diğer kullanıcılarla olan etkileşiminin onun farklı kültürlerle etkileşimde bulunma imkânı sağladığını da söyleyebiliriz. Bireyler bu etkileşimli ortamlar sayesinde kendi bireyselliğini keşfederken kendi gibi olan kişilerle ağ üzerinde iletişime geçmeleri sağlanmıştır. Bu durum kendi gibi düşünmeyenlerle ilgili irtibatı sağladığından dolayı kişisel olarak düşünceleri de farklılaşmıştır (Düvenci, 2012). Sosyal medya birçok insanın bilgisini, düşüncesin, fikrini paylaştığı bir platformdur. Sosyal medya ortamlarında tecrübe, bakış açısı ve bilgilerin paylaşılması ile ilgilidir (Kılıç, 2015). Bu platformdan nasıl bir bilgi, deneyim, görüş akımı olacağını tahmin edilebilir (Özen, 2012). Sosyal medya aracılığı ile bireyler, yaşadıkları deneyimlere başkalarını ortak edebilmekte ve bu sayede kişiler arası etkileşimin artırılmasına imkân sağlamaktadır. Ayrıca sosyal medya ortamları aracılığı ile çeşitli organizasyonlar oluşturabilmekte ve etkinlik davetleri hazırlanabilmektedir. Sosyal medya, geliştiği süreç boyunca gruplar ve topluluklar

arasında toplanmayı, organize olmayı, planlama ve düzenleme yapmayı kolaylaştırmaktadır (Çıngay, 2015).

Bireyler sosyal medya ortamlarında sadece kullanıcılarla değil içeriklerle de etkileşime geçebilmektedirler. İçerik ve kullanıcı arasındaki etkileşim; içeriğin okunması, diğerleriyle paylaşılması, favorilere eklemesi ve yorum yapılması gibi şekillerde de gerçekleşebilmektedir (Shao, 2009). İçerikle etkileşimin yanı sıra, sosyal medya aracılığıyla bilgiye olan erişimin hızlanması da söz konusudur. Bilgi hızlı bir şekilde üretilip, hızla çoğalmaya ve yayılmaya başlamıştır (Özen, 2012). Araştırmadan elde edilen bulguları destekleyici nitelikte, sosyal medyada kullanıcılarının, içerikle ve diğer kullanıcılarla olan etkileşiminin onun diğer kültürler hakkında bilgi sahibi olmasını kolaylaştırdığı söylenebilir.

Sosyal medyada dünyanın hemen her yerinde gerek sınıf temelli, gerek kimlik temelli, gerek cinsiyet temelli temelli olsun her grup her türlü farklılığı ile birlikte kendisine bir yer bulabilmektedir (Toprak, Yıldırım, Aygül, Binark, Börekçi, Çomu, 2009). Sosyal medya, her toplumdan, kültürden, aidiyetten ve her kesimden kalabalık kitleleri içerisinde barındıran etkileşimli bir platformdur (Yegen, 2013).Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar da sosyal medya ortamlarının farklı ırk, dil, din ve kültürel yapıların iç içe olduğu bir platform olması nedeniyle çok kültürlü bakış açısını desteklediği yönündedir.

Sosyal medyada bireyler günlük hayattaki sınırlamaları, insanlar arasındaki farklılıkları, eksiklik ya da fazlalıkları gözetmemektedirler. Bunun temel nedeni de bireylerin, sosyal medya da olmak istediği kişi hüviyetine bürünebilmesidir (Sarı,2014). Bu ortamları kullanan bireylerin, kendileri gibi olmayan insanlara karşı tolerans geliştirdikleri düşünülmektedir (Düvenci, 2012). Dolayısıyla öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara paralel olarak sosyal medya ortamlarının farklılıklara karşı daha hoşgörülü ve duyarlı bireyler yetişmesini sağladığı söylenebilir.

Sosyal paylaşım ağları, forumlar ve bloglar birbirinden çok farklı kültür ve deneyimlere sahip insan toplulukları arasındaki iletişimi kolaylaştırmakta, farklı seslerin ortaya çıkmasına destek olmaktadır. Bireyler farklı görüşlerini ve fikirlerini bu ortamlarda istedikleri gibi ifade edebilmektedirler (Özen, 2012). Bu durum sosyal medyayı kullanan bireylerin farklılıkların farkında olmasını sağlamakta, bireylere kendi kültürlerinin dışında

kültürlerinde var olduğu bilincini aşılamaktadır. İnternet ortamlarında kurulan iletişim, kullanıcıların birbirleri hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıkları bir iletişim şeklidir. Bu, sosyal medyanın bireylere sağladığı önyargısız bir iletişim şansıdır ki bu iletişim şeklinin gerçek hayatta uygulanabilirliği pek mümkün değildir (Özen, 2012).

Sosyal medya kullanımının çok kültürlü bakış açısı kazandıramayacağını ifade edenler sosyal medyada insanların sadece kendilerine yakın görüşlere sahip insanlarla iletişim içerisinde olduğunu, sosyal medyada gerçek duygu ve düşüncelerin yansıtılmadığı, sosyal medyanın insanlar arasında kutuplaşmaya neden olduğunu, sosyal medyanın içerisinde bilgi kirliliği barındırdığını, sosyal medyanın insanları örgütlemek için kullanıldığını, sosyal medyanın algı yönetiminde kullanıldığını, sosyal medyada insanların baskın kültürü destekleyen davranışlar sergilediğini, sosyal medyanın kültürel asimilasyona neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal medya ortamları aynı görüşü savunan insanların bir araya gelmesi ile birbirlerini etkileyen insanların oluşturdukları zincirlerden oluşmaktadır (Büyükşener, 2009). Bu ortamlarda aynı görüşler etrafında bir araya gelen insanların oluşturdukları grupların, kendilerinden farklı düşüncelere sahip olan insanları nefret söylemlerine maruz bıraktıklarını söylemek de yanlış olmayacaktır (Kızılarslan, 2012). Gerçekleştirilen çalışma ve araştırmalar, internet ortamlarında bireylerin günlük hayatlarına göre daha saldırgan ve cüretkâr olduklarını önermesi üzerine odaklanmaktadır (Joinson, 2007). Elmas ve Kurban (2011) da, sosyal medya ortamlarında cinsiyetçiliğin, ırkçılığın ve nefret söylemlerinin çok fazla yer aldığını ve bunların endişe verici olduğunu ifade etmektedirler.

Sosyal medyayı kullanan bireyler aynı zamanda içerik üreticisi durumundadırlar ve içeriğin neredeyse tamamı kullanıcılar tarafından oluşturulmaktadır (Bostancı, 2010). Bu durum sosyal medya ortamlarında bilgi kirliliğinin oluşmasına neden olmaktadır. Artan bilgi akışıyla birlikte oluşan bilgi kirliliği arasında kalan birey, bu ortamlarda yer alan bilgilerin doğruluğu ve güvenirliği konusunda kararsızlıklar yaşamaktadır. Haberin ve bilginin doğru kaynağı olarak bireylerin kendilerini görmeleriyle birlikte ürettikleri ve paylaştıkları içerikler, var olan bilgi kirliliğinin daha da artmasına neden olmaktadır (Babacan, Haşlak ve Hira, 2011). Bu sonuç Koçak (2012)'ın yaptığı araştırma sonucu ile elde edilen bireylerin bu ortamlarda gerekli ya da gereksiz her şeyi paylaşmalarının, kirliliğini arttırdığı bulgusu ile paralellik göstermektedir. İyi bir sosyal medya

kullanıcısının, bu ortamlarda yer alan bilgilerin doğruluğunu değerlendirebilmesi, teknolojiyi başkalarına zarar verecek şekilde kullanmaması, bu ortamlardaki davranışlarının etik sonuçlarının farkında olması, paylaşımlarında ve işbirliği içerisinde olduğu durumlarda doğru tutumlar sergilemesi ve diğer bireyleri de bu doğrultularda yönlendirmesi gerekmektedir (Çubukçu ve Bayzan, 201)

Sosyal medyanın unutulmaması gereken fonksiyonlarından bir diğeri ise bu ağların yönlendirme etkisinin olmasıdır (Büyükşener, 2009). Medya kamuoyunun ne üzerinde düşünmesi gerektiğini belirlerken bir yandan da onların ne yapması gerektiğine ilişkin yönlendirmelerde bulunmaktadır. Son dönemlerde gündem belirleme konusunda yapılan çalışmalarda, medyanın düşüncelerimiz üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir (Kılıç, 2015). Entelektüel ve eğitsel açılardan kendilerini geliştirmiş olan kullanıcılar, bu ortamlardan ne alacaklarını daha iyi bilirler daha bilinçlidirler ve daha seçicidirler. Ancak toplumun geniş bir kesimini oluşturan ortalama izleyici grubundan, kitle iletişim araçlarından alacağı bilginin ne oranda alınmaya ve kullanılmaya değer olduğunu analiz etmesi de beklenmemelidir. Çünkü ortalama izleyici genellikle kitle iletişim aracı ne verirse onu almaya hazırdır (Güngör, 2013). Bu açıklamalardan yola çıkarak sosyal medyanın algı yönetiminde kullanıldığı takdirde başarılı olabileceği yorumu yapılabilir.

Sosyal medya ortamlarında kullanıcı çevresel etkenlerden tamamiyle kopuk değildir, paylaşımlarını bu ortamlardaki çevresine göre sınırlandırarak gerçek düşüncelerini saklar. Bu ortamlarda her hareketin kaydedilerek incelenebilmesi, siyasi ve sosyal baskıların artması ile bireylerin gerçek düşüncelerini sakladıkları, paylaşmaktan çekindikleri veya beğenileceğini düşündükleri şekilde kendilerini yansıttıkları görülmektedir. (Çıngay, 2015). Sürekli izleniyor oldukları düşüncesi içerisindeki bireyler sosyal baskı hissedip kendilerini çoğunluğun düşündüğü şekilde davranmaya mecbur hissetmekte; kabullenilmemekten, dışlanmaktan korktukları için gerçek duygu ve düşüncelerini yansıtmamaktadırlar. Kılıç (2015) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda katılımcıların akranları tarafında soyutlanma ve içerisinde bulundukları toplumdan dışlanma kaygısını taşıdıkları, bu korkular nedeniyle farklı tercihlere ya da görüşlere sahip olduklarının bilincinde olan bireyler özgürce paylaşımda bulunmaktan çekindikleri ifade edilmiştir.

Babacan vd. (2011), toplumsal hareketlerde bir iletişim ortamı olarak sosyal medyanın ne kadar önemli olduğunun anlaşılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sosyal

medya kamusal alanda dağınık olan toplumu bir araya getirerek sosyal hareketleri oluşturmakta aynı zamanda, sosyal hareketlerin örgütlenme olayına da teknik bir çözüm getirmektedir (Sarı, 2014). Son zamanlarda sosyal medyanın örgütlenmeler için de kullanıldığı görülmektedir (Toprak, Yıldırım, Aygül, Binark, Börekçi ve Çomu, 2009). Sosyal ağ kullanıcılarının sayısı sürekli artmakta ve kullanıcılar bu ortamlarda istedikleri konularda örgütlenerek bu faaliyetlerini sosyal hayatlarına da taşıyabilmektedirler (Özkan, 2013). Castells sosyal ağların toplumsal hareketlerde örgütlenmelere etkisi üzerine yaptığı çalışmada, bu ortamlarda insanların öncelikle zihinsel olarak toplumsal hareketlere hazırlandığına dikkat çekmektedir (Castells, 2005). Sosyal medya yaygınlaştıkça aracılık ettiği toplumsal ilişkilere olumsuz etkileri sorun olarak ortaya çıkmakta ve belirginleşmektedir. Sosyal medya özellikle asimilasyon çalışmaları için de bulunmaz bir fırsat sunmaktadır (Çıngay, 2015).

Medya, gerçekliği şekillendirmede ve durum belirlemede oldukça önemli bir etkiye ve role sahiptir. "Propaganda amaçlı olaylar" veya "suni gündemler" oluşturabilme gücüne sahip olan sosyal medya, gerçekleri ve olayları kendi bakış açısı doğrultusunda çarpıtabilmektedir. Hatta bazen insanların dikkatlerini istenilen konulara çekip amaçlanan tepkilerin yaratılabilmesi için suni gündemler oluşturabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medyanın en azından olayları olduğundan farklı gösterebilme, gerçekleri istismar edebilme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir (Aslan, 2004).

5.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Tartışma

Araştırmada öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından olumlu olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Çok kültürlü eğitim, okullarda eşitliği ve çoğulculuğu destekleyen eleştirel bir yapıya sahiptir. Bu eğitim türü, farklı gruplar arasında etkileşim sağlamayı hedeflemektedir. Bu nedenle, çok kültürlü eğitim, gruplar arasında iş birliğinin sağlanmasında, okullardaki iyileştirme çalışmalarında oldukça önemli görülmektedir. Bu

yapı içerisinde okulların tüm bireyleri kapsayan bir hal alması beklenir (Bohn ve Sleeter, 2000).

Çok kültürlü eğitim öğrencilerin başka kültürlerle aralarında var olan kültürel sınırları kaldırmalarını, kendi toplumlarının kültürlerini anlamalarını, tüm bireyleri mutlu edebilecek bir toplumun inşa edilmesini sağlamaktadır (Banks, 1995). Ayrıca demokrasi ve insan hakları konularının toplum bünyesinde benimsenmesini, sosyal anlaşmazlıkların çözülmesini, farklı kültürel yapılar arasında köprüler kurulmasını sağlamaktadır (Kaya ve Aydın, 2014).

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumlu sonuçlar doğuracağını ifade edenler bu düşüncelerinin nedeni olarak farklılıklara karşı saygılı bireyler yetiştirildiğini, farklılıkların kaynaşmasını sağlayan bütünleştirici bir etkisinin olduğunu, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlandığını, farklılıklara karşı hoşgörülü ve duyarlı bireyler yetiştirildiğini, farklı perspektiflerden bakabilen bireylerin yetiştirildiğini, bireylere çoğulcu bir bakış açısı kazandırdığını, başarıyı artırdığını, eğitim-öğretim ortamında daha olumlu bir iklim oluşturduğunu, bireylerin empatik becerilerini artırdığını, herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil eden etkinlikler yapıldığını, farklılıkların farkında farkındalık düzeyi yüksek bireylerin yetiştirildiğini, bireylerin yaşadıkları topluma karşı hissettikleri aidiyet duygusunu artırdığını ve daha renkli bir eğitim ortamı oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Kültür içgüdüsel ve kalıtımsal değildir, bireylerin önceki yaşantılarından kazandığı değerler ve alışkanlıklar bütünüdür (Güvenç 1994; Akt. Karaçor, 2007). Dolayısıyla çok kültürlü bir eğitim öğretim ortamında yetişen bireylerin farklılıklara hoşgörülü, duyarlı ve saygılı, farklı perspektiflerden bakabildiklerini, çoğulcu bir bakış açısına sahip olduklarını söyleyebiliriz (Karaçor, 2017). Bu nedenle de çok kültürlü eğitim aracılığıyla topluma yabancılaşan ve toplumdan kopan bireylerin eğitim öğretim sürecine dâhil edilerek yeniden toplumla bütünleşmeleri sağlanabilmektedir.

Ameny- Dixon (2011)' e göre çok kültürlü eğitim kültürel zenginlik oluşturmakta, farklı kültürel gruplar arasındaki uyumu sağlamakta, bireylerin kalıplaşmış yargılarını ortadan kaldırmakta, farklılıklara ilişkin sorunları ortadan kaldırmaktadır. Çok kültürlü eğitimin gerekliliğine inanan Parekh (2002) ise çok kültürlülüğün bireylere aidiyet duygusu kazandırdığını, farklı kültürel yapılara sahip bireylere dialog kurma imkanı

sağladığını ifade etmektedir. Aynı şekilde Listyna (2002) da çok kültürlülüğün merkeze alındığı bir eğitim sistemi içerisinde yetişen bireylerin, farklı kültürel yapılara sahip bireylerle dialog kurabildiklerini, bütünleştirici insani duygu ve düşüncelere sahip olduklarını belirtmektedir. Çünkü bu çok kültürlü yapı farklılıklar arasındaki geçişleri destekleyen pratikleri ve politikaları içermektedir.

Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını ifade edenler bu görüşlerinin nedeni olarak bireylerin farklı kültürlere hitap eden bu yapıyı kabullenmek istemediğini, eğitim öğretim ortamlarında etkili iletişimin sağlanamayacağını, eğitim öğretim sürecinde ve eğitim öğretim ortamlarında herkesi kapsayan bir düzenlemenin zor olacağını, milliyetçi ruhun zedeleneceğini, eğitim öğretim ortamında farklı dillerin kullanılmasını istemediklerini ve başarıyı düşüreceğini ifade ettikleri görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer şekilde bazı araştırmacılar çok kültürlü eğitimin bir ülke içerisinde yer alan farklı kültürel gruplar arasındaki iletişimi olumsuz etkileyeceğini, kültürel farklılıklara sahip olan grupların kendi içlerine kapanmalarına neden olabileceğini, amaçlananın aksine farklı kültürel gruplar arasında bir hiyerarşi oluşturacağını ve bunların sonucu olarak da toplumun birbirlerine yabancılaşan bireylerin oluşturduğu bir yapı haline geleceğini savunmaktadırlar (Çarpar, 2012).

Ayrıca çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının bazılarının çok kültürlü eğitimin benimsenmesi sonucunda, bireylerin sahip oldukları milliyetçi anlayışın zedeleneceğini düşündükleri görülmektedir. Ancak milliyetçilik, kendi milliyeti dışındakileri dışlamak değil, başkalarıyla dünyayı, eşit adil, anlamlı ve istismar edilmeden paylaşabilecek gurur ve olgunluğa erişmektir. Milliyetçilik hem diğer milletlerin varlığına hem de kendine saygı duyarak toplumu her alanda yaşama hakkına sahip kılmadır. Milliyetçiliği, kanda veya ırkta değil mensup olma şuurunda aramak gerekmektedir (Beşirli, 2011). Dolayısıyla çok kültürlü eğitimin milliyetçilik anlayışına zarar verebilecek bir eğitim sistemi olmadığı söylenebilir.

5.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Tartışma

Araştırmada öğretmen adaylarının üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerinde olumlu etki bir yaptığını belirttikleri görülmüştür.

Bireyler hayatları boyunca bir kültürlenme sürecinin içerisinde yer almakta ve çok çeşitli kültürel etkilerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Kültürlenme sürecinde bireyler, öncelikle kendi toplumlarının kültürel değerlerini öğrenirler. Ancak sadece kendi kültürlerini öğrenmekle kalmaz, farklı şekillerde öteki toplumların kültürel değerleri ile de tanışmış olurlar (Kayan ve Tuna, 2008).

Toplumsal katmanlar arasında geçişi sağlayan üniversiteler (Scott, 2002) de bireyleri farklı kültürler ile etkileşime geçiren bir kanal olarak ifade edilebilir. Üniversite ortamları bireylerin farklı kültürlere yönelik farkındalığını artırmakta, farklı kültürel yapılar arasında meydana gelen diyaloglar aracılığıyla bireylere farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırmakta, farklılıklara hoşgörü ile yaklaşılmasını sağlamaktadır. Bu süreçte aynı ortamda yer alan bireyler, karşılıklı olarak birbirlerinin kültürel gelişim süreçlerini etkilemektedirler.

Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumlu etki yaptığını belirten görüşler içerisinde farklı kültürlerden bireylerle ortak yaşantı ve deneyim kazandırması, farklı kültürlerle uyum içerisinde yaşamayı öğretmesi, farklı kültürlerle iç içe olan eğitsel ve sosyal bir yaşam alanı sağlaması, herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği bilincini kazandırması, farklı kültürlerden insanlarla bir araya getirerek onları benimsemeyi kolaylaştırması, farklılıkları zenginlik olarak görmeyi sağlaması, önyargıları ortadan kaldırması, farklı kültürlerden arkadaş edinme imkânı sağlaması, öğrenci değişim programları aracılığıyla farklı kültürlerle birlikte olma imkânı sağlaması, yabancı dil bölümünde okumanın sağladığı avantajlar, öğretim elemanlarının farklılıklara karşı sergilemiş oldukları olumlu tavırlar yer almıştır.

Üniversite öğrencileri, toplumsal rol belirleme aşamasında olan, toplumsal kimlik edinme süreci yaşayan bireylerdir. Toplumun kültürel sınırları ve bu anlamda sağladığı

imkânlar, gençlerin aidiyet duygularını ve kimliklerini şekillendirmektedir (Şahin, Şahin Fırat ve Zoraloğlu, 2010). Bu şekillenme sürecinde üniversitelerinde oldukça önemli bir role sahip olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü üniversiteler öğrencilere farklı kültürel deneyimler kazandırmakta, farklı kültürel yapıların yer aldığı eğitsel ve sosyal bir yaşam alanı sağlamakta, farklı kültürlerden insanlarla bir araya getirerek onları benimsemeyi kolaylaştırmaktadır.

Türkiye'de artan küreselleşmenin de etkisiyle birçok yabancı öğrenci Erasmus, Sokrates gibi Avrupa Birliği Eğitim Programları ile ülkemize gelebilmektedir. Bu programlar farklı kültürlerden gelen gençlerin kaynaşmasını sağlayarak, öğrencilere hoşgörü, saygı, anlayış kazandırmakta, huzurlu bir ortamın oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Etnik köken, cinsiyet, din, dil ayrımcılıklarının yapılmadığı, farklılıklara saygı ilkesiyle oluşturulan bu ortamlarda, bireylerin barış kültürünü kazanmaları da kolaylaşmaktadır (Demir ve Demir, 2009). Bireylerin farklı kültürel yapılara sahip bireylerle sağlıklı bir iletişim gerçekleştirebilmeleri için önyargılarından kurtulmuş olmaları gerekmektedir. Etkili bir iletişimin önündeki en büyük engel önyargılardır. Üniversitelerin de farklı kültürlerdeki bireyleri bir araya getirmesi sebebiyle, farklı kültürlere sahip bireylerin ortak yaşantı ve deneyim kazanmalarına, farklılıkları benimsemelerine ve mevcut ön yargılarını ortadan kaldırmalarına yardımcı olduğu söylenebilir.

Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumsuz etki yaptığını belirten görüşlerin; farklı kültürler arasında ortaya çıkan çeşitli gerilimler, öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı sergilemiş oldukları eleştirel tavırlar, bazı etnik kökenlere ait bireylerin sergilemiş oldukları olumsuz tavırlar, eğitim programlarının çok kültürlü yapıya uygun hazırlanmaması nedeniyle herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil edemeyeceği şeklinde ifade edildiği görülmüştür.

Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmen adaylarının çok kültürlülüğe karşı olumsuz bakış açısı kazanmalarının nedeni olarak resmi programın çok kültürlü yapıya hizmet etmediğini ifade ettikleri görülmüştür. Ancak bunun yanı sıra öğretmen adaylarının çok daha büyük bir kesiminin eğitim öğretim ortamında yaşanan çeşitli gerilimlerden, olumsuz tavırlardan, öğretim elemanlarının sergiledikleri dışlayıcı tavırlardan etkilendikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarını olumsuz yönde etkileyen bu faktörlerin örtük program

kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Çünkü eğitim öğretim ortamındaki öğrenci- öğretmen etkileşimleri, eğitim-öğretim ortamının iklimi örtük programın kapsamını oluşturmaktadır. Dolayısıyla örtük programın öğretmen adayları üzerinde en az resmi program kadar etkili olduğunu ve öğretmen adayları üzerindeki etkilerinin göz ardı edilmemesi gerektiği söylenebilir.

Eğitim öğretim ortamındaki eğiticilerin davranışları, tepkileri ya da hareketleri öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde oldukça etkilidir. Eğitimcilerin öğrencilere istemeden ya da isteyerek bazı mesajlar vermektedirler. Bu mesajların örtük program kapsamında ele alınması gerekli ve zorunludur. Eğitim öğretim ortamında örtük programa gereken özenin gösterilmemesi, öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkilerin yanlış ya da eksik anlaşılmasına neden olabilmektedir. Eğitimcilerin resmi programda görünmeyen, isteyerek ya da istem dışı öğrettiklerinin neler olduğunun farkına varmaları, öğrencilerin davranışlarının ve öğrenme süreçlerinin örtük program mesajlarından nasıl etkilendiğinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir (Akbulut, 2011).

Ayrıca araştırma sonucunda öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı eleştirel tavırlar sergiledikleri bulgusu alandaki bazı araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmaların sonucunda üniversite yöneticilerinin ve öğretim elemanlarının çok kültürlü eğitime ilişkin istenilen yeterlik düzeyine sahip olmadıkları ifade edilmiştir. Dolayısıyla çok kültürlü eğitim uygulamalarını eğitim-öğretim sürecinde kullanmak istemedikleri ve çok kültürlü eğitime karşı önyargılı davrandıkları tespit edilmiştir (Cırık, 2008).

Açık uçlu sorular incelendiğinde öğretmen adaylarının "sosyal medyanın çok kültürlü bakış açısına olan etkisi" ile "üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısına etkisi" ne ilişkin görüşlerinin benzer olduğu görülmüştür. Sosyal medya, ortamları içerisinde bireyler ve topluluklar barındıran, bireyler ve toplulukları birbirlerine bağlayan ve aralarındaki iletişimi ve etkileşimi sağlayan iletişim kanallarıdır (Özel, 2012). Üniversitede bu kanallardan birisi olarak düşünülebileceği için çok kültürlü eğitime ilişkin benzer etki yapmaları beklenen bir sonuçtur.

Bu durum sosyal medyanın günlük hayata benzer özellikler taşıması ile de açıklanabilir. Yapılan bir çalışmada da bu yorumu destekleyici sonuçlar bulunmuştur.

Öğrenciler, Facebook'u sosyal hayatla özdeşleştirmiş ve aralarındaki ilişkiyi farklı şekillerde açıklamışlardır (Eren, Çelik ve Aktürk, 2014):

- Facebook'un içerisinde her şey vardır, yani hayat gibidir.
- Facebook'ta bireyler birbirlerinin arkalarından yorum yaparlar ama insanların sonradan haberi olur yani hayat gibidir.
- Facebook birçok şeyi bilir ve birçok kişiyi tanır yani insan gibidir.
- Facebook bir insanın sahip olabileceği özelliklerin neredeyse hepsini taşıyor yani insan gibidir.
- Dünyadaki her şey Facebook'da da var yani Facebook dünya gibidir.

6. SONUÇLAR

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma durumlarına göre çok kültürlü eğitime ilişkin algıları incelenmiştir. Bu bağlamda ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

6.1. "Çok Kültürlü Eğitimin Sonuçları" Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının "çok kültürlü eğitimin sonuçlarına" ilişkin algılarının, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken; sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacının öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak", "Haberleri ve gündemi takip etmek", "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum,vs. paylaşımı yapmak", "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" ve "Akademik bilgi paylaşımı yapmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algılarının "Diğer" amaçlar için kullanan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak", "Haberleri ve gündemi takip etmek" ve "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin

algılarının “Akademik bilgi paylaşımı yapmak” amaçlı kullanan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.

- Sosyal medya sitelerini en fazla “Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak” için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algılarının “Arkadaşlarımla iletişim kurmak” amaçlı kullanan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçlarına ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise;

- Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı “1-10 arası” olan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, “Üye değilim” olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin algıları incelendiğinde; en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise;

- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği “Kültürel” olan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, ”Eğitim”, “Eğlence” ve “Diğer” olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6.2. “Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime Etkisi” Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine” ilişkin algıları en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken; sosyal medya sitelerini

kullanma amacına, sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde; en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise;

- En fazla kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Youtube" ve "Instagram" olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları, "Twitter" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısına göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısının öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise;

- Sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup sayısı "1-10 arası" ve "11-20 arası" olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları, "21 ve daha fazla" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları incelendiğinde**;** en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisi boyutuna ilişkin puanları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği " Kültürel", "Eğitim" ve "Eğlence" olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları, "Siyasi" olan öğretmen adaylarının algılarından anlamlı olarak daha yüksektir.
- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği " Kültürel", "Eğitim" olan öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisine ilişkin algıları, "Eğlence" olan öğretmen adaylarının algılarında anlamlı olarak daha yüksektir.

6.3. "Eşitlik ve Adalet" Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının "eşitlik ve adalet" algıları en fazla kullanılan sosyal medya sitesine, sosyal medya sitelerini kullanma amacına, en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken; sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama geçirilen zamana, sosyal medya sitelerine üyelik sürelerine, sosyal medya sitelerindeki toplam arkadaş sayısına, aktif kullanılan sosyal medya sitesi sayısına, sosyal medya sitelerinde üyesi olunan grup/topluluk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla kullanılan sosyal medya sitesine göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; en fazla kullanılan sosyal medya sitesinin öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- En fazla zaman kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Twitter" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Youtube" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- En fazla zaman kullandıkları sosyal medya sitesi "Facebook", "Twitter" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Instagram" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.

Araştırmada sosyal medya sitelerinin en fazla kullanılma amacına göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; sosyal medya sitelerinin en fazla

kullanılma amacının öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" "Haberleri ve gündemi takip etmek", "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Diğer" amaçlı için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" "Haberleri ve gündemi takip etmek", "Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Akademik bilgi paylaşımı yapmak" amaçlı için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.
- Sosyal medya sitelerini en fazla "Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak" için kullananların çok kültürlü eğitimin sonuçları boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması "Haberleri ve gündemi takip etmek" ve" Fotoğraf, video, müzik, anlık durum, vs. paylaşımı yapmak" ve "Arkadaşlarımla iletişim kurmak" için kullanan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.

Araştırmada en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğine göre öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet algıları incelendiğinde; en fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriğinin öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanları üzerinde etkili bir değişken olduğu görülmüştür. Yapılan karşılaştırmalar sonrasında ise;

- En fazla zaman geçirilen sosyal medya grubunun içeriği "Kültürel" olan öğretmen adaylarının eşitlik ve adalet boyutuna ilişkin puanlarının sıra ortalaması, "Eğlence", "Eğitim ve "Diğer" olan öğretmen adaylarının puanlarının sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6.4.Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitimle İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

6.4.1. Sosyal Medya Ortamlarını Kullanmanın Çok Kültürlü Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarının çok kültürlü bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündükleri görülmüştür.

- Bu konuda olumlu yorum bildirenler sosyal medyanın farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmayı sağladığını, sosyal medyanın farklı kültürlerle etkileşimde bulunma imkanı tanıdığını, sosyal medyanın farklı kültürlerin içiçe olduğu bir platform oluşturduğunu, sosyal medyanın olaylara farklı perspektiflerden bakabilme becerisi kazandırdığını, sosyal medyada farklı kültürlerden insanlarla tanışma imkanının olduğunu, sosyal medyada farklı kültürlerden arkadaş edinme imkanının olduğunu, sosyal medyanın farklılıklara saygı duyulması gerektiği bilincini kazandırdığını, sosyal medyanın bireyleri daha hoşgörülü ve duyarlı hale getirdiğini, sosyal medyanın önyargıları ortadan kaldırdığını, sosyal medyanın empati yeteneğini geliştirdiğini, sosyal medyanın kendi kültürünün dışında farklı kültürlerinde var olduğunu bilincini kazandırdığını, sosyal medyanın farklı insanlarla birlikte etkinlikler yapmaya imkan tanıdığını, sosyal medyanın her bireyin özel olduğu anlayışını kazandırdığını belirtmişlerdir.

- Sosyal medya kullanımının çok kültürlü bakış açısı kazandıramayacağını ifade edenler sosyal medyada insanların sadece kendilerine yakın görüşlere sahip insanlarla iletişim içerisinde olduğunu, sosyal medyada gerçek duygu ve düşüncelerin yansıtılmadığı, sosyal medyanın insanlar arasında kutuplaşmaya neden olduğunu, sosyal medyanın içerisinde bilgi kirliliği barındırdığını, sosyal medyanın insanları örgütlemek için kullanıldığını, sosyal medyanın algı yönetiminde kullanıldığını, sosyal medyada insanların baskın kültürü destekleyen davranışlar sergilediğini, sosyal medyanın kültürel asimilasyona neden olduğunu ifade etmişlerdir.

6.4.2. Çok Kültürlü Eğitimin Benimsenmesinin, Eğitim Sistemi Açısından Sonuçlarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmada öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından sonuçlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin sonuçlarını eğitim sistemi açısından olumlu olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

- Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumlu sonuçlar doğuracağını ifade edenler bu düşüncelerinin nedeni olarak farklılıklara karşı saygılı bireyler yetiştirildiğini, farklılıkların kaynaşmasını sağlayan bütünleştirici bir etkisinin olduğunu, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlandığını, farklılıklara karşı hoşgörülü ve duyarlı bireyler yetiştirildiğini, farklı perspektiflerden bakabilen bireylerin yetiştirildiğini, bireylere çoğulcu bir bakış açısı kazandırdığını, başarıyı artırdığını, eğitim-öğretim ortamında daha olumlu bir iklim oluşturduğunu, bireylerin empatik becerilerini artırdığını, herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil eden etkinlikler yapıldığını, farklılıkların farkında farkındalık düzeyi yüksek bireylerin yetiştirildiğini, bireylerin yaşadıkları topluma karşı hissettiği aidiyet duygusunu artırdığını, daha renkli bir eğitim ortamı oluşturduğunu belirtmişlerdir.
- Çok kültürlü eğitim sisteminin benimsenmesinin eğitim sistemi açısından olumsuz sonuçlar doğuracağını ifade edenler bu görüşlerinin nedeni olarak bireylerin farklı kültürlere hitap eden bu yapıyı kabullenmek istemediğini, eğitim öğretim ortamlarında etkili iletişimin sağlanamayacağını, eğitim öğretim sürecinde ve eğitim öğretim ortamlarında herkesi kapsayan bir düzenlemenin zor olacağını, milliyetçi ruhun zedeleneceğini düşündüklerini, eğitim öğretim ortamında farklı dillerin kullanılmasını istemediklerini, başarıyı düşüreceğini ifade ettikleri görülmüştür.

6.4.3. Üniversite Eğitiminin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bakış Açısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşlerden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmada öğretmen adaylarının üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen

adaylarının büyük çoğunluğunun üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerinde olumlu etki bir yaptığını belirttikleri görülmüştür.

- Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumlu etki yaptığını belirten görüşler içerisinde farklı kültürlerden bireylerle ortak yaşantı ve deneyim kazandırması, farklı kültürlerle uyum içerisinde yaşamayı öğretmesi, farklı kültürlerle iç içe olan eğitsel ve sosyal bir yaşam alanı sağlaması, herkesin eşit haklara sahip olması gerektiği bilincini kazandırması, farklı kültürlerden insanlarla bir araya getirerek onları benimsemeyi kolaylaştırması, farklılıkları zenginlik olarak görmeyi sağlaması, önyargıları ortadan kaldırması, farklı kültürlerden arkadaş edinme imkânı sağlaması, öğrenci değişim programları aracılığıyla farklı kültürlerle birlikte olma imkânı sağlaması, yabancı dil bölümünde okumanın sağladığı avantajlar, öğretim elemanlarının farklılıklara karşı sergilemiş oldukları olumlu tavırlar yer almıştır.
- Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısını üzerinde olumsuz etki yaptığını belirten görüşlerin; farklı kültürler arasında ortaya çıkan çeşitli gerilimler, öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı sergilemiş oldukları eleştirel tavırlar, bazı etnik kökenlere ait bireylerin sergilemiş oldukları olumsuz tavırlar, eğitim programlarının çok kültürlü yapıya uygun hazırlanmaması nedeniyle herkesi eğitim öğretim sürecine dâhil edemeyeceği şeklinde ifade edildiği görülmüştür.

7. ÖNERİLER

7.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarının sosyal medyayı kullanma amaçlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının sosyal medyayı çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açıları üzerinde olumlu bir etki oluşturacak amaçlar çerçevesinde kullanmaları için yönlendirilmeleri gerekmektedir.

- Öğretim elemanlarının tavır ve davranışlarının farklılıklara karşı daha kucaklayıcı bir hal alması sağlanmalıdır. Çünkü öğretim elemanlarının çok kültürlülüğe yönelik algıları sosyal öğrenme yoluyla öğretmen adaylarına aktarılabilmektedir.

- Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medya ortamlarını kullanma durumlarının çok kültürlü bakış açıları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (%70.9) sosyal medya kullanımının çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabileceğini düşündükleri görülmüştür. Dolayısıyla sosyal medya ortamlarının öğretmen adaylarına çok kültürlü bakış açısı kazandırmak için kullanılmasını önerilebilir.

- Sosyal medyanın çok kültürlü bir bakış açısı kazandıramayacağını ifade eden öğretmen adaylarının oranı %20.25 olarak bulunmuştur. Bu olumsuz görüşlerin nedenlerinin incelenmesi, bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak çalışmaların yapılması önerilebilir.

- Yapılan araştırmanın sonucuna göre sosyal medya gruplarına üye olan öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin algılarının üye olmayan öğretmen adaylarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum sosyal medya gruplarının aynı düşünceye sahip insanları bir araya getirmesi, "biz" ve "ötekiler" anlayışı oluşturması ile açıklanmıştır. Dolayısıyla öğretim elemanları tarafından sosyal medya grupları oluşturularak, oluşturulan gruplara farklı görüşlere sahip bireylerin katılımı sağlanmalı ve tüm bireylere kendilerini hoşgörülü bir ortam içerisinde ifade edebilme imkânı verilmelidir. Öğretim elemanları bu ortamların düzenleyicisi olarak süreçte yönetici

vasfıyla yer almalıdırlar. Bu şekilde sosyal medya gruplarının kutuplaştırıcı değil de uzlaştırıcı bir işlev üstlenmesi sağlanmaya çalışılmalıdır.

- Üniversite eğitiminin çok kültürlü eğitime etkisini değerlendirmek için sorulan soruda öğretmen adaylarının % 23.65'inin olumsuz yönde görüş bildirdiği veya üniversite eğitimlerinin bu yönde herhangi bir etkisinin olmadığını ifade ettikleri görülmektedir.

Öğretmen adaylarına mesleki tutum, beceri ve bilgi kazandırma konusundaki eksikliklerin genellikle eğitim öğretim kurumlarının eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak örtük program ve bu program aracılığıyla öğretmen adaylarına iletilen mesajlar yeterince önemsenmemekte ve değerlendirilmemektedirler (Yüksel, 2007). Dolayısıyla öğretmen adaylarına çok kültürlü öğretmen yeterliklerini kazandırabilmek için resmi programda düzenlemeler yapılmalıdır.

- Üniversite eğitim öğretim sürecinde öğretmen adaylarına çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabilmek için bu konuda deneyim edinmeleri sağlanmalıdır. Bu kapsamda da öğretmenlik uygulaması dersinde farklı kültürel yapılara sahip okullarda görevlendirilmeleri sağlanabilir.

- Çok kültürlülük kavramının ülkeden ülkeye göre farklılık gösteren bir anlamı bulunmaktadır. Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzunda ve Türkçe Sözlüğünde çok kültürlülük kelimesi bulunmamaktadır. Çok kültürlülüğe ilişkin yapılan araştırmalar arttıkça Türkiye'ninde kendi çok kültürlülük algısını tanımlayabilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

- Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumları sosyal medyada kültür algısının gelişmesine katkıda bulunmalı, kültürel multimedya içerikleri paylaşmalı, kültürel buluşmalar ve faaliyetler düzenlemeli ve sosyal medya kullanıcılarını bunlara dahil etmelidirler.

7.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Eğitim öğretim sürecinde öğretmen adaylarına çok kültürlü bir bakış açısı kazandırabilmek için öncelikle üniversitelerin çok kültürlü eğitimle ilgili sağladığı

imkânları ele alan çalışmalar yapılmalı, var olan durum ortaya konularak gerekli iyileştirici düzenlemelerin yapılmasına katkı sağlanmalıdır.

- Elde edilen sonuçlara göre sosyal medya kullanımı çok kültürlü bir bakış açısı kazandırmaktadır. Dolayısıyla öğretmen adaylarına çok kültürlü bakış açısı kazandırmak için sosyal medya kullanılmalıdır. Ancak yapılacak başka araştırmalar tarafından da bu sonucun teyit edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

- Kullanılan sosyal medya sitesine göre sonuçların farklılaştığı görülmüştür. Bununla ilgili daha detaylı bir araştırma yapılabilir. Bu şekilde hangi sosyal medya sitesinin hangi özellikleri dolayısıyla çok kültürlü bakış açısı kazandırma konusunda daha etkili olduğu tespit edilebilir.

- Çok kültürlü eğitime ilişkin bakış açısının temellerinin ailede ve yaşadıkları çevrede atılmaya başlandığı düşünüldüğü zaman bireylerin aile bireylerinin ve yaşadıkları çevrelerdeki bireylerin çok kültürlülüğe ilişkin görülerini ele alan çalışmaların da yapılması gerekmektedir.

- Sosyal medya günümüzde oldukça etkili bir iletişim kanalıdır ve neredeyse tüm yaş gruplarının hayatına girmiş durumundadır. Bu araştırmada sosyal medya ortamlarını kullanan bireylerin görüşleri incelenmiştir. Ancak sosyal medya ortamlarını kullanmayan bireylerin bu konudaki görüşlerininde oldukça değerli olduğu düşünülmektedir.

- Ayrıca araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya ortamlarına göre üniversite eğitimlerinin çok kültürlü eğitime etkisi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durum sosyal medya ortamlarının örtük program üzerindeki etkisi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu durumu tespit etmeye yönelik yapılabilecek araştırmaların artması neticesinde de, Türkiye'de yoğun olarak kullanılan sosyal medya ortamlarının örtük programı destekleyici şekilde kullanılabileceği öngörülmektedir.

- Öğretmen adaylarının sosyal ağlardaki yazışmalarını kullanarak bu ortamlarda çok kültürlülüğe ilişkin sergilemiş oldukları tavır, davranış ve tutumları belirlemeye yönelik veri madenciliği çalışmaları yapılabilir.

- Bu çalışmada öğretmen adaylarının çok kültürlülüğe ve çok kültürlü eğitime yönelik algıları araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar çerçevesinde ele alınmıştır. Yapılacak gözlemlerle ve yüz yüze görüşmelerle daha detaylı çalışmaların yapılması mümkündür.

KAYNAKÇA

Acar Çiftçi, Y. (2015). Çok Kültürlü Eğitim Bağlamında Öğretmenlerin Kültürel Yeterliklerine İlişkin Algıları. Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Acar Çiftçi, Y. & Aydın, H. (2014). Türkiye'de Çok Kültürlü Eğitimin Gerekliliği Üzerine Bir Çalışma. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 33, 197-218.

Açıkalın, M. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar: Çok Kültürlü ve Küresel Eğitim. *İlköğretim Online*, 9(3), 1226-1237.

Akar, E. (2010). *Sosyal Medya Pazarlaması*. Ankara: Efil Yayınevi.

Akçay, H. (2011). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 33, 137–162.

Akıncı Vural, Z. B. & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University,* 20(5) 3348-3382.

Akdemir, M. (2004). Küreselleşme ve Kültürel Kimlik Sorunu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 3(1).

Akturan, U. (2013). Nitel Araştırmalarda Örnekleme. T. Baş ve U. Akturan (Ed.), *Nitel Araştırma Yöntemleri, NVivo ile Nitel Veri Analizi, Örnekleme, Analiz, Yorum (2. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Akyazı, E. & Duygu, A. (2012). Kültürel Kimlik Farkındalığı Yaratmada Sosyal Ağların Rolü: Manav Türkleri Üzerine Bir Araştırma. T. Kara ve E. Özgen (Ed.), *Sosyal Medya/Akademi: İletişim, Pazarlama İletişimi, Ağ Toplumu, Teknoloji.* İstanbul: Beta Yayınları.

Alanay, H. (2015). Eğitim Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Çok Kültürlülüğe ve Çok Kültürlü Eğitime Dair Görüşleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Altınbaş, D. (2006). Avrupa ve Çok Kültürlülük: Fransa Örneği. *Stratejik Analiz*, 78, 52-61.

Altunay, M.C. (2010). Twitter: Gündelik Yaşamın Yeni Rutini Pıt Pıt Net, *6. Ulusal İletişim Öğrencileri Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Eskişehir.

Ameny Dixon, G. M. (2004). Why Multicultural Education is More Important in Higher Education Now Than Ever: A Global Perspective. *International Journal Of Scholarly Academic Intellectual Diversity*, 8(1), 1-9.

Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, Technologies and Implications For Education, JISC Technology and Standards Watch, 1-64.

Askeroğlu, O. (2010). Pazarlama Odaklı Halkla İlişkiler Uygulamalarında Sosyal Medyanın Rolü. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aydın, H. (2012). Multicultural Education Curriculum Development in Turkey, *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 3(3), 277-287.

Aydın, H. (2013). *Dünya'da ve Türkiye'de Çok Kültürlü Eğitim Tartışmaları ve Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık

Aydın, H. (2013). A Literature-Based Approaches on Multicultural Education. *The Journal of Anthropologist*, 16(1-2), 31-44.

Aydın, M. (2002). Küreselleşme: Genel Bir Bakış. İ.Kurt ve S.A.Tüz (Ed.), *Küreselleşme İslam Dünyası ve Türkiye*. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Aytaç, M. & Öngen, B. (2012). Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin Yapı Geçerliğinin İncelenmesi. *İstatistikçiler Dergisi*, 5, 14-22.

Babacan, M. E., Haşlak, İ. & Hira, İ. (2011). Sosyal Medya ve Arap Baharı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2).

Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştrma Yöntem, Teknik ve İlkeler (7.Baskı).* Ankara: Pegem Akademi.

Banks, J. A. (1993). Multicultural Education: Historical Development, Dimensions and Practice. *Review of the Research in Education*, 19, 3-49.

Banks, J. A. (2004). Teaching for Social Justice, Diversity and Citizenship in a Global Word. *The Educational Forum.* Volume: 68.

Banks, J. A. (2004b). Multicultural Education: Historical Development, Dimensions, and Practice. J.A. Banks (Ed.), *Handbook of Research on Multicultural Education*. San Francisco: Jossey-Bass, 3-30.

Banks, J. A. (2008). *An Introduction to Multicultural Education*. Boston, MA: Pearson Publication.

Banks, J. A. (2009). *The Routledge International Companion to Multicultural Education.* Abingdon, Oxon: Routledge.

Banks, J. A. (2010). Multicultural Education: Characteristics and Goals In J. A. Banks & C. A. M. Banks (Eds.), *Multicultural Education: Issues and Perspectives (Seventh Edition ed.).* United States of America: John Wiley & Sons.

Banks, J. A., Cookson, P., Gay, G., Hawley, W.D., Irvine, J.J., Nieto, S., Schofield, J.W. & Stephan, W.G. (2001), Diversity Within Unity: Essential Principles for Teaching and Learning in a Multicultural Society. *Phi Delta Kappan.* DOI: 10.1177/003172170108300309.

Banks, J. A. (2013). *Çok Kültürlü Eğitime Giriş*. H.Aydın Çev. Ankara: Anı Yayıncılık.

Başarır, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşlerinin ve Öz-Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Başbay, A. (2014). Çok Kültürlü Eğitim Kapsamındaki Derslerinin İncelenmesi: Georgia State Üniversitesi Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 585-608.

Başbay, A. & Bektaş, Y. (2009). Çok Kültürlülük Bağlamında Öğretim Ortamı ve Öğretmen Yeterlikleri. *Eğitim ve Bilim,* 34(152), 30-43

Başbay, A. & Kağnıcı, D. Y. (2011). Çok Kültürlü Yeterlik Algıları Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Bilim*. 36(161), 199-212.

Başbay, A., Kağnıcı, Y. & Sarsar, F. (2013). Eğitim Fakültelerinde Görev Yapmakta Olan Öğretim Elemanlarının Çok Kültürlü Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* 8(3),47-60.

Başer, A. (2014). Sosyal Medya Kullanıcılarının Kişilik Özellikleri, Kullanım ve Motivasyonlarının Sosyal Medya Reklamlarına Yönelik Genel Tutumları Üzerindeki Rolü: Facebook Üzerine Bir Uygulama. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Bayar, F. (2009). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32, 25-34,

Bekerman, Z. (2004). Potential and Limitations of Multicultural Education in Conflict-Ridden Areas: Bilingual Palestinian Jewish Schools in Israel. *Teachers College Record,* 106(3), 574-610.

Bennet, C. M. (2001). Genres of Researc in Multicultural Education. *Review of Educational Research*, 7(2), 171-217.

Beşirli, H. (2011). Erkal'a Göre Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Çok Kültürlülük ve Kimlik. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*. Sayı:43.

Bickart, B. & Schindler, R.M. (2001). Internet Forums as Influential Sources of Consumer Information. *Journal of Interactive Marketing*. DOI: 10.1002/dir.1014

Biçer, S. (2014). Akademisyenlerin Sosyal Ağlarda Bulunma Motivasyonları: Facebook Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:40, 59-80.

Bilen, K., Ercan, O., & Gülmez, T. (2014). Sosyal Ağların Kullanım Amacı ve Benimsenme Süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 115-123.

Bilgin, N. (1994). *Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu (1. Baskı)*. İzmir: Ege Yayıncılık.

Binark, M., Toprak, A., Yıldırım, A., Aygül, E., Börekçi, S. & Çomu, T. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "Görülüyorum Öyleyse Varım*!" (1. Baskı). İstanbul: Kalkedeon Yayınları.

Bostancı, M. (2010). Sosyal Medyanın Gelişimi ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Boyd, D. (2007). Why Youth (Heart) Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life. In Buckingham, D. (Ed.), *Macarthur Foundation Series On Digital Learning – Youth,Identity, And Digital Media Volume Cambridge,* MA: MIT Press.

Boyd, D. M. (2008). American Teen Sociality in Networked Publics (Unpublished Doctoral Dissertation). Berkeley Universitesi, California.

Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication,* 13(1).

Boyd, D., Golder, S. & Lotan, G. (2010). Tweet, Tweet, Retweet: Conversational Aspects of Retweeting on Twitter. *43nd Hawaii International Conference on System Sciences*, IEEE Conference Publications.

Bozkaya, M. & Aydın, İ. E. (2010). Kültürlerarası İletişim Kaygısı: Anadolu Üniversitesi Erasmus Öğrencileri Değişim Programı Örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi* (39), 29-42.

Brown, G. (2008). Social Media 100 Success Secrets: Social Media, Web 2.0 User-Generated Content and Virtual Communities - 100 Most Asked Mass Collaboration Questions, Emereo Publishing. ISBN : 9781486454525.

Bulunmaz, B. (2011). Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği. *Global Media Journal Turkish Edition*, 2(3),19-50.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri (13. Baskı).* Ankara: Pegem Akademi.

Büyükşener, E. (2009). Türkiye'de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış. *XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Canatan, K. (2009). Avrupa Toplumlarında Çok Kültürcülük: Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 80-97.

Castagno, A. E. (2009). Making Sense of Multicultural Education: A Synthesis Of The Various Typologies Found in the Literature. *Multicultural Perspectives,* 11(1), 43-48.

Castells, M. (2005). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum, Kültür.* (E.Kılıç Çev). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ceylan, N. H. (2013). Sosyal Medya ve Gazetecilik. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Cırık, İ. (2008). Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 34, 27-40.

Codding, R. & Bergen, K. (2004). Multicultural Education: An Extensive Literature Review. https://www.humboldt.edu/sociology/downloads/senior_projects/2004Codding&Bergen.pdf. Erişim: 02. 05.2017.

Cogan, J. J. & Pederson, P. V. (2001). The Development of Civic Values: Case Study of the Nited States of America. *International Journal of Educational Research*, 35, 61-76.

Constantinides, E. (2009). Social Media / Web 2.0 As Marketing Parameter: An Introduction. 8th International Congress Marketing Trends. France: Paris.

Coşkun, M. K. (2012). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Tutumları (İlahiyat-Eğitim Dkab Karşılaştırması). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 34.

Çarpar, M. (2012). Çok Kültürlü Bir Toplumda Antropolojinin Önemi. *Folklor/Edebiyat,* 18(70).

Çelen, K. F., Çelik A. & Seferoğlu S. S. (2011). Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrimiçi Riskler. *Akademik Bilişim Dergisi*, 2-4.

Çelik, H. (2008). Çok Kültürlülük ve Türkiye'deki Görünümü. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(15), 319-332.

Çemrek, F., Baykuş, H. & Özaydın, Ö. (2014). Sosyal Medya Kullanım ve Davranışlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği. *Alphanumeric Journal*, 2(2), 61-76.

Çoban, S., Karaman, G.S. & Doğan, T. (2010). Öğretmen Adaylarının Kültürel Farklılıklara Yönelik Bakış Açılarının Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Sayı:1, 125-131

Çıngay, A. (2015). Sosyal Medyanın Kitleselleştirici ve Yalnızlaştırıcı Etkisi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Çini Aytekin, Ö. (2009). Web 2.0 'ın Tasarıma Getirdiği Yeni Yaklaşımlar Doğrultusunda Web Standartlarına Uygun Uzaktan Eğitim Portalı Tasarımı. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Çoban, S., Karaman, G.S. & Doğan, T. (2010). Öğretmen Adaylarının Kültürel Farklılıklara Yönelik Bakış Açılarının Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Sayı:1, 125-131

Dağıtmaç, M. (2015). Sosyal Medya Tercihlerinde Kullanıcıyı Etkileyen Faktörler. Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Damgacı, F. & Hasan A. (2013). Akademisyenlerin Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Tutumları. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(45), 325-341.

Demir, S. (2012). Çok Kültürlü Eğitimin Erciyes Üniversitesi Öğretim Elemanları İçin Önem Derecesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(7), 1453-1475.

Demir, S. & Başarır, F. (2013). Çok Kültürlü Eğitim Çerçevesinde Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Algılarının İncelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(1), 609-641.

Demirsoy, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlülüğe İlişkin Görüşleri ve Çok Kültürlü Eğitime Yaklaşımları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Derman-Sparks, L. & Anti-Bias Curriculum Task Force (Calif.) (1989). Anti-Bias Curriculum: Tools for Empowering Young Children. Washington, D.C: National Association for the Education of Young Children.

Dikme, G. (2013). Üniversite Öğrencilerinin İletişimde ve Günlük Hayatta Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Kadir Has Üniversitesi Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.

Dinno, A. (2015). Nonparametric Pairwise Multiple Comparisons in Independent Groups Using Dunn's Test. *The Stata Journal*, 15(1), 292–300.

Douglas, K. (2010). *Medya gösterisi.* (Z. Paşalı Çev.). İstanbul: Açılım Kitap.

Duman, M. Z. (2009). Küreselleşme, Kimlik ve Çok Kültürlülük. *Journal of Social Sciences*, 2(1).

Dunn, O. J. (1964). Multiple Comparisons Using Rank Sums. *Technometrics*, 6(3), 241–252.

Durmuş, B., Yurtkoru E. S., Ulusu, Y. & Kılıç, B. (2010). *Facebook'tayız sosyal paylaşım ağlarının bireylere ve işletmelere yönelik incelenmesi: Facebook üzerine bir araştırma.* İstanbul: BetaBasım.

Düvenci, A. (2012). Ağ Neslinin İnternet Kullanımı Üzerindeki Sosyal Medya Etkisinin Sosyal Sapma Yaklaşımı İle İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Eldeniz, L. (2010). İkinci Medya Çağında Etkileşimin Rolü ve Web 2.0. Aydoğan, F. ve Akyüz, A. (Ed.), *İkinci medya çağında internet*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Erden, M., & Akman, Y. (2002). *Gelişim ve öğrenme.* Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Erdem, A. R. (2008) Küreselleşme Bağlamında Türkiye'de Eğitim Bilimlerinin Bugünü ve Geleceği. *Üniversite ve Toplum,* 8 (4), 1-3.

Erdem R. E. (2009). Sosyal Medya Araçlarının (Web 2.0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği Dergisi*, Sayı:116.

Ergenç, A. (2011). Web 2.0 ve Sanal Sosyalleşme: Facebook Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Ergin, S. (2000). Çağdaş Müzik Eğitimi ve Temel Özellikleri (Çok kültürlü müzik eğitimi). *Müzikte 2000 Sempozyumu*, İstanbul.

Erkal, M. E. (2005). *Küreselleşme, etniklik, çok kültürlülük.* İstanbul: Derin Yayınları.

Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.

Esen, H. (2009). An Analysis of Public Primary School Teachers' Dealing with Difference in the Absence of A Multicultural Education Policy in Turkey. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

Fergeson, L. (2008). Çok Kültürlülüğe Giriş, Future Worlds Center, Editör: Yiannis Laouris, Nicoisa, Cyprus

Field, A. (2009). *Discovering Statics Using SPSS (3rd Ed.).* London: SAGE Publications Ltd.

Finegold, D. & Notabartolo, A.S. (2010). 21st-Century Competencies and Their İmpact: An Interdisciplinary Literature Review. https://pdfs.semanticscholar.org/bb5c/062f821a3fadb89f0cae0aaaaa0ff837d611.pdf Erişim: 10.12.2016

Ford, D. Y. & James L. M. (2004). Creating Culturally Responsive Gifted Education Classrooms: "Culture" is the First Step. *Gifted Child Today*, 27(4), 34-39.

Gay, G. (1994). A Synthesis of Scholarship in Multicultural Education. http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED378287.pdf Erişim: 15.12.2016.

Gay, G. (2002). Preparing for Culturally Responsive Teaching. *Journal of Teacher Education*, 53(2), 106-116.

Gay, L.R & Airasion, P. (2003). *Educational Research; Competencies for Analysis and Application. (7th ed.).* Upper Saddle River, NJ: Merill/Prentice Hall

Gay, G. & Howard, T.C. (2000). Multicultural Teacher Education for the 21st Century. *The Teacher Educator,* 36(1), 1-16.

Genç, Z. (2010). Web 2.0 Yeniliklerinin Eğitimde Kullanımı: Bir Facebook Eğitim Uygulama Örneği, *Akademik Bilişim'10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, Muğla Üniversitesi.

Geray, H. (2003). *İletişim ve Teknoloji Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları (1.Baskı)*, Ankara: Ütopya Yayınları.

Gezi, K. (1981). Issues In Multicultural Education. *Educaitonal Research Quarterly*, 6, 1-14.

Gilbert, E., & Karahalios, K. (2009). Predicting tie strength with social media. *In CHI 2009: Digital Life New World - Proceedings of the 27th International Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 211-220). DOI: 10.1145/1518701.1518736

Gizir, S. (2005). In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in the Department of Educational Sciences. Yayımlanmamış doktora tezi, Middle East Technical University, Ankara.

Griffin, E. (2003). *A First Look at Communication Theory (Fifth Edition).* NY: McGraw-Hill Companies, Inc.

Gorski, P. C. (2010). The Challenge of Defining "Multicultural Education". Critical Multicultural Pavillon. An EdChange Project, London, UK: EnChange.

Guyton, E. M. & Wesche, M. V. (2005). The Multicultural Efficacy Scale: Development, Item Selection and Reliability. *Multicultural Perspectives*, 7(4), 21-29.

Güçdemir, Y. (2012). *Sanal ortamlarda iletişim, bir halkla ilişkiler perspektifi*. İstanbul: Derin Yayınları.

Gülnar, B. & Balcı, Ş. (2010). Televizyon İzleme Motivasyonları ve Kültürleşme: Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 28, 447-484.

Gülnar, B., Balcı, Ş. & Çakır, V. (2010). Motivations of Facebook, YouTube and Similar Web Sites Users. *Bilig Dergisi*, Sayı: 54, 161–184.

Günay, R. & Aydın, H. (2015). Türkiye'de Çok Kültürlü Eğitim İle İlgili Yapılan Araştırmalarda Eğilim: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40(178), 1-22.

Güngör, N. (2011). *İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gürbüz, G. (2014). Sosyal Medya ve Demokrasi İlişkisi: Türkiye'de Sosyal Medyanın Katılımcı Demokrasiye Etkisi Üzerine Bir Alan Araştırması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Güven, E. D. (2005). Eğitim Üzerine Yinelenen Eleştiriler, Alternatif Öneriler. *Pivolka,* 4(17), 6-8.

Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı: Bir Alan Çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi,* 3, 158-159.

Hazır, M. (2012). Çok Kültürlülük Teorisine Çağdaş Katkılar ve Bireysel Haklar-Grup Hakları Ekseninde Çok kültürlülüğü Tartışmak. *Akademik İncelemeler Dergisi,* 7(1).

Helen Jones, A. (2004). Research-Based Approach on Teaching to Diversity. *Journal of Instructional Psychology,* 31(1).

Heffner, T. (2016). The Effects of Social Media Use in Undergraduate Students. Yayımlanmamış doktora tezi, Rowan Üniversitesi, New Jersey.

Herring, R. D. & White, L. M. (1995). School Counselors, Teacher and teh Culturally Compatible Classroom: Partnerships in Multicultural Education. *Journal of Humanistic Education and Development,* 34(2), 52-65.

Hidalgo, F., Chavez, R. & Ramage, J. (1996). Multicultural Education: Landscape For ReformIn The TwentyFirst Century. John Sikula (senior ed.), Handbook of Teacher Education. New York: Macmillan.

Hoffer, E. (2003). *Kesin inançlı* (H. Şipal Çev.). Ankara: Yeryüzü Yayıncılık.

Holotescu, C. & Gabriela G. (2010). Learning to Microblog and Microblogging to Learn. *The 6th International Scientific Conference Learning and Software for Education*, Bükreş.

Honeycutt, C. & Herring, S.C. (2009). Beyond Microblogging: Conversation and Collaboration Via Twitter. *42nd Hawaii International Conference on System Sciences. Los Alamitos,* CA: IEEE Press.

Hu, L. T. & Bnetler, P. M. (1999). Cutoff Criteria For Fit İndexes in Covariance Structural Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.

International Business Machines. IBM. (2017). Can SPSS perform a Dunn's nonparametric comparison for post hoc testing after a Kruskal-Wallis test?. http://www-01.ibm.com/support/docview.wss?uid=swg21479073. Erişim: 10.03.2017

Ingalls, L. & Hammond, H. (2007). The Match Between Apache Indians' Culture And Educational Practices Used In Our Schools: From Problems To Solutions. College Teaching Methods & Styles. Journal – First Quarter. 3(19).

Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26.

Jöreskog, K. G. & Sörbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the simplis command language*. Hillsdale: Erlbaum Associates Publishers.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve insanlar (7. Baskı).* İstanbul: Evrim Basım Yayın Dağıtım.

Kahn, M. (2008). Multicultural Education in the United States: Reflection. *Intercultural Education*, 19(6), 527-536.

Karaman, S., Yıldırım, S. & Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 Yaygınlaşıyor: Web 2.0 Uygulamalarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Araştırmalar ve Sonuçları. *Türkiye'de İnternet Konferansı,* Ankara.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi (20. Baskı).* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaplan, A.M. & Haenlein, M. (2010). Users of The World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri.* Ankara: Bilim Yayınevi.

Karaçam, M. Ş. & Koca, C. (2012). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlülük Farkındalıkları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23 (3), 89–103.

Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi (15.baskı).* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Keengwe, J. (2010). Fostering Cross Cultural Competence in Preservice Teachers Through Multicultural Education. *Experiences Early Childhood Education Journal,* Sayı: 38, 197–204.

Kelm, J., Warring, D. R. & Rau, R. (2001). Impact of Multıcultural Training on School Psycholog and Education Student. *Journal of Instructional Psycholog,* 2(4), 249-252.

Keskin, Y. & Yaman, E. (2014). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı ve Ders Kitaplarında Yeni Bir Paradigma: Çok Kültürlü Eğitim. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 9(2), 933-960

Kılıç, Ç. (2015). Gündem Belirleme Kuramı Çerçevesinde Siyasal Karar Verme Sürecine Sosyal Medya Etkisinin İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.

Kırık, A. M. (2012). Arap Baharı Bağlamı'nda Sosyal Medya-Birey Etkileşimi ve Toplumsal Dönüşüm. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(3), 87-98.

Kırschenbaum, A. (2004). Generic Sources of Disaster Communities: A Social Network Approach. *International Journal of Sociology and Social Policy,* 24(10/11).

Kızılarslan, A. (2012). Sosyal Medyanın Toplum Üzerindeki Etkilerine Eleştirel Bir Yaklaşım. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Kirk, R. E. (1982). *Experimental Design.* Procedures For The Behavioral Sciences SAGE Publications, Inc.

Kitsantas, A. & Regine M. T. (2005). The Use of Online Resources to Promote Multicultural Competencies among K-12 Preservice Teachers: A Model for Self-Regulatory Learning. *Education,* 125(4), 627.

Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling.* NewYork: The Guilford Press.

Koç, M. & Karabatak, M. (2011). Sosyal Ağların Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin Veri Madenciliği Kullanılarak İncelenmesi. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 22-24 September, Fırat Üniversitesi, Elazığ

Koçak, N. G. (2012). Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir de Bir Uygulama. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Koçdemir, K. (1999). Küreselleşme ve Türk Kültürü. *Kök Araştırmalar Dergisi,* 1, 5-20.

Kolbıtsch, J. & Maurer, H. (2006). The Transformation Of The Web: How Emerging Communities Shape The Information We Consume. *Journal of Universal Computer Science*, 12(2), 187-213.

Koren, N.E. (2010). User-Generated Platforms. (Ed. R. Dreyfuss, D.L.Zimmerman ve H.First), *Working within the boundaries of intellectual property*. Oxford University Press.

Kök, A. (2013). Günümüz Toplumsal Ortamında Kişilerarası İlişkilerdeki Dönüşümün Sosyal Medyayı Kullanan Çocuklar Üzerinden İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Köktürk, Ş. & Ak, E. (2013). Küreselleşme Çarkında Avrupa Birliğinin Çok Kültürlülük ve Çok Dillilik Çabaları. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi* (2013-1).

Kristina, L. (2007). Social İnformation Processing in News Aggregation. *IEEE Internet Computing*, 16-28.

Kruskal,W. H. & Wallis, A. (1952) Use of Ranks in One-Criterion Variance Analysis. *Journal of the American Statistical Association*, 47, 583–621.

Leeman, Yvonne A. M. (2003). School Leadership for Intercultural Education. *Intercultural Education*, 14(1), 31-45.

Leistyna, P. (2002). *Defining and Designing Multiculturalism: One School System's Efforts.* New York: State University of New York Press.

Lerman, K. (2007). Social Information Processing in News Aggregation. *IEEE Internet Computing,* 16-28.

Lietsala, K. & Sirkkunen, E. (2008). Social Media: Introduction to the Tools and Processes of Participatory Economy. Finland: Tampere University Press.

Locke, S. (2009). Institutional Social and Cultural Influences on the Multicultural Perspectives of Preservice Teachers. *Multicultural Perspectives,* 7(2). 20-28.

Mahiroğulları, A. (2005). Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1275-1288.

Mavnacıoğlu, K. (2009). İnternet Kullanıcılarının Oluşturduğu ve Dağıttığı İçeriklerin Etik Açıdan İncelenmesi: Sosyal Medya Örnekleri. *Medya ve Etik Sempozyumu,* Elazığ.

Mayfield, A. (2008). *What is Social Media,* iCrossing. Ebook.

McGough, B. L. & Salomon D. (2013). Engaging Students Through Social Media. *Charleston Library Conference*. DOI: 10.5703/1288284315273

McLuhan, M. (1964). Understanding Medya: The Extention of Man. London and New York. http://robynbacken.com/text/nw_research.pdf Erişim: 10.03.2017

Menteşe, M. (2013). Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Görüşleri, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Meyer, K. H. (1970). Culture and Democracy in the United States. New York: Anno Press ve the New York Times.

Milli Eğitim Bakanlığı, (2008). *Öğretmen yeterlikleri kitabı.* Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Morley, D. & Robins, K. (1995). Spaces of Identity. Global Media, Electronic Landscapes and Cultural Boundaries. London: Routledge.

National Council for Accreditation for Teacher Education (NCATE). (2008). Professional Standards for the Accreditation of Teacher Preparation Institutions. http://www.ncate.org/documents/standards/NCATE%20Standards%202008.pdf Erişim: 20.03.2017.

Nieto, S. M. (2003). Profoundly Multicultural Questions. *Educational Leadership,* 60(4).

Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Okojie-Boulder, T. (2010). Faculty Members' and Graduate Students' Perceptions of Multicultural Education in the College of Education. (Unpublished Doctoral Dissertation). Mississippi State University, Mississippi.

Onat, F. (2010). Bir Halkla İlişkiler Uygulama Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı: Sivil Toplum Örgütleri Üzerine Bir İnceleme. *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi* (31), 105.

Owyang, J. & Toll, M. (2007). Tracking the Influence of Conversations: A Roundtable Discussion on Social Media Metrics and Measurement. New York: Dow Jones Inc.

Özbudun, S. (2003). *Kültür halleri; geçmişte, ötelerde, günümüzde.* İstanbul: Ütopya Yayınevi.

Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (9. Baskı).* Eskişehir: Nisan Kitabevi, 1. Cilt.

Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (9. Baskı).* Eskişehir: Nisan Kitabevi, 2. Cilt.

Özen, İ. N. (2012). İletişim Bilimleri Bağlamında Sosyal Medya ve Sosyo- Kültürel Değişim. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özhan, İ. (2006). Farklılaşmanın Özel Görünümleri Olarak Çok Kültürlülük ve Çok Kültürcülük. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özkan, P. N. (2013). Sosyal Ağ Kullanıcılarının E-Sosyalleşme Sürecindeki Kimlik Yapılandırma Süreçleri. *II. International Conference on Communication, Media, Technology and Design,* 386-391. Famagusta– North Cyprus.

Özkan, B. & McKenzie, B. (2008). Social Networking Tools for Teacher Education. In K. McFerrin, R. Weber, R. Carlsen & D. Willis (Eds.), *Proceedings of SITE 2008--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (2772-2776). Las Vegas, Nevada, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. & Baysal, N. (2012). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamdaki İşlevselliği. *NWSA- Education Sciences,* 496-506.

Öztürk, M. & Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Bu Sitelerin Eğitimlerinde Kullanılması ile İlgili Görüşleri. *Sakarya University Journal of Education,* 2(3), 49-67.

Palmer, B., Boniek, S., Turnet, E. & Lovell, E.D. (2014). Undergraduates, Technology, and Social Connections, *College Student Journal*, 48(2).

Parekh, B. (2002). *Çok kültürlülüğü yeniden düşünmek (2.baskı).* (B. Tanrıseven Çev.). Ankara: Phonix Yayınevi.

Passant, A., Hastrup, T., Bojars, U. & Breslin, J. (2008). Microblogging: A Semantic Web And Distributed Approach. 4th Workshop on Scripting for the Semantic Web (SFSW 2008), in Conjunction with ESWC, 1-12.

Pavone, M. C. (2011). Preparing Secondary Mathematics Teachers for California: Attitudes and Beliefs Towards Issues of Diversity Before and After a 10-week Multicultural Education Component. *The Journal of Multiculturalism in Education,* 7, 1-23.

Perkins, R. M. (2012). The Multicultural Awareness, Knowledge, Skills And Attitudes Of Prospective Teachers: A Quantitative And Heuristic Phenomenologıcal Study. (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Missouri-Kansas.

Perşembe, E. (2009). Almanya'da Çok Kültürlü Yapının Ayrıştırılan Unsuru Olarak Müslümanlar ve Entegrasyon Deneyimleri, *Milel ve Nihal*, 6(2), 233-263.

Polat, S. (2009). Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Kişilik Özellikleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 1(1), 154-164.

Polat, S. (2012). Okul Müdürlerinin Çok Kültürlülüğe İlişkin Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 42, 334-343.

Ramsey, P. G. (2008). History and Trends of Multicultural Education. *NHSA Dialog,* 11(4), 206-214.

Reitz, J. (2009). Assessing Multiculturalism as a Behavioural Theory. In R. Breton, K. Dion and K. Dion (Ed.), *Multiculturalism and social cohesion: potentials and challenges of diversity*, New York: Springer.

Rey, C.M. (2001). Making Room for Diversity Makes Sense. *Science*, 293, 1611-1612.

Sağlam, M., Vural, L. & Akdeniz, C. (2011). Küreselleşmenin Türkiye'deki İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Görülen Yansımaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 10(35).

Sarı, M. (2014). Sosyal Medyanın Sosyal Hareketler Üzerindeki Etkisi: Gezi Parkı Platformu Örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Sarıçam, F. (2015). Öğrencilerin Okul Dışı Sosyal Medya Kullanım Amaçlarının Ders Başarısına Etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Schermelleh Engel, K. & Moosbrugger, H. (2003). Models: Tests of Significance and Descriptive. *Psychological Research Online,* 8 (2).

Scott, P. (2002). Küreselleşme ve Üniversite: 21. Yüzyılın Önündeki Meydan Okumalar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(1), 193–208.

Solis, B. & Breakenridge, D. (2009). Putting the Public Back in Public Relations: How Social Media is Reinventing the Aging Businees of PR. New Jersey: Pearson Education, Inc.

Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. & Demir, M. (2013). İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 23-46.

Spiecker, B. & Steutel, J. (2001). Multiculturalism, pillarization and liberal civic education in the Netherlands. *International Journal of Educational Research*, 35, 293-304.

Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları,* (3)6, 49-73.

Şahin, İ., Şahin Fırat, N. & Zoraoğlu, Y. R. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Düşleri. *Ege Eğitim Dergisi,* 1 (11), 20–38.

Şan, M. K. (2006). Küreselleşme Çağında Farklılık ve Çok Kültürlülük Siyaseti. *Avrupa Günlüğü*, 8, 299- 335.

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: temel ilkeler ve LISREL uygulamaları.* İstanbul: Ekinoks Yayınları

Şişman, M. (2002). *Örgütler ve kültürler (3. Baskı).* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tamer Gencer, Z. (2011). Çok Kültürlü Toplumlarda İletişim: Divriği Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Eğitim Fakültesi Elektronik Dergisi*. Sayı:1.

Taşkıran, E. (2009). Tüketici 2.0. Media Cat. *Reklam ve Halkla İlişkiler Dergisi,* (169), 80.

Taylor, C., Appiah, K. A., Habermas, J., Rockefeller, S. C., Walzer, M. & Wolf, S. (2010). *Çok kültürcülük tanınma politikası.* İstanbul: Yapı Kredi.

Tekinalp, Ş. ve Uzun, R. (2006). *İletişim araştırmaları ve kuramları*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Tektaş, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi,* (17), 851-870.

Titrek, O., Önder, İ. & Karslı, İ. (2009). Sosyo-Kültürel ve Yönetsel Açıdan Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı,* Ege Üniversitesi, İzmir.

Tok, N. (2003). *Kültür, kimlik ve siyaset.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Toprak, G. (2008). Öğretmenlerin Çok Kültürlü Tutum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Toprak A. & Yıldırım A. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı: Facebook.* İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Tosun, G. (2013). Sosyal Medyanın Yazılı Basında Gündem Oluşturmadaki Rolü (Örnek Çalışma: Twitter). Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Tutkun, Ö.F. & Aksoyalp, Y. (2010). 21. Yüzyılda Öğretmen Yetiştirme Eğitim Programının Boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 24, 361-370.

Tüfekçi, Z. (2008). Can You See Me Now? Audience and Disclosure Regulation in Online Social Network Sites, Bulletin of Science, *Technology & Society*, 28(1), 20-36.

Uluç, G. & Yarcı, A. (2017). Sosyal Medya Kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* Sayı: 52.

Ulusoy, N. (2012). Sözlüklerdeki Sinema Sevgisi: New York'ta Beş Minare ve Çoğunluğun İnternet Sözlüklerine Yansıması. T. Kara ve E. Özgen (Ed.), Sosyal Medya/Akademi (Der.) Beta Yayıncılık. İstanbul.

Uysal, S. (2013). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları ile Eğitsel Sosyal Medya Kullanımlarının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Utku, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşlık ve Sosyal Medya (Sosyal Ağ) Vatandaşlık Algısının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi, Erzincan.

Üksel, S. (2015). Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Çerçevesinde Sosyal Medya Kullanımı: Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Ünlü,İ. & Örten, H. (2013). Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlülük ve Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Algılarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2013), 287-302

Vatandaş, C. (2002). *Çok kültürlülük (1.Baskı).* İstanbul: Değişim Yayınları. s.27.

Vatandas, C. (2001). Çok Kültürlü Yapıda Ulusal / Etnik Kimlikler (Kanada Örnegi). *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 101-116.

Vickery, G. & Wunsch-Vincent, S. (2007). Participative Web and User-Created Content: Web 2.0, Wikis and Social Networking. OECD Publishing.

Villegas, A. M. & Lucas, T. (2002). Educating Culturally Responsive Teachers. Educating Culturally Responsive Teachers. A Coherent Approach. NewYork: State University.

Vural, Z. B. & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University.* 20(5). 3348- 3382.

Yakışır, A.N. (2009). Modern Bir Olgu Olarak Çok Kültürlülük. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yalçın, C. (2002). Çok Kültürcülük Bağlamında Türkiye'den Batı Avrupa Ülkelerine Göç. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 45-60.

Yapıcı, M. (2007). Öğretmen Tutumları ve Yansımalar. *Üniversite ve Toplum Dergisi.* 7(3).

Yavuz, G. & Anıl, D. (2010). Öğretmen Adayları İçin Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *International Conference on New Trends in Education and Tehir Implicationas.* 11-13 November, Antalya, 1056-1062

Yazıcı, F. (2013). Çok Kültürlülük ve Yurtseverlik Açısından Azınlık Okullarında Tarih Dersleri. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yazıcı, S., Başol, G. & Toprak, G. (2009). Öğretmenlerin Çok Kültürlü Eğitim Tutumları: Bir Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 229-242

Yegen, C. (2013). Demokratik ve Kamusal Bir Alan Olarak Sosyal Medya. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2).

Yıldırım, T. (2011). Kitap Tanıtım ve Değerlendirmeleri. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 10(19).

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yurdakul, E. (2013). Sosyal Medya Kullanımının Kurumsal Yenilikçi İtibar Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yüksel, S. (2007). Örtük Programın Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Derslerine Yönelik Düşüncelerindeki Etkisi. *Educational Administration: Theory and Practice*, Issue 50, 321-345

Zafarmand, N. (2010). Halkla İlişkiler Alanında Yeni Mecra Ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya ve Pr2.0. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Zar, J. H. (2010). *Biostatistical analysis (fifth edition),* Prentice Hall, p. 241.

Zimmerman, L. (2006). Teacher Perceptions of Multicultural Education in the United States. *Journal of Teacher Education*, 55, 325-340.

Wells, R. (2008). The Global and the Multicultural: Opportunities, Challenges and Suggestions for Teacher Education. *National Association for Multicultural Education*. 10(3), 142–149. DOI: 10.1080/15210960802197656.

EKLER

Ek-1. Veri Toplama Araçları

Ek-2. Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği İzin Belgesi

Ek-3. Etik Kurul İzin Belgesi

Ek-4. Veri Toplama Araçlarının Uygulandığı Üniversitelerden Alınan İzin Belgeleri

Ek-1. Veri Toplama Araçları

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA KULLANMA DURUMLARINA GÖRE ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

NO

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerini kullanma durumlarına göre çokkültürlü eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında **sosyal medya kavramı;** insanların sosyalleşmek amacıyla kullandıkları medya türünü ifade etmek için kullanılmıştır. **Çokkültürlü eğitim ise;** din, dil, ırk, kimlik, sosyal sınıf ve cinsiyet farklılıklarından kaynaklanan unsurları dikkate alarak tüm öğrenciler için eğitimde eşit fırsatlar sunmayı, öğrencileri demokratik ve hoşgörülü bireyler olarak yetiştirmeyi hedefleyen eğitimi ifade etmektedir. Lütfen **hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.** Katılımınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Nesrin HARK SÖYLEMEZ **Prof.Dr. Behçet ORAL**

SOSYAL MEDYA KULLANIM ANKETİ

1. Mezun olacağınız anabilim dalı:

◯Fen Bilgisi	◯Ortaöğretim Matematik	◯BÖTE	◯Türkçe Eğitimi
◯Kimya	◯İlköğretim Matematik	◯Fransızca	◯Türk Dili ve Edb.
◯Biyoloji	◯Sınıf Öğrt.	◯İngilizce	◯Tarih
◯Fizik	◯Okul Öncesi Öğrt.	◯Almanca	◯Coğrafya
			◯Sosyal Bilgiler

2. Cinsiyetiniz: ◯Kadın ◯Erkek

3. Herhangi bir sosyal medya sitesine (Facebook, Twitter, vb.) üyeliğiniz var mı?
◯Evet ◯Hayır

4. Ne kadar zamandır sosyal medya sitelerini takip ediyorsunuz?
◯3 yıldan az ◯3–5 yıldır ◯6–8 yıldır ◯8 yıldan fazla

5. Kullandığınız sosyal medya sitelerinde toplam kaç arkadaşınız var?
◯100'den az ◯100–300 ◯301–500 ◯501–700 ◯701 ve üzeri

6. Aktif olarak kullandığınız sosyal medya sitesi sayısı kaçtır?
◯2 den az ◯2–4 ◯4 den fazla

7. En çok hangi sosyal medya sitesini kullanıyorsunuz? **(Sadece bir seçeneği işaretleyiniz)**
◯Facebook ◯Twitter
◯Youtube ◯İnstagram ◯Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

8. Sosyal medya sitelerini en fazla hangi amaçla kullanıyorsunuz? **(Sadece bir seçeneği işaretleyiniz)**
◯Başka toplum ve kültürler hakkında bilgi sahibi olmak
◯Haberleri ve gündemi takip etmek
◯Fotoğraf,video,müzik,anlık durum vs. paylaşımı yapmak
◯Arkadaşlarımla iletişim kurmak
◯Akademik bilgi paylaşımı (ödev, proje vb.) yapmak
◯Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

9. Sosyal medya sitelerinde bir günde ortalama kaç saat zaman geçiriyorsunuz?
◯1 saatten az ◯1–2 saat ◯3–4 saat ◯5 saatten fazla

10. Sosyal medya ortamlarında üyesi olduğunuz grup/topluluk sayısı kaçtır?
◯Üye değilim ◯1–10 ◯11–20 ◯21 ve daha fazla

11. En fazla zaman geçirdiğiniz sosyal medya grubunun içeriğini nasıl tanımlarsınız? **(Sadece bir seçeneği işaretleyiniz)**
◯Eğitim ◯Siyasi ◯Eğlence ◯Kültürel ◯Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

İRTEM • 0312 284 18 14

Lütfen, arka sayfadaki maddeleri de işaretleyiniz.

Aşağıdaki ifadelere ne derece katılıyorsunuz? (Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Çokkültürlü eğitimin, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacağını düşünüyorum.	○	○	○	○	○
2. Çokkültürlü eğitim, öğrencilere evrensel değerlere (etik, ahlak, sosyal, hukuk vs.) saygı duymayı öğretir.	○	○	○	○	○
3. Çokkültürlü eğitimin, öğrencilerin empati yeteneklerini geliştireceğini düşünüyorum.	○	○	○	○	○
4. Azınlıklara verilmiş haklar beni **rahatsız etmez.**	○	○	○	○	○
5. Çokkültürlü eğitim, ülkenin bölünmesine neden olur.	○	○	○	○	○
6. Farklı dil ve lehçelerde seçmeli derslerin önünün açılmasını olumlu buluyorum.	○	○	○	○	○
7. Özel okullarda ana dilde eğitimin önünün açılacak olmasını, çokkültürlü eğitim için olumlu buluyorum.	○	○	○	○	○
8. Eğitimcilerin çokkültürlü eğitime karşı duyarlı olduklarına inanıyorum.	○	○	○	○	○
9. Lisansta aldığım derslerin bana çokkültürlü eğitim bilinci kazandırdığına inanıyorum.	○	○	○	○	○
10. Üniversite eğitiminin beni etnik ayrımcılık **yapmamaya** karşı bilinçlendirdiğine inanıyorum.	○	○	○	○	○
11. Üniversite eğitiminin beni farklı kültürlere karşı saygı duymaya teşvik ettiğine inanıyorum.	○	○	○	○	○
12. Üniversite eğitiminin bana çoğulcu bir bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum.	○	○	○	○	○
13. Sınıf içerisinde inanç farklılıklarının olması beni **rahatsız eder.**	○	○	○	○	○
14. Tüm azınlık gruplarına saygı duyulması gerektiğine inanıyorum.	○	○	○	○	○
15. Öğretmen olduğumda farklı etnik kökenli öğrencilerime karşı adil davranacağıma inanıyorum.	○	○	○	○	○

Lütfen aşağıdaki sorulara ilişkin görüşlerinizi ayrıntılı bir şekilde açıklayınız.

1. Sizce sosyal medya ortamlarını kullanmak bireylere çokkültürlü bir bakış açısı kazandırabilir mi? Nasıl?

2. Çokkültürlü eğitimin benimsenmesinin sonuçlarını, eğitim sistemi açısından açıklar mısınız?

3. Üniversite eğitiminizin, çokkültürlü eğitime ilişkin bakış açınıza nasıl bir etki yaptığını açıklar mısınız?

ERTEM • 0312 284 16 14

Anketteki tüm maddeleri eksiksiz olarak doldurduğunuz için teşekkürler.

Ek-2. Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Algı Ölçeği İzin Belgesi

Re: Anket Uygulama İzni

Hamdi Alanay <hamdialanay@gmail.com>

25.9.2016 (Paz) 12:20

Kime:nesrin hark <nesrin_hark@hotmail.com>;

Hocam merhabalar öncelikle çalışmanızda başarılar dilerim. Daha öncede konuşmuştuk zaten referans gösterdiğiniz taktirde sorun yoktur

25 Eyl 2016 12:16 tarihinde "nesrin hark" <nesrin_hark@hotmail.com> yazdı:

> Hocam Merhabalar,
>
> Ben Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilimdalında doktora öğrencisiyim. Danışmanım Prof.Dr. Behçet ORAL. Tez konum "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri". Tez çalışmam için eğitim fakültesi lisans öğrencilerinin "çokkültürlülük" ve "çokkültürlü eğitim" ile ilgili algılarını belirlemek amacıyla sizin geliştirmiş olduğunuz ölçme aracını kullanmak istiyorum. İzin almak amacıyla mail attım. İyi çalışmalar...

Ek-3. Etik Kurul İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 12/04/2016-28907

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Etik Kurulu

Sayı : 93688024-044-
Konu : Anketler

EĞİTİM BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINA

İlgi : 23/03/2016 tarihli, 23157 sayılı ve "Anket Çalışması" konulu yazı

İlgi yazı Kurulumuzun 11.04.2016 tarihli oturumunda görüşülmüş olup, alınan karar aşağıya çıkarılmıştır.
Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hasan TANRIVERDİ
Başkan

Karar No. 2016/3-03: Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı'nın, Eğitim Programları ve Öğretim doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in anket uygulama talebinin Kurulumuzca değerlendirilmesine ilişkin 23.03.2016 tarih ve 23157 sayılı yazısı ile Kurulumuzca bu konuda rapor hazırlamak üzere raportör olarak görevlendirilen Prof.Dr.Behçet ORAL'ın 01.04.2016 tarih ve 26034 sayılı raporu görüşüldü.
Yapılan görüşmeler sonunda; Nesrin HARK SÖYLEMEZ tarafından uygulanması planlanan *"Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri"* konulu anketin etik açıdan uygun olduğu, herhangi bir sakınca içermediği ve etik ilke şartlarını taşıdığı kanaatine varıldığından, anketin uygulanmasının uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebelge.dicle.edu.tr/enVision/Validate_doc.aspx?V=BEND380YL

Dicle Üniversitesi Rektörlüğü, 21280-Diyarbakır
Telefon:+90 412 241 10 05 Faks+90 412 248 83 20
e-Posta dicle@dicle.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.dicle.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Mehmet Göktaş
Evrak Pin Kodu: 89903
Ayrıntılı bilgi irtibat tel.: 8400-8414

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4. Veri Toplama Araçlarının Uygulandığı Üniversitelerden Alınan İzin Belgeleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/05/2016-E.6151

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 70813604-044-
Konu : Araştırma İzni

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
DİYARBAKIR

İlgi : Bila tarih ve 68508712-044 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in " Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Mehmet KARAKAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

16/05/2016 Mem. K.BİRDUMAN
16/05/2016 Eğtm.Öğtr.Şb.Müd. B.SEVİM
16/05/2016 D.Bşk. Vekili Uzm. Y.SARPKAYA

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.255.51.76/enVision/Dogrula/KA3663H
Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B Blok Kat:1 Afyon
Tel:0272 2281124 Faks:0272 2281181
E-Posta :gensek@aku.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4'ün devamı

Tarih ve Sayı: 01/06/2016-E.20710

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 27224817-044/
Konu : Anket İzni

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 06.05.2016 tarihli ve 7795 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde uygulama isteği, anketin bizzat ilgili kişi veya görevlendireceği kişiler tarafından eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde yapılması koşuluyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Şeref ERDOĞAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Mevcut Elektronik İmzalar
ŞEREF ERDOĞAN (REKTÖR YARDIMCILIĞI3 - Rektör Yardımcısı) 01/06/2016 19:15

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.cu.edu.tr/Validate_Doc.aspx?V=BE8V3HE89
Adres:Çukurova Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı 01330 Balcalı, Sarıçam / Adana
Telefon:0 (322) 338 64 58 Faks0 (322) 338 70 22
e-Posta:ogrenci@cu.edu.tr Elektronik Ağ:www.cu.edu.tr

Bilgi için: Zeynep ŞAHİN KÖMÜRCÜ
Unvanı: Şef
Tel No: 0(322) 338 64 58
Kep Adresi: cukurovauniversitesi@hs01.kep.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4'ün devamı

Evrak Tarih ve Sayısı: 24/10/2016-E.17499

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :14065294-044/
Konu :Anketler

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'na)
DİYARBAKIR

İlgi : 10/10/2016 tarihli ve 044/81130 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı 39280211714 TC Kimlik numaralı Doktora öğrencisi **Nesrin HARK SÖYLEMEZ'** in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu tez çalışması ile ilgili olarak Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine anket uygulaması yapma isteği bizzat kendisinin gerçekleştirmesi kaydıyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Mustafa Kemal APALAK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : http://ebys.erciyes.edu.tr/enVision-Sorgula/validate_doc.aspx?V=BEL547S0Y **Pin :** 42702
Köşk Mahallesi Kutadgu Bilig Sokak No:1 38030 Melikgazi KAYSERİ
Telefon: +90 352 437 49 47
E-Posta: ogrisek@erciyes.edu.tr
Ayrıntılı bilgi için irtibat: Bekir Yılmaz
Faks: +90 352 437 20 23
Elektronik Ağ: http://ogris.erciyes.edu.tr
Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulaması http://ebys.erciyes.edu.tr/enVision-Sorgula/validate_doc.aspx?V=BEL547S0Y adresinden yapılabilir. (PI

Ek-4'ün devamı

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/05/2016-42279

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :11611387/044/
Konu :Anketler

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
DİYARBAKIR

İlgi :06.05.2016 tarihli ve 68508712-044-7795 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in, "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama talebi Rektörlüğümüz tarafından uygun bulunmuştur.

Bilgileriniz ile gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Halil HASAR
Rektör V.

EKLER :
Yazı (1 Sayfa)

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.firat.edu.tr/enVision/Dogrula/L530L94

Fırat Üniversitesi Rektörlüğü 23119 ELAZIĞ/TÜRKİYE
Tel: 0 (424) 237 00 00
E-Posta: halklailiskiler@firat.edu.tr
Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hülya KAYA
Faks: 0 (424) 0
Elektronik ağ:http://www.firat.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4'ün devamı

Evrak Tarih ve Sayısı: 17/05/2016-9127

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı :87841438/605.01/
Konu :ANKET İZNİ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi :06/05/2016 tarihli, 7795 sayılı ve "ANKET İZNİ HK" konulu yazı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Doktora öğrencisi Nesrin Hark Söylemez'in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr.Fahrettin GÖĞÜŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
18/05/2016
H.Şenay DİREKCİ
Bilgisayar İşletmeni

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.140.136.124/enVision/Dogrula/L538KKK
Üniversite Bulvarı P.K. 27310 Şehitkamil / Gaziantep, TÜRKİYE Ayrıntılı bilgi için irtibat:
Tel: : 0 (342) 360 12 00 Faks: 0 (342) 360 10 13
E-Posta: : bilgi@gantep.edu.tr Elektronik ağ:http://www.gantep.edu.tr/

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-4'ün devamı

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/06/2016-E.1542

Sayı : 50235129-100
Konu : Anket İzni.(Nesrin HARK SÖYLEMEZ)

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
DİYARBAKIR

İlgi : 06.05.2016 tarih ve 68508712-044-7795 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama talebi Üniversitemiz tarafından uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Davut ÖZBAĞ
Rektör Yardımcısı

Ek:Yazı.(1 sayfa)

Evrakı Doğrulamak İçin: http://ebys.inonu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEL94P1E Pin Code: 57541

İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Öğrenci Merkezi
Telefon No: 4223773030 Faks No: 4223411070
E-Posta: ogrenci@inonu.edu.tr İnternet Adresi:
https://www.inonu.edu.tr/tr/cms/ogrenci

Bilgi İçin: Abdulkadir IRMAK
Unvan: Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: 422 3773044

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması http://ebys.inonu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEL94P1E adresinden yapılabilir.

Ek-4'ün devamı

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 49933177-044-E.11356 18/05/2016
Konu : Anket İzni Hakkında

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 06/05/2016 tarihli ve 51035907-7795 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda belirtilen Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ' in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Ferşat KOLBAKIR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
20.05.2016
Ayhan Can Saraç
Hizmetli

Adres: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlük Binası
Telefon: 0362 312 19 19 Faks: 0362 457 60 91
Elektronik Ağ: http://www.omu.edu.tr/
Kep Adresi: omu@hs01.kep.tr
Ayhan Can SARAÇ
ayhancan.sarac@omu.edu.tr
Dahili Tel : 7014
5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi https://ebyssorgu.omu.edu.tr adresinden 6IEA-DVE0-8NBD kodu ile yapılabilir.

Ek-4'ün devamı

Tarih:02.06.2016 14:20
Sayı:30182376-7795-E.00000014491

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 30182376-7795
Konu : Nesrin Hark Söylemez'in Anket Uygulama İzni

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 06.05.2016 tarihli ve 7795 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Doktora öğrencisi Nesrin Hark Söylemez'in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çokkültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulaması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Gereğini arz ederim

e-imzalıdır
Prof.Dr.Faruk KOCACIK
Rektör

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
2...1...6...1 20..12

Mehmet KOCA
Bilgisayar İşletmeni

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrakın elektronik imzalı suretine https://ebelgedogrulama.cumhuriyet.edu.tr adresinden 2d9434d0-2dd2-4089-ae7e-7094a5d9ed4b kodu ile erişebilirsiniz.
Adres: Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü SİVAS
Tel:0 346 219 1010 **Faks:**0 346 219 1110 **E-posta:** ryaziisl@cumhuriyet.edu.tr

1 / 1

Ek-4'ün devamı

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı: 26468960-044/20581 30/05/2016
Konu: Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in Anket Uygulama İzni

DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 06.05.2016 tarihli ve 68508712-044-7795 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda bahsi geçen Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Doktora öğrencisi Nesrin HARK SÖYLEMEZ'in "Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanma Durumlarına Göre Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Görüşleri" konulu anket çalışmasını Üniversiteniz Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama isteği Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

imza

Prof. Dr. Eray ALPER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu evrakın 5070 sayılı Kanun gereğince e-imza ile imzalandığı tasdik olunur.
31 Mayıs 2016
Nimet ERDOĞAN
Evrak Kayıt Görevlisi

Bu Belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

U.Ü Rektörlüğü Görükle Kampusu 16059 Nilüfer/BURSA
Tel: 0224 294 00 44 Faks: 0224 294 00 37
e-posta : uugs@uludag.edu.tr Elektronik Ağ: www.uludag.edu.tr

Bilgi İçin :Çiğdem ŞENOL
Şef
Tel: 0224 294 00 38

Bu belge UDOS ile hazırlanmıştır. Teyit için: https://udos.uludag.edu.tr/teyit/?zti_x-kjAUiaUbHl3yoJcg

BURSA

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı : Nesrin HARK SÖYLEMEZ

Doğum Tarihi : 07.07.1987

Doğum Yeri : ELAZIĞ

Uyruğu : T.C.

Lise : Elazığ Balakgazi Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı Lise)

Lisans : Fırat Üniversitesi/Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü.

Yüksek Lisans: Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yabancı Dil: İngilizce

Mesleği: Öğretim Elemanı